B 373/22/5

A

BUDAPESTI VIII. KERÜLETI

MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

HUSZONEGYEDIK

ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ 1915—1916. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI:

DR. LÉTMÁNYI NÁNDOR
FŐGIMN. IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1916.
FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA, NAP-UTCA 18.

A

BUDAPESTI VIII. KERÜLETI

MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

HUSZONEGYEDIK

ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ 1915—1916. ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI:

DR. LÉTMÁNYI NÁNDOR

FŐGIMN. IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1916.

FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA, NAP-UTCA 13.

Kiadja a budapesti VIII. ker. m. kir. áll. főgimnázium.

I.

Kisérlet a világháboru katonai történetének (1914—15.) összefoglalására.

Irta: **Pethő Sándor.**

Ahogy az ellenséges hatalmak színes könyveinek adataiból s a világháború mélyebb és távolabb fekvő okainak nyomozásából a pártatlan semlegesek közt is nyilvánvalóvá vált az Entente, helyesebben Nagybritannia főrészessége és elsőrendű felelőssége a válság kitörésében: annál egyhangúbb és lesújtóbb vélemény alakult ki a központi hatalmak diplomáciájának működéséről. Olyan előkelő neutrális elmék is, mint *Munroe* Smith, az amerikai Columbia-egyetem tanára (*Military strategy versus diplomacy in Bismarcks time and afterwards* c. 1915.-ben megjelent művében), azután Jakob *Ruchti*, a berni egyetem tanára és a svájci pacifista mozgalom egyik vezére, akik a történeti módszeresség mikroszkópikus alaposságával vizsgálták meg az eddig nyilvánosságra bocsátott diplomáciai aktagyűjteményt, nem csekélyebb váddal illették a német diplomáciát, mint azzal, hogy a német nép nagy önvédelmi háborújának előkészítésében nem állt feladata magaslatán s nem adta meg államának azt az erkölcsi és politikai támogatását, amely minden gyöngesége mellett is kitelt volna tőle. Az amerikai tudós különösen éles megjegyzéseket tesz a német nemzet politikai vezetőire annak az összehasonlításnak viszonyában, amelybe Bismarck gyors és erélyes diplomáciai művészetének arányaival állította. Minthogy a világháború stratégiai bevezetése a diplomáciai körülmények pillanatnyi tényálladékán épült fel, nem alkothatunk magunknak véleményt még csak nagy, durva vonalakban sem, a katonai események összefüggéséről és fejlődéséről, ha nem vetünk egy pillantást a központi hatalmak diplomáciai campagne-ának politikai és lélektani együtthatóira. Kövessük ebben a vizsgálódásban Munroe és Ruchti okoskodását s állítsuk ennek konkluzióit a katonai helyzet tükrébe.

Munroe az Entente diplomáciai fölényességét mindjárt abban állapítja meg, hogy bár a háború előidézésében annak szándékos részességét kétségtelennek találja, Greynek és kollégáinak mégis világszerte sikerült azt a látszatot kelteni, mintha a Németbirodalom kormánya lett volna békebontó.

Bizonyos, hogy Bismarck akarta a konfliktust Dániával 1864-ben, Ausztriával 1866-ban, sőt ő élezte és feszítette a hurokat szakadásig 1870-ben is. Emlékirataiban maga a vaskancellár azzal a darabos őszinteséggel, amely az ő megjegyzéseinek és mondásainak oly sajátos élt kölcsönöz, nem átalja bevallani, hogy a német egységet kész volt a vér és vas eszközeivel összekovácsolni, miután a frankfurti parlament meddőségéből meggyőződött arról, hogy minden egyéb fajtája a *persuasiónak* hiábavaló. Bismarck azonban a maga ördöngös észjárásával azon volt, hogy az általa szándékosan felidézett háború felelősségét ellenségeire hárítsa. Azért tette ezt, mert kellő értéke szerint becsülte az európai népek erkölcsi rokonszenvét, amely mindig a megtámadott félt övezi át. Csak egy az ellenségeit felülmuló diabolikus játszmával sikerül elhitetni Nagybritanniával, hogy 1864-ben Dánia megsértette a hercegségek dolgában kötött konvenciót s ekép az angol közvéleményben német-barát hangulatot kelteni. Csak egy diplomáciai *vezércsellel* lehetett 1866-ban III. Napoleont ámítani, az erők felől megtéveszteni s a háború megkezdésében és befejezésében egyaránt fait accompli elé állítani. Bismarck pusztán diplomáciai előnyök kedvéért kész volt stratégiai áldozatokat is hozni. 1866-ban súlyos összekülönbözései voltak Moltkeval és Roonnal, mert ezek a válság kiélesedésekor azonnal rajtaütni és megrohanni akarták Ausztriát, míg Bismarck amellett érvelt, hogy meg kell várni Ausztria effektiv hadüzenetét. 1870-ben pedig úgy intézte a dolgokat, hogy a luxemburgi kérdés és a Hohenzollernok spanyol trónjelöltsége aktáinak lezárása után sem vonulhatott vissza a francia császár presztizsének sérelme nélkül, kivált akkor, mikor Bismarck közzétette az emsi sürgönyt.

Mily szánalmasan fest e bismarcki coup-k mellett Németország és az Alliance diplomáciai alsóbbrendüsége a triple-entente-tal szemben! Míg Bismarck a szakítás ódiumát ellenfeleire hárította még azokban a háborúkban is, amelyeket az ő akarata idézett elő: addig II. Vilmos császár kormánya képtelennek bizonyult arra, hogy háborújának önvédelmi jellegéről a világot meggyőzze és nem bírt kiszabadulni a semleges világ közvéleményé-

nek nyomása alól, hogy t. i. a háború furiáit a német militarizmus eresztette az emberiségre. Algezirasz, Agadir, az annexió, a balkáni szövetség háborúi minden kétségen felül azt árulták el, hogy az Entente nagy háborút akar, hogy Németországot le akarja taszítani arról a polcról, amelyre népének szívóssága és józansága által felkapaszkodott. Az Entente — úgymond Munroe — tehát háborút akart, miután nyilvánvaló lett, hogy az ismételten felidézett pénzválságokkal (1907., 1909., 1912—13.) nem tudták céljukat elérni. Az Entente azonban nemcsak háborút akart, hanem azt is, hogy annak kitörése az ő akarata szerint menjen végbe s úgy, hogy Németország kerüljön mindenesetre a támadó, tehát a békebontó szerepébe. Az entente szerencséjére, ebben a törekvésében hathatósan támogatta őt a német diplomácia is. A következő kérdéseket vethetnők fel: Miért intézett ultimátumot a német kormány Oroszországhoz s annak lejárata után miért proklamálta a hadiállapotot, majd hadüzenetet, holott Oroszország csöndes mozgósítására minden diplomáciai handa-banda nélkül ő egy gyorsabb mozgósítással felelhetett volna? Micsoda előny származott abból Németország részére, hogy a tárgyalásokat megszakította, mikor még az angol kabinet *látszólag* Szent-Pétervároh azon iparkodott, hogy a békét megóvja? Oly rosszhiszemü ellenféllel, mint az entente két állama (Anglia és Oroszország), s oly megbízhatatlan szövetségessel, mint Olaszország, nem kellett volna-e legalább addig folytatni a játszmát, míg a helyzet tisztázódik? Nem súlyos diplomáciai cselekedet volt-e német részről, hogy az Oroszországgal való szövetségi approposra való tekintetből intézett előbb ultimátumot, majd hadüzenetet Franciaországhoz? Ugyan micsoda akadálya lett volna annak, hogy a német birodalmi kormány fegyveres készülődései közepett egyszerűen bevárja a köztársaság hadüzenetét? El lehet gondolni — mondja Munroe — mekkora zavarba hozta volna a császár az angol kabinetet, ha Franciaország a támadó fél és Németország a megtámadott.

Azt hisszük azonban, hogy a semleges urak túlságosan egyszerűnek látták a központi szövetség diplomatáinak helyzetét. A német diplomácia látszólagos következetlenségeit, a kardcsörtetés, majd, főleg Angliával szemben tanusított túlzó engedékenység ellenmondásait fel lehet oldani abban a tényben, hogy a német államférfiak nagy jóakarattal dolgoztak ugyan a békés kibontakozáson, de engedniök kellett a német vezérkar ama jogosult ál-

láspontjának, hogy a tárgyalások kihúzásával ne adjanak helyrehozhatatlan stratégiai előnyöket az ellenségnek. „Oroszország ereje a tömeg, Németországé a gyorsaság" — mondta a kancellár. Amikor július 31.-én kitudódott, hogy Oroszország már elrendelte az általános mozgósítást, Németország kénytelen volt levonni a *„conclusion brutale"*-t, az ultimátumot, majd a hadüzenetet. A német államférfiak nem haboztak ugyan bizonyos nyomást gyakorolni Bécsre, hogy szerb jegyzékének szigorán enyhítsen s attól is óvakodtak, hogy a világ előtt békebontók gyanánt vádoltassanak be. Másrészt azonban remegniök kellett attól, hogy a tárgyalások huza-vonája alatt az Entente befejezi katonai készülődéseit s ezzel kisiklik kezükből a gyorsabb mozgósítás és felvonulásnak esetleg döntő előnye. Mikor kitünt, hogy Grey terve (Oroszország és a monarchia viszályának az érdektelen nagyhatalmi areopagos elé állítsa) csak abban az esetben biztosítja a békét, ha Németország hozzájárul egyetlen szövetségesének, Ausztria-Magyarországnak megalázásához, s minden más tárgyalás csak arra alkalmas, hogy az Entente-hatalmak katonai túlsúlyát megpecsételje: a német diplomácia nem tehetett mást, mint azt, hogy „megnyomja a gombot" s a válság gyors és Németország érdekeinek kedvező lefolyását biztosítsa. Még így is rajtaszárad saját közvéleményének vádja: hogy t. i. az Entente-kormányoktól rászedette magát s eltűrte, hogy Oroszország július végére, korábbi próba-mozgósításai és behívásai alapján, katonai készülődéseit teljesen bevégezze. Ez a diplomáciai késedelem lett egyik oka az eredeti német haditerv felbomlásának s a háború beláthatatlan hosszú tartamának.

Amint ugyanis Oroszország gyors mozgósítása és felvonulása lehetővé tette, hogy az orosz hadsereg a világháború harmadik hetében teljes erejével avatkozhassék be szövetségesei oldalán, a közép-európai vezérkarok évtizedes katonai föltevései hiú reményekké halványultak. A német vezérkar terve ugyanis az orosz-francia szövetség létrejövetele óta sem kontemplált egyszerre döntő hadműveleteket mind a két arcvonalon. A német hadiiskolák és kézikönyvek, Moltke és Schlieffen óta azt tanították, hogy a német hadsereg mozgósításának gyorsaságával és ellenállhatatlan lendületével hamarabb ér Párishoz, mintsem a cári hadak fenyegethetnék Berlint. Ebből az alapeszméből folyt a következtetés: könnyű izolált béke Franciaországgal s az összes fölös német erőknek villámgyors átdobása a Visztula által fede-

zett keleti arcvonalra, amelynek főgyülekezési pontja Posen, Thorn és Königsberg. Ez a haditerv természetesen feltételezte Kelet-Poroszország feladását, amelyért bőséges kárpótlás lett volna a keleten és nyugaton gyors egymásutánban aratandó döntő győzelem.

Kezdetben minden a várakozásoknak megfelelőleg történt. A központi szövetség főhadereje, a hét hadseregre tagozódott német zöm a francia határszéli zárerdőket és a Maas melléki nagy váröveket nem rengeteg emberáldozatokat igénylő frontális támadással rohanta meg, hanem arcvonalának megnyújtásával s Belgium álsemlegességének megsértésével, átkaroló és viharos lendülettel dobta vissza az egyesült angol-francia főseregetet a Marne-vonalra úgy, hogy az északkeleti francia erőknek is fel kellett hagyniok Joffre ama haditervének megkísértésével, hogy Elszász és Lotharingia felől elárasszák a Rajna balpartját. Mielőtt azonban döntő csatára lehetett volna kényszeríteni a francia hadsereget Franciaország északnyugati részén, Joffre a német hajrá által ébresztett borzasztó pánikban is bírt annyi hidegvérrel, hogy hadseregeit a Marne-vonal természetes fedezete alatt összegyűjtse, újra csoportosítsa és a franciáknak rendkívül kedvező terepen döntő csatára egyesítse. Úgy látszik, hogy a német legfőbb hadvezetés sokkal összetörtebbnek és felbomlottabbnak vélte a francia hadsereget, mint az a valóságban volt. Csakis így lehet megérteni, hogy a német jobb szárny és a centrum fele (Kluck, Bülow, Hausen és a würtembergi herceg hadseregei), az üldözés mámorában túlságosan megereszkedett s a kellő földerítés elhanyagolásával azonnal rávetette magát az előtte állott francia hadsorokra. Úgy látszik továbbá, hogy a német vezérkar akkori feje, Moltke nem ismerte fel tisztán Joffre terveit s Párisnak minden eszközökkel való erőszakolása miatt, a harci iram folytonos fokozásának lázában nem gondolt arra, hogy jobb szárnya (Kluck) nincs biztosítva, mintegy a levegőben lóg s ki van téve az oldalazásnak és bekerítésnek. Valószinüleg a német hadvezetést politikai megfontolás is irányíthatta. Nyilván számított arra, hogy a német hadsereg Páris előtt való megjelenése egy belső erjedés megindítója lesz, kitör a forradalom s egy-kettőre megvan a „könnyű, izolált béke" a köztársasággal. Ez a számítás, ha szerepet játszott a német vezérkar föltevéseiben, csak azt bizonyítja, mennyire meg volt tévesztve a német diplomácia s mennyire nem számolt a francia radikális demokráciában szunnyadó néperő be-

folyásával. Páris ugyan megrémült s Poincaré s miniszteriuma fogvacogva távozott a fővárosból, de Joffre és Gallieni e rettentő zűr-zavarban is rendelkeztek elég lélekjelenléttel, hogy a német mars nagy stratégiai fonákját felismerjék és hasznosítsák.

Pau és Gallieni tábornokok, az olasz közvélemény franciabarát hangulatára s Tittoni párisi nagykövetnek ama határozott igéretére támaszkodva, hogy az olasz fegyverkezés nem Franciaország ellen irányul (ez történt 1914. augusztus végén): az Alpesekből elvont katonákból és territoriális tartalékokból új hadsereget szerveztek s ennek élére Manoury tábornokot állították. Ez a teljesen új hadsereg, csatlakozva a nyugati hatalmak szélső balszárnyát képező angol hadsereghez, a marnei mérkőzés legválságosabb időpontjában csakugyan beavatkozott s Kluckot hátba és oldalba támadta. Ez a teljességgel váratlan mozdulat szétzilálta a német haditervet.*)

A marnei csatának világtörténeti jelentősége már most abban áll, hogy *az évtizedek alapos és türelmes munkájával feldolgozott német vezérkari haditervet megbuktatta* s a legfőbb hadvezetést arra kényszerítette, hogy a keleten is főfrontot alkosson, mielőtt a háború nyugaton a német vezérkar számításai szerint, véget érhetett volna. A marnei francia győzelem taktikailag ugyan nem mutat valami rendkívüli gigászi arányokat. A német visszavonulás Kluck szemessége és Bülow nyugodt okossága folytán csaknem mintaszerű volt. Emberben és hadianyagban a németek jóval kevesebbet vesztettek, mint a mult szeptemberében a nyugati hatalmak, artoisi és champagnei offenzivájának elhárítása alkalmával. Ámde ne feledjük el, hogy a hadjárat döntő operációi nem követelnek szükségkép taktikailag mutatós eredményeket. A mukdeni csata pecsételte meg az orosz-japán háború sorsát, de maga a tizenkét napos véres diadal aránylag jelentéktelen trofeumokat hozott a győzteseknek. A marnei csata eltemette az évtizedes német vezérkari föltevéseket s ezeknek akkori képviselőjét, Moltke tábornokot is.

A német katonai irodalom nem hajlandó döntő eredményül elfogadni a „Bataille de Marne"-t, amely viszont a francia nép

*) E kis tanulmány megírása után jelent meg egy anonym német kiadvány, amely alkalmasint a német nagyvezérkar auspiciumai alatt s adatai alapján készült. Részletesen megokolja a visszavonulást s jóformán megegyezik tartalmában azzal, amit a marnei csata következményeiről itt felsoroltunk.

termékeny képzeletében csaknem mitosszá finomult. A németek azt vallják, hogy a marnei kudarcot a legrövidebb idő alatt kiköszörülhették s nyugaton a végső döntést kicsikarhatták volna, ha az oroszok kelet-poroszországi inváziójának elhárítása, valamint a szeptember 12.-én hátrányunkra eldőlt lembergi csata következményei miatt nem lettek volna arra utalva, hogy tartalékaik és új formációik legnagyobb részét az oroszok ellen vessék. Ez a felfogás — legalább bizonyos részleteiben — megállja a helyét, de nem teljesen.

1914. augusztus végén csakugyan elérkezett a német birodalom „sorsdöntő órája". A kelet-poroszországi határon a königsbergi és poseni hadtesteken kívül aránylag jelentéktelen és másodrendű, csupán határbiztosításra szolgáló csapatok álltak. Ezek a német osztagok lassú és diadalmas utóvédi ütközetekben hátráltak nyugat felé Rennenkampf vilnai (njemeni) s Szamszonov narevi hadseregei elől, amelyek egymásnak derékszöget alkotó irányban marsoltak Lötzen kelet-poroszországi erőd, a Mazuriavidék középpontja felé. Más hadseregek a Visztula-vonal várháromszögéből törtek elő Németország keleti ipartelepeinek és Berlinnek szegzett irányban. A világ visszafojtott lélekzettel figyelte ezt a borzasztó felvonulást, ezt az új dszingiszkáni inváziót, amelynek az volt célja, hogy a virágzó német keleti városokat elpusztítsa és a német földet elárassza. Ritka hadvezér és ritka hadsereg bírta volna rá magát oly önfeláldozásra a szövetségtárs érdekében, mint aminőt Conrad és az osztrák-magyar hadsereg véghezvitt. A monarchia északi hadseregeinek nagyobb fele Dankl és Auffenberg vezetése alatt a Visztula jobb partján oly erélyes és vakmerő támadást kezdett augusztus végén, hogy lassankint magára vonta és felszívta azt az orosz hadat, amelynek Posen és Porosz-Szilézia felé kellett volna vonulnia. Az osztrák-magyar hadsereg nagyobbik, offenziv szárnya egy teljesen kilátástalan támadásba fogott Németország megmentése céljából s csak kisebbik, defenziv fele Bruderman és Böhm-Ermolli alatt állott szembe a Zbrucsnál Ivanov, Dimitrijev s Bruszilov hadseregeivel. Conradnak ezt az elhatározását, amely akkor oly meddő vérpocsékolásnak tünt fel s amelyet a későbbi fejlemények fényesen igazoltak, csak a központi hatalmak közti viszony pszichológiájából lehet megmagyarázni. Oly cselekedet, amelyre az Entente egyszer se, vagy csak későn tudta volna rászánni magát. Az osztrák-magyar támadás hullámai megtörtek ugyan Lub-

lin falai alatt, de Németország időhöz jutott s felvehette a harcot a Kelet-Poroszországot elözönlő orosz hadtestekkel.

Az utókor történetírásának feladata lesz, hogy a Hindenburg-hadsereg összeállításának genezisét felderítse s megállapítsa, hogy az ú. n. 8. német hadsereg zömét csakugyan nyugatról elhozott csapatokból válogatták-e össze? Augusztus 28.-án Stein főhadiszállásmester a Lötzen és Tannenberg vidékén vívott óriás csata első beszámolója alkalmával adta át a történelemnek Hindenburg nevét. A nagy hadvezér, kinek neve látszólag oly különös körülmények közt merült fel a sors urnájából, itt vívta meg a világtörténelem egyik klasszikus csatáját, méltó mását Cannaenak és Sedan-nak, bár ezeket is felülmulta merész koncepciójában és hatalmas méreteiben. Hindenburg valóban akkora feladatot oldott meg, amekkorát csak a végzet által kiválasztott egyének képesek teljesíteni s amiért még élete folyamán a legenda a halhatatlanság balzsamával vonta be földi mivoltát.

Rennenkampf hadserege kelet felől, Szamszonové pedig délről tört be, de a két külön fölvonuló haderő a kelet-mazuri tavak által alkotott hosszú vonallal elválasztott bázison operált, amelynek felező pontja Lötzen erődjét uralta. A kétszeres túlerő elől a német hadsereg kénytelen volt természetesen védővonaláig, a Visztuláig hátrálni. Midőn azonban az ú. n. 8. német hadsereg főparancsnokságát Hindenburg vette át s kitünő vezérkari főnöke, Ludendorf is megérkezett Belgiumból, az összpontosított keleti német hadtestek, amelyeknek jó része porosz népfölkelő formációkból alakult, erőltetett marsokban rögtön elindultak a Szamszonov-féle orosz hadsereg ellen.

A közvetlenül szembenálló haderők aránya körülbelül egyenlő volt, az oroszok némi, de nem jelentős túlsúlyának árnyalatával. Tudnivaló, hogy az orosz seregek általában sohasem stratégiai és erkölcsi felsőbbségüknek köszönhették sikereiket, hanem rengeteg tömegeiknek, amelyek néha kétszeresei, sőt háromszorosai voltak ellenfelükének. Kuropatkin a mandzsuriai háborúban stratégiájának valóságos rögeszméjévé tette azt, hogy minden japán zászlóaljjal szemben két oroszt állíthasson, különben nem bízott a győzelemben. Kuropatkin tétele úgy látszik axiómája lett annak is, aki a kelet-poroszországi inváziót megtervezte. Hindenburg eszélyessége és vakmerősége azonban kikényszerítette a sorstól a kedvező döntést. Rennenkampf hadserege ugyan mindössze 2—3 napnyi menettávolságban volt a Szamszonov-féle cso-

porttól s így abban a helyzetben volt, hogy Hindenburg vállalkozását nemcsak meghiusíthatja, hanem hátba és oldalba is támadhatja. De Hindenburg ismerte az oroszokat s az ellenség pszichológiájának ismerete a jó hadvezér legfőbb minősítvényei közé tartozik.

Hindenburg tudta, hogy az orosz tábornokok milyen nehézkesek, mennyire irtóznak az iniciativától, mily kevéssé vállalkozó szellemüek s hogy rendszerint hatása alatt állanak oly politikai tekinteteknek, vagy magas koteriáknak, amiknek a hadvezetésben sohasem szabad érvényesülni s amelyek csaknem mindig megingatják az orosz tömegek lelki integritását is. Hindenburg tehát merészen nekivágott Szamszonov hedseregének, mozdulatait Rennenkampf elől egy hadtest vékony falával fedezte és engedte, hogy a mandzsuriai háború után indokolatlanul nagy hírnévnek örvendő orosz generális fenyegesse Königsberget és az Altenburg-Angesbergi vonalon elsáncolja magát Hindenburg fürge detachement-ja elől. Ez volt Szamszonov tragédiájának első felvonása.

Gróf Schlieffen, a kilencvenes években a német nagyvezérkar főnöke, egyébként a nagy Moltke tanítványa és a moltkei haditudomány epigonja, az ő „*Geschichte der Kriegskunst*" című művében a római kútfők után kibontotta a cannaei csata stratégiai vezérgondolatát s azt a mindenkori hadi művészet klasszikus típusának nevezte. Német katonai írók — nézetünk szerint teljes joggal — a mazuri tavak mellett aratott első győzelmet méltán állítják Cannae és Sedan mellé, sőt bizonyos tekintetben Hindenburg többet végzett itt, mint akár Hannibal, akár Moltke.

A karthagói vezér ugyanis a rómaiak mély csatarendjével ellentétben a maga frontját aránytalanul vékonynak hagyta és bízott abban, hogy e keskeny arcvonal elbírja a római hastatusok rohamait, míg szárnyai, kiváltkép túlnyomó és mozgékony numidiai lovassága, a római oldalakat megkerüli és körülzárja. Ezáltal nemcsak azt érte el, hogy a római sereget megverte, de azt is, hogy teljesen megsemmisítette, jóllehet az erők aránya 5:7-hez volt a rómaiak javára. Amennyire Hunyadi János nagy csatáinak alapvonalait rekonstruálhatjuk, kétségtelenül hannibali reminiscenciákat fedeztünk fel a szent-imrei (Kemény Simon önfeláldozása a centrum arcvonalán) és a vaskapui diadalaiban. Hindenburg szeptemberi győzelme a mazuri tavaknál a cannaei csata pendantja. A német centrum ugyanis tiszta landwehr-formációk-

ból állott, de kitartott mindaddig, míg a rendes sorkatonákból formált hadtestek a szárnyakon az átkarolást és a bekerítést elvégezték. A Szamszonov-hadsereg tehát teljesen megsemmisült, vagy megadta magát s így Hindenburg első világraszóló diadala nemcsak a veszteségek szörnyű dimenzióinál fogva, hanem a stratégiai konstrukció remeklése miatt is, a hadtörténelem egyik vándorköve, amelyet Cannae és Sedan mellett fognak örökké emlegetni. Sőt túlhaladja Sedant is annyiban, hogy ott a németek föltétlen számbeli túlsúllyal dolgoztak, míg itt még a játékban volt a Rennenkampf-féle hadsereg is. Sajnos, politikai következményei mégsem mérkőzhetnek a sedani eredménnyel.

A németek Hindenburg műveletében a Gneisenau, Clausewitz és Moltke-féle hagyományoknak diadalát ünnepelték, amelyek a merészséget mindig az óvatosság elé helyezték. A tanácstalan és ingadozó Rennenkampf mit ért el sáncaival, árkaival, intakt és győzelmesen előnyomuló hadseregével? Éppen semmit. Mert mikor Hindenburg Szamszonovval végzett, heves marsokban Rennenkampf ellen vonult, akit fejvesztett menekülése s újabb orosz tartalékok megmentettek ugyan a teljes megsemmisüléstől, de attól már nem, hogy Hindenburg Insterburg közelében 180 ágyuját és 30.000 katonáját el ne fogja. A német tábornok a két nagy csatában 5 hadtesttel megsemmisített 4 és fél orosz hadtestet, legyőzött hét más hadtestet, elfogott 130 ezer embert, több mint 700 ágyut és két hét alatt felszabadította az ellenség által sanyargatott Kelet-Poroszországot.

Az a körülmény, hogy a marnei csata után a német jobb szárny az állandó oldalazások miatt még mindig a felgöngyölítés veszedelmében forgott, másrészt Antwerpennek birtokában az angolok az egész német frontot hátba támadhatták, ezenkívül a pszichológiai és erkölcsi rúgó, hogy szeretünk ragaszkodni a régi, kedvenc gondolathoz: 1914. szeptemberében és októberében bizonyos ingadozásokat okozott a német nagyvezérkar tervében. Falkenhayn csak az imént foglalta el helyét a nagyvezérkar főnöki állásában, de még nem volt elég befolyása, hogy teljesen elejtesse a moltkei örökséget: a döntés erőszakolását nyugaton. Ha a tények valószínű motivumaiból lehet ítéletet formálni, akkor a helyzet kezdetben csak annyit változott, hogy Falkenhayn Páris helyett Calaist akarta elfoglalni s ezzel gátat vetni annak, hogy a megtépázott francia seregeket folyvást újabb angol fehér és színes csapatokkal frissítsék föl, a legrövidebb csatornai úton. Joffre és

French azonban még a kellő időben átláttak az új német generalitás tervein. Minthogy katonai erővel nem tudtak volna féket vetni a „vad" német rohamoknak, az iperni és dixmuideni szektoron felszakították a csatorna-hálózat zsilipjeit s az elemek erejével állították meg a német támadást. Mindazonáltal nem jelentéktelen siker jelzi Falkenhayn működésének kezdetét: Belgium leigázásával és a német hadsereg okos átcsoportosításával a frontot megmegnyújtotta az Északi-tengerig. Ezt a vonalat megkerülni nem, csak áttörni lehetett. A német erődítő művészet elvégezte a többit. Lassankint mindig több csapatot lehetett átvinni keletre, hol közben „nagy dolgok mentek végbe".

Mindenki, elsősorban az orosz hadvezetőség, azt hitte, hogy a lembergi csaták befejezése után a monarchia hadseregei a Sanvonalon fognak retabliroztatni s ezen a védelemre kiválóan alkalmas fronton, melynek forgó pontja a megerősített Przemysl, szívós defenzivát folytatnak mindaddig, amíg az új támadásra megfelelő alkalom elérkezik (nagyobb német tömegeknek a keleti harctérre mozgósítása, újabb egységek megalkotása és fölszerelése, az előbbi csatákban szenvedett ember- és anyagveszteségek pótlása stb.). Ámde nem ez történt. Conrad a szorongatás e napjaiban is ura volt a helyzetnek s nem engedte, hogy feje fölött összecsapjanak a túlnyomó orosz erők hullámai. Przemyslt sorsára bízta, a visszavonulást pedig folytatta csaknem addig a szögletig, ahol Nyugat-Galicia és Porosz-Szilézia, valamint Orosz-Lengyelország határszélei összeérnek, ahol a bő vasúthálózat segítségével a krakói várra támaszkodva nemcsak szerencsésen megoldotta az átcsoportosítást, hanem érintkezést talált s közös stratégiai bázist épített a Hindenburg-féle keleti német haderők részeivel, amelyekből a tannenbergi győző akkor alakította meg Mackensen tábornok alatt a 9. német hadsereget. Talán nem szükséges részletesebben magyarázni Conrad eljárásának különös előnyeit. E stratégiai gondolatnak mindenesetre nagy sikere volt abban, hogy Conrad további tervei felől teljes zavarba ejtette az orosz vezérkart s nagy lovastömegek fátyolozása mellett indíthatta meg merész előtörését egy hatalmas övnek közepe (Ivangorod—Sandomierc), északi széle (Varsó) és déli szárnya ellen (Beszkidek—Turka—Sambor) egy időben. Ez a rendkívül finom elmére valló koncepció nemcsak frontális irányban fenyegette az orosz belső erődítési rayont (Hindenburg Varsónál, Dankl Ivangorodnál), hanem déli átkarolással is azáltal, hogy Böhm-Ermolli

seregei a visztulai orosz állásokat hátukban fenyegették. Ha Conrad 1914 novemberében még egy-két tartalék hadsereggel rendelkezik vala, nagy a stratégiai valószínűség, hogy már akkor kezünkbe jut a Visztula—San-vonal s így a központi szövetségre égetően fontos (politikailag is!) döntés Varsó elestével megtörténik. Így is sokat nyertünk. Egy egész hónapot, mialatt a hindenburgi visszavonulás iránya következtében csalódásba ejtett orosz zöm beszorult abba a könyökbe, melyet a Visztula északi hajlása és a Kárpátok főgerince képeznek, s ahol egy hónap mulva csakugyan lezajlottak a döntő jelentőségű lodzi és limanova-lapanovi csaták.

Semmi sem bizonyítja jobban Hindenburg katonai jelentőségének korszakos voltát, mint az a bámulatraméltó ötletesség, amellyel varsói előtörésének meghiusulása után a stratégiai helyzetet néhány hét alatt gyökeresen meg tudta változtatni a keleti harctéren. A sűrű porosz vasúti hálózat kihasználásával alig néhány nap alatt Mackensen hadseregét feltolta Sziléziából Thorn vidékére és villámgyorsan lecsapott az orosz fősereg jobbszárnyára. E csodálatos rögtönzés által Mackensen csapatainak egyes részei beékelődtek az orosz centrum és a Visztula közé, csaknem teljesen körülzárták azt, melyet arcvonalban Dankl és Böhm-Ermolli osztrák-magyar seregei foglalkoztattak. Ezekben a nehéz és véres harcokban szerzett halhatatlan dicsőséget a 4. magyar hadtest, amely folytonos támadásaival megakadályozta, hogy Miklós nagyherceg két kaukázusi hadteste a karámba három oldalról berekesztett orosz középhad segítségére menjen. Ha ekkor Lodznál megvalósulhat Hindenburg grandiózus haditerve, akkor alkalmasint egy csapásra véget lehetett volna vetni az orosz hadjáratnak. Mi az oka annak, hogy a lodzi szép győzelem mégsem vált az orosz fősereg katasztrófájává?

Elsősorban az, hogy Mackensen körülzáró gyűrűje a front hatalmas kiterjedése miatt túlságos vékony volt. Ha lassankint keletre csúszott is át a világháború súlypontja, Falkenhayn — úgy látszik — nem tudott a gigászi feladat arányaihoz méltó erőket Hindenburg rendelkezésére bocsátani. A másik ok az orosz hadvezetés tagadhatatlan óvatosságában rejlik. A kutnói és vlodzlaveki csapások után a nagyherceg ráeszmélt, mely ponton készül a német hadvezér rámérni a döntő csapást. Összes tartalékait még össze tudta vonni és Varsóból Mackensen bekerítő szárnyának hátába irányítani úgy, hogy maga a 9. német hadsereg lőn beke-

rítve s helyzete néhány napon (dec. 7—11.) határozottan aggodalmas volt. A pétervári újságok már győzelmi jelentésekkel kürtölték tele a nagyvilágot s csak napok kérdéséül jelezték Mackensen egész hadseregének összeroppantását. A szorongatott helyzetben lévő német hadosztályok váratlan arvonal-fordulattal északra kanyarodtak s nemcsak kivágták magukat az ellenséges körből, hanem szétdobták az orosz gyűrűt és azt teljesen kiegyenesítették. Ez a bravur végkép megsemmisítette a nagyherceg reményeit s minthogy időközben balszárnyát is érzékeny vereség érte Limanovánál, kénytelen volt elrendelni az általános visszavonulást.

A limanovai nagy csata stratégiai alapeszméje az orosz balszárny veresége dacára sem valósult meg. A lodzi csata, valamint a limanovai véres ütközet, a magyar huszárok e bánatos büszkesége azonban mégis magán viseli a napoleoni *bataille rangée* minden vonását, jóllehet Przemysl fölmentése a Radko Dimitrijev 3. orosz hadseregének előtörése miatt kudarcot vallott. Boroevics hadseregének éle Krautwald altábornagy vezetése alatt (tiszta magyar ezredekből állott ez a csoport) a jaslo-krosnoi medencében már-már elérte Tamássy hős csapatainak elővédeit s a przemysli várőrség harminc kilométerről hallgatta a fölmentő hadsereg heves ágyúzását, de az oroszok karácsonyi visszacsapásában még volt annyi potencia, hogy a Przemysl fölmentésében fenyegető súlyos politikai és hadászati veszedelmet elhárítsa. December 28.-án Boroevics kénytelen visszavonulni a Kárpátok gerincére és sorsára hagyni a San-melléki nagy öv-várat. Mindazonáltal a lodzi és limanovai győzelem belátható időn belül reménytelenné tette az orosz főserég Németország szívének szegzett támadását, visszadobta azt a Bzura—Rava—Pilica—Nida-vonalra s a döntő vereségtől egyrészt a franciák soissoni offenzivája óvta meg, másrészt az esőzésektől járhatatlanná vált lengyelországi dágvány, mely megbénította az üldözést s lélekzethez juttatta az orosz balszárnyat, időt engedvén arra, hogy Dimitrijev hadseregének hézagait új hadosztályokkal tömjék be.

A hadtörténelem számos esetet sorol fel annak bizonyítékául, hogy épp a legtehetségesebb hadvezérek milyen nehezen tudnak lemondani hadászati koncepciójuk alapgondolatáról s mily könnyen merevedik meg agyvelejükben egy kedvenc föltevés rögeszmévé, ha egyébként számolnak is a kivitel nehézségeivel. Nem csodálkozhatunk hát azon, hogy Hindenburg és Conrad csak nehe-

zen törődtek bele diadalaiknak viszonylag, offenziv szempontból nem jelentékeny stratégiai eredményeibe. Ezért egy ideig azt látjuk, hogy Hindenburg erőlteti a Bzura—Rava-szakaszt, Varsónak frontális megrohanását, Conrad pedig újabb támadásokat kezd a kárpáti gerincen, melynek sikere nemcsak Przemysl áhított fölmentését hozhatja meg, de azzal is kecsegtet, hogy az oroszok főtámaszpontját tevő Visztula—San-vonal hátába kerülhet. A januári küzdelmek megmutatták, hogy sem Hindenburg, sem Conrad nem vihetik keresztül decemberi sikereik természetes célzatait s haderejük átcsoportosításához kell látniok merőben új föltevések szerint.

Február elején az orosz háborúnak új fejezete kezdődik. A Visztula kettős könyökhajlása mintegy óriási csonka karám zárta be az orosz túlerőt s a szövetségesek számára mint szárnyfedezék egy ideig kiváló szolgálatot tett. A december végén bekövetkezett orosz visszacsapás azonban az osztrák és magyar hadsereget visszavetette Gorlicére s a kárpáti gerincre. Sőt a novo-georgiewski hídfőt, mint támaszpontot kihasználva, az oroszok új támadást kezdtek a Visztula jobb partján Hindenburg balszárnya ellen, amelynek a Visztula volt a biztosító fedezete, amely ettől fogva védtelen volt s mintegy a levegőben lógott. Egyszersmind Sievars tábornok vezetése alatt a hat hadtestből és négy lovas hadosztályból álló 10. orosz hadsereg azt a parancsot kapta, hogy nyomuljon be Kelet-Poroszországba s az ottani gyöngébb erők leküzdésével húzza szét a német frontot. Ennek megvékonyodásától remélték ugyanis az oroszok, hogy valahol majd sikerül áttörni s most már a centrumba került 9. német hadsereget északról fenyegetni és bekeríteni. Mint mondják, ez az új haditerv Ruszkij tábornok műve volt s hogy minden nagyvonalúsága ellenére is végrehajtatlan maradt, annak az okát meg lehet fejteni abban a tényben, hogy vele szemben oly rendkívüli férfiú állott, mint Hindenburg. Lássuk már most, hogy a központi szövetség nagy kapitányai miként fogták fel feladatukat?

Körülbelül január derekán érezhető volt, hogy a lodz-limanovai hadműveletek utórezgései is elhallgattak. A szélcsönd mindkét részről új haditerv előkészületeinek jegyében telt el. Hötzendorfi Conrad Bukovinában új hadsereget gyűjtött össze, mely részint a magyar határ megvédésére alkalmilag odarendelt népfölkelő formációkból, részint a Szerbiából kivont 6. hadsereg egyes részeiből állott. Ennek az új hadseregnek támaszpontja a sem-

leges Románia volt, s minthogy emiatt minden átkarolás a priori ki volt zárva, remélni lehetett, hogy az osztrák-magyar jobbszárny megvastagításával s lökő erejének felfokozásával eléri a halicsi hídfőt, Kelet-Galicia e kulcsát, mielőtt az oroszok a Dnyeszter védelmére elegendő haderőket tudnának összevonni. Ezzel egyidejűleg a Böhm-Ermolli-féle második hadsereg legnagyobb részét, amely Orosz-Lengyelországban a Dankl-féle első hadsereg és a Mackensen-féle kilencedik német hadsereg közt harcolva döntő módon folyt be a lodzi viadalba, Oderbergen át a kárpáti frontra hozta Boroevics hadserege és Szurmay hadseregcsoportja közé, mely Böhm-Ermollinak jobbszárnya lett és a májusi offenzíváig valóságos thermopylaei küzdelmeket vívott az uzsoki hágó védelmében. Mily optimisztikus remények fűződtek az új haditervhez, mutatta az újonnan alakított császári német déli hadseregnek a kárpáti frontra való csoportosítása, mely mint közbülső láncszem, végre hézagtalanná, egyöntetűvé és szilárddá tette a kárpáti frontot, közbeékelve magát Böhm-Ermolli és Pflanzer-Baltin seregeibe. Ugyanekkor hasonló mozdulatok mentek végbe a szövetségesek szélső balszárnyán, a Visztula jobbpartján s Kelet-Poroszországban: Hindenburg erős támadásokkal és kémszemlékkel nyugtalanította Szochecsevnél az orosz centrumot s e mozdulatok fátyola mögött néhány hét alatt kiépítette védőállásait s áthozta seregének javát Kelet-Poroszországba. Az oroszok legnagyobb meglepődésére február 20.-án gyönge német osztagok helyett három hadsereget találtak: Below tábornok nyolcadik, Eichorn tábornok tizedik hadseregét, valamint Gallwitz hadseregcsoportját, amely a mlawai állásokban biztosította a kelet-poroszországi német jobbszárnyat és sikeresen előnyomulva, megtisztította a Visztula jobb partját az oroszoktól egész a plocki hídfőig s eképp meggátolta azt, hogy a német centrum és a balszárny közé (Mackensen és Eichorn) az ellenség éket verjen. Látnivaló, hogy Gallwitz feladata azonos volt azzal, amit hasonló esetekben az ú. n. *aushaltende Gruppe*-k teljesítenek s nagyjában a hindenburgi stratégiában ugyanazon szerepet játszotta, mint François tábornok hadteste a tannenbergi klasszikus csatában, mikor befalazta magát Rennenkampf és Szamszonow tábornokok hadseregei közé, elámítva Rennenkampfot, lehetővé tette a teljesen izolált Szamszonov-féle Narev-sereg megsemmisítését.

A szövetségeseknek két szárnyra pontosított hadserege bíz-

tató auspiciumok közt kezdte munkáját. Pflanzer rövid idő alatt megtisztította Bukovinát, majd nehéz harcok közt kezdi göngyölíteni az oroszok kelet-galiciai frontját is. Kolomea elesik, néhány napra Stanislau is, sőt az osztrák és magyar tűzérség már Halicsot lövi. Még jobban megy a dolog a szövetségesek balszárnyán, Kelet-Poroszországban, ahol a mazuri téli csatában Hindenburg tönkre veri a tizedik orosz hadsereget, az ellenséget kisöpri német földről s a végső enyészettől az egész orosz jobbszárnyat a Njemen-Narev vonal erődjei mentik meg, hol az elcsigázott oroszok ismét összeszedhetik magukat s amelyeknek fedezete alatt újabb orosz erők csoportosulhatnak. Hindenburg megakad Grodno alatt, sőt múló megszállás után ki kell ürítenie Praznyszt, Varsó *Bollwerk*-jét s ezzel jobb időkre elhalasztani a Narev-vonal áttörését. Az eredmény a szövetségesek balszárnyán tehát egy stratégiailag fényes, de lokális jelentőségű diadal, amelynek hullámai megtörnek a narevi és njemeni várak gátjain. Vajjon mi történt a központiak jobbszárnyán? Német katonai szakértők azt mondják, hogy a bukovinai offenziva azért dermedt állóharccá, mert vasútak hiánya miatt, meg a szokatlanul mostoha téli időjárás következtében az osztrák és magyar hadsereg nem volt képes lankadatlan üldöző harcokkal kizsákmányolni taktikailag becses sikereit s mire erre képes lett volna, kicsúszott kezéből az a nagy előny, amit a meglepő támadás morális és hadászati sikere hoz magával. Ha Bukovinában és Kelet-Galiciában sikerült volna olyan arányú vereséget mérni az oroszokra, mint a mazuri téli csatában, ennek természetes stratégiai eredményei közé nemcsak Przemysl megmentését és Közép-Galicia felszabadítását lehetett volna feljegyezni, de minden valószínűség szerint a Visztula-vonal is a szövetségesek kezére jut vala s talán nincs olasz háború sem.

A szövetségesek támadásának elernyedése után az orosz még egy nagystílű gondolattal akarja magához ragadni a kezdeményt és a hadi szerencsét. Ma persze még teljességgel lehetetlen véleményt formálni arról, hogy a franciák champagnei téli offenzivája nem avatkozott-e bénítólag a keleti fronton küzdő német csapatok iszonyú nyomására, amit az oroszokra gyakoroltak, vagy a szövetségesek szilárd passzivitása a Kárpátok gerincén csakugyan a tavaszi hadjárat tervszerű előzménye volt-e, ahogy a német-osztrák katonai írók egyhangúlag vallják. Az oroszok főerejükkel most a Kárpátok falának feszülnek: iszonyú küz-

delem dühöng csaknem két hónapig, borzalmas egyvelege a guerillának, a hegyi háborúnak és a lövészárokharcnak, melynek magyar áldozatai azzal a tudattal dőltek haldokolva a honi sziklákra, hogy kivédték a legnagyobb nyomást, amely kelet és észak felől Magyarországot valaha összeroppanással fenyegette.

A Makovicánál és Duklánál meghiusult homloktámadások után oldaltámadással kisérletezik a szomszédos orosz hadsereg, a Bruszilov tábornoké. A cél: hátába kerülni a Laborc és Ciróka völgyén keresztül uzsoki állásainknak, Szurmay csoportjának. Ez a fősúly, ez a legfontosabb pont, ennek a birtoka jelenti a nagyberezna—homonna—kapiraszlavica magaslatok birtokát, mely után már új ellentálló vonal a Tiszáig nincs is. Marwitz, József főherceg, Terstyánszky csapatai szántanak véres barázdát az orosz hadakba. Varannótól északkeletre vérbe és lángba borított az ég, Zemplénoroszi pernyetenger már, Zellőben égnek a házak, síró parasztok jönnek, hogy Nagypolányban tizenkét ház maradt csupán, a többit a szörnyű mérkőzés elsöpörte. Juhászlak, Harcos, Ujszék a földdel egyenlőek, Krasznibródban a baziliták híres kolostora rommá lövött. Drótnélküli távírón közölt hírek mondják, hogy az entente-sajtó már az uzsoki szoros bekerítését és elestét közli, holott Szurmay csoportja rendületlenül állja helyét a zempléni harcoktól keletre. A németek (a Beszkid-hadtest, a Linsingen-féle déli hadsereg) is derekasan harcoltak, de a Kárpátok hősei mégis a magyar gyalogság, közösek és honvédek egyaránt, akik felőrölték és lebírták Góg és Magóg hadait s akik előtt a következő magyar nemzedékek mélabús csodálattal fognak leborulni. A husvéti csata az orosz támadás teljes összeomlásával ért véget és vele jó időre kimerült, talán végképen kudarcot vallott az orosz támadás, amely Hindenburg varsói előtörése, a lodz-limanovai csaták után mindannyiszor föléledt, de most elaludni látszott örökre. Elérkezett a pszichológiai pillanat arra, hogy a szövetségesek döntő csapást mérjenek az oroszokra.

Hogy a Dunajec-vonal mögött valami történik, miből sem lehetett következtetni. A németek csak az imént törték le Joffre harmadik igyekezetét, amellyel ezúttal a Verdun köré hurkolt német állásokat akarta elfoglalni s innen Lotharingiát megtámadni. Sőt néhány héttel később a württembergi herceg hadserege lépett akcióba s Ypern körül néhány fontos magaslati állást ragadott el az angoloktól. Április végén pedig a Below-féle hadsereg

Kelet-Poroszországra, mint hadműveleti bázisra támaszkodva támadást kezdett Kurland ellen s csakhamar megszállotta Libaut és Savlét. Óvatosabb orosz katonák fejüket csóválták, mikor e kolosszális hindenburgi csínyről értesültek s jó ideig nem tudták, mi benne a bluff és mi a valóság? Linsingen csak az imént foglalta el az oroszok kárpáti vonalának két főtámaszpontját, a Zwinint és az Ostryt s ebből, valamint Pflanzer heves tüntetéseiből Zalecyski körül azt lehetett gyanítani, hogy újabb jobbszárnyi támadásunk van tervbe véve. Radko Dimitrijev, mint később kitűnt, igen helyesen az orosz földerítések ellentmondó adataiból azt olvasta ki, hogy a vihar Gorlice táján készül kitörni s a nagyherceget igyekezett meggyőzni arról, hogy az orosz harmadik sereg kárpáti szárnya, melynek élén állott, prekárius helyzetbe juthat, ha centrumát a Dunajecnél, vagy jobbszárnyát Tarnovnál benyomják. A nagyherceg tehát teljesen meg volt tévesztve az ellenség szándékai felől s a legtöbb, amit tehetett s amit tennie tanácsosnak látszott, az, hogy jelentékeny tartalékhadat gyűjtött össze a San-melléki orosz hídfők mögött.

Május 2.-án lesújtott a végzet. A József Ferdinánd főherceg IV. és Boroevics III. hadserege közét Falkenhayn új német hadosztályokkal zárja be, köztük egy gárda-hadosztály is volt s mellette a dicsőséges m. kir. 39. honvéd-hadosztály s ennek az új hadseregnek az élére Mackensen tábornokot hívják el, a lodzi győzőt, a fronttörés e specialistáját, az új tüzérségi össztűz feltalálóját, aki most megkezdte a világhistória egyik legdicsőségesebb anabázisát. Messze vezetne, ha körülményes vizsgálat alá vennők ezt a gyönyörű mars-marsot, ez egyetlen front-áttörést, amelynek messzehangzó következményei végre mégis a döntés feszültségével töltötték meg az atmoszférát. Itt a helye, hogy e szent tavaszért áldó imádság mellett lerójuk az elismerés adóját a német és magyar hősöknek, akik — porosz gárda-hadosztály s a 9. és 10. magyar honvédezredek — átgázoltak elsőknek a háromszoros orosz vonalsoron s megnyitották útját a győzelmi deliriumban végigszáguldott hadjáratnak. A lökés oly elementáris volt, hogy az orosz kénytelen feladni a San-vonalat, az egész kárpáti árokrendszert, a Nidát és Pilicát. Az orosz mindent elkövet, hogy a Dnyesztert és a Visztulát tarthassa; hogyne, hisz olyan végső politikai értékek függtek e védelem sikerén, mint Lemberg és Varsó.

Lemberg meghódítása nem volt komplikált haditény, de úgy

politikai, mint stratégiai szempontból jelentős tett, mert beleesik a háború ama fázisába, amelynek az olasz hadüzenet s a ledübörgött arrasi angol-francia offenziva alkotják történeti hátterét. Lemberg eleste után, mint várható volt, Mackensen hadcsoportja észak és északkelet felé kanyarodott s „brilliáns falanxa" most egyszerre fenyegette hátában a Visztula-vonalat Varsóval s a Bug-rayont Breszt-Litovszkkal. Az orosz vezérkar erre a várt diverzióra sietett megtenni ellenhúzásait s minden nélkülözhető tartalékát a Visztula és Bug közének déli részére dobta. Ámde Hindenburg résen volt. Mihelyt érezte, hogy a vele szemben álló orosz vezetés tétovázik s legyöngíti narevi és njemeni frontját, egyszerre négy hadsereggel indult támadásra (Below, Eichorn, Scholz, Gallwitz). Elesik Praznysz, majd Poltusk, Osztrolenka, Lomza, Osszoviec, csakhamar követi ezeket Varsó tervszerű és Kovnó tervszerűtlen kiürítése. Miklós nagyherceg szintén megbukik s már jórészt az orosz hadsereg új géniuszának, Alexejev tábornoknak az érdeme, hogy az orosz visszavonulás rendben folyt le, hogy Hindenburg szertelenül nagy harapófogója nem zárult össze s elkerülte a megsemmisítést. Szép fényt vet egyébiránt Alexejev katonai képességeire, hogy szinte az utolsó percben Vilnánál, illetőleg Molodecsnónál megakadályozta, hogy az orosz centrumot tannenbergi katasztrófa érje s augusztus végén még idejekorán rendelt ellentámadást Volhiniában és Kelet-Galiciában Ivanov tábornok hadcsoportjánál s ezzel elhárította a Kievet fenyegető veszedelmet. Ennek a két tagadhatatlanul ügyes defenziv mozdulatnak jegyében záródott le a keleti harctérnek az a fejezete, amely a gorlicei áttöréssel vette kezdetét.

A nyugati fronton ezalatt az orosz szöveséges „testvérek könnyítése" céljából két nagyobbszabású áttörési kisérlet omlott össze: az első május közepén Artoisban a bajor trónörökös hadseregének arcéle előtt, a másik, amelynek az előkészület és a küzdelmek szívóssága sokkal hatalmasabb célt látszott kölcsönözni, a champagnei őszi támadás, amely két helyen be is horpasztotta a német ércfalat. A németek azonban Fabeck és Von Einem hidegvérű vezetése alatt letörték ezt is.

A nyugati front eseményeit stratégiai szempontból ugyanaz a meddőség jellemzi 1915-ben, mint az olasz támadásokat az Isonzónál, hol négy nagyarányú támadásuk tört meg Boroevics (V.) osztrák-magyar hadseregének kitartásán. Az Isonzó-vonal legkényesebb és legkitettebb szektorait (Monte di San Michele,

San Martino, Monte dei sei busi, Krn, Tolmein) magyar csapatok védték s csak az olasz háború óta van a magyar közönségnél oly tragikus zengzete a Doberdó kőasztalának. Magyar vándor, ha utad valaha a Friaul kies tájai felé viszen, ne feledkezzél meg áldozni a legnagyobb magyar temető árnyainak! Hívjad tetemre a debreceni 39-es, a váradi 37-es, a szegedi 46-os közös bakák, a pesti 1-es és 29-es, a debreceni 3-as, a nagyváradi 4-es és a fejérvári 17-es honvédek bús máneszeit, akik mint Thermopylae spartai hősei, szintén „törvényeiknek engedelmeskedve" haltak vértanú-halált.

A központi hatalmak katonai vezetősége felhasználva a belső stratégiai vonalak előnyét s a vilnai csata, illetve a nyugati hatalmak és Olaszország offenzivájának meghiusítása után hozzálátott a balkáni kérdés gyökeres elintézéséhez. Magyarország déli határszélein nagy hadseregeket gyűjtöttek össze, hogy végigseperjék Szerbiát és megteremtsék a közvetlen összeköttetést Bulgáriával és Törökországgal, amelyet a Dardanelláknál Anglia és Franciaország hallatlan erőfeszítéssel ostromoltak. A szerb háborúban a dunai és szávai átkelés kierőszakolásán és a rigómezei csatán kívül nem voltak jelentékeny küzdelmek. Maguk a szerb tábornokok belátták, hogy Bulgária támadása után elveszett minden. Mackensen hadjáratának második következménye az lett, hogy a nyugati hatalmak kénytelenek lettek kiüríteni a Gallipoli-félszigetnek általuk megszállt partját. Minthogy a dardanellai akció eredményén nagy világpolitikai célok függtek s mivel ez a kaland elvezet bennünket az entente hadviselés klinikumához, nem lesz érdektelen, ha kissé részletesebben foglalkozunk vele.

A dardanellai tengerszoros a Gallipoli-félsziget és a termékeny kisázsiai fensík közt húzódik, átlagban 3—4 km. szélességben, amely Kilid-Bahr-Csanaknál 1700 m-nyire, Nagaránál pedig 2100 m-nyire keskenyedik. Ott, ahol a tengerszorosnak legnagyobb a kiöblösödése (Dserid-Tabianál), mindössze két km. a szélessége, tehát a behatoló flottát kis- és középkaliberü ágyukkal is állandó tűz alatt lehet tartani. A gallipolii földnyelv kulcsa a tengerszoros és az ázsiai partok birtokának is, miből önként következik, hogy a technikai védelem is ezen a kopár, zeg-zugos dombokkal és völgyszorosokkal borított területen van összpontosítva. Nem említve a tengerszorost védő aknamezőt, a dardanellai védművek, a földrajzi viszonyoknak megfelelőleg, három taktikai csoportból állanak. Az aknaterület és a parti ütegek leküz-

désével azonban a támadó flotta feladata korán sincs kimerítve. A tengeráramlás sebessége és a tengerszoros szűk volta rendkívül megnehezíti a nagy hadihajók akcióját s úgyszólván szalamiszi helyzetbe hozza a túlnyomó ellenséges flottát a török hadihajókkal és tengeralattjárókkal szemben, minthogy az operációk számára szükséges tágasság és mozgékonyság híjával vannak és kitéve annak, hogy a számbelileg különben kicsiny török flotta egyenkint vagy divizióként veheti föl ellenük a küzdelmet. Nem kicsinylendő előny ez a védelem kezében, ha meggondoljuk, hogy a vállalkozó szellemű Souchon tengernagy olyan egységekkel rendelkezik, mint a *Goeben, Breslau* s a legendás *Hamidie.*

A szárazföldi védelem erődökből, továbbá állandó és a harcok folyamán nagyszerűen bevált mozgatható ütegekből áll, amelyeket a német mérnökök által kiépített ipari vágányok és pompás szerpentin-utak kötnek össze egymással. Az erődcsoportok külső rayonján mindjárt a bejáratnál a Kum-Kale, Sed-il-Bahr és Dserid-Tabia mellett kiépített, részben már elavult, de a háború folyamán s a várharcok tanulságainak felhasználásával restaurált erődítménysor áll. Még nem felejtettük el, mekkora örömrivalgásban tört ki az entente-sajtó, mikor az 1915 február 25-iki támadás alkalmával a szövetséges angol-francia flotta sorhajóinak nehéz tüzérsége elhallgattatta és legyőzte a sed-il-bahri erődöket, amelyek nagyrészt nem modern földművek s pusztán régebbi mintájú középkaliberű ágyukkal voltak ellátva, kitéve az öböl széles nyílásánál szabadon mozgó dreadnoughtok mindent lebiró gyilkos ágyuzásának. Föltehetjük, hogy a dardanellai kaland nyilván nem végződött volna a szövetségesekre nézve annyira semmi eredménnyel, ha akkor a török meglepetés morális hatását szárazföldi csapatok gyors behajózására s arra fruktifikálják, hogy a felvonulásával még el nem készült s munícióhiányban szenvedő török védőcsoportokra viharos gyorsasággal túlnyomó erőkkel rajtaütnek. Ehelyett azonban mi történt? E látszat-siker szédületében elmulasztották kiaknázni a pszichológiai momentumot s csak március elsején, a *Queen Elisabeth* 38·1 cm-es óriási lövegeinek fedezete alatt tettek partra elégtelen számú s másodklasszisú angol és francia csapatokat, amelyeket a vitéz védők, amint a flotta messzehordó ágyuinak lőtávolán túl merészeltek előnyomulni, egytől-egyig a tengerbe dobtak. Ez volt az Entente első nagy „győzelme" a Dardanelláknál. Eredmény: az ú. n. antik első védőműcsoport agyonbombázása. Arra már nem került

sor, hogy eljussanak a második védővonalig (Kilid-Bahr-Nagara), amely már új s a vártechnika eszközeivel fölszerelt erődökből és ütegekből állott, jobbadán azon erődítési tervek alapján, amelyeket Brialmont, az ismert belga mérnökkari tábornok dolgozott ki. Tulajdonképen Kilid-Bahr a kulcsa nemcsak a dardanellai átjáró középső szakaszának, hanem az egész gallipolii erődítési rendszernek is. Ez a csoport, valamint a tőle délnyugatra elszórt ütegállások már részben 35 cm-es nehéz ágyukkal is föl vannak szerelve s a védelem intenzitását hatalmasan fokozta a német s részben osztrák és magyar hadimérnökök leleményessége, akik itt a mozgó ütegeket új s a messzehordó ágyuknál jóval hatásosabb nehéz mozsarakkal látták el. Vajjon mi a mozsárütegek előnye a nagykaliberű és síkpályájú lövegekkel szemben?

Erre a kérdésre nyomban fény derül, ha tudjuk, hogy a nagy sorhajók oldalpáncélzata, valamint acéltornyainak és oldalkúpjainak páncélkeresztmetszete 33 cm, míg a fedélzet páncéltakarója a legtöbb német, angol és olasz nagy hadihajónál mindössze 8 cm vastag. Már most telitalálat esetén is a síkpályájú nehéz lövedékeknél is sokkal kisebb kár esik a célbavett hadihajón, ha meggondoljuk, hogy ezek az ütegek csak oldalazhatják céljukat, tehát ott csapnak le a lövedékek, ahol az acélburkolat sűrűsége legnagyobb. A mozsarak lövedékei ellenben nagyjában félköríves pályát írnak le s csaknem merőlegesen eshetnek le a célul kiszemelt hajó fedélzetére, ahol a páncélfedő viszont a legvékonyabb, ahol tehát a lövedék találata leghatásosabb. Ily módon pusztult el a *Bouvet* francia nagy cirkáló s a március 18-iki bombázást főkép a mozgó mozsárütegek hiúsították meg. Kitűnt, hogy az angol tengernagy lebecsülte a Dardanellák erődítéseit és a védők kitartását. A támadást azonban folytatni kellett s ezért több heti nyugalom után egy új haditerv alapján kezdtek akciót. Április 25-ikének éjszakáján mintegy negyven nagy egységből álló hajóraj konvergens tüzet zudított a tengerszoros déli nyílásánál a török parti ütegekre s azután legott négy ponton nagyobbszámú osztagokat szállított a félszigetre és a kisázsiai partszegélyre. A franciák Kum-Kalenál 25.000 embert vittek szárazra, ezeket azonban harmadnap kénytelenek voltak visszahajózni, miután összes gépfegyvereiket, tüzérségi anyagukat a törökök kezében hagyták hátra és mintegy 700 halottat veszítettek. Az angol expediciós hadtest ekkor 60.000 emberből állott s ez — minőségre nem oly selejtes, mint a francia — a flotta

kiadós támogatása és állandó fedezete mellett egy keskeny parti csíkot meg is hódított az ari-burnui és sed-il-bahri szakaszokon. Tény, hogy a törökök arról a vonalról csak 1916 januárjában tudták elűzni ellenségeiket, de az is tény, hogy április 26-ika óta Hamilton tábornok expediciós hadtestei egy tapodtat sem mehettek előre. Már pedig Hamilton feladata nem az volt, hogy egy keskeny partvonalat elhódítson s ott pozicióharcra rendezkedjék be, hanem a folytonos és lankadatlan offenziva — Konstantinápolyig. A szövetségesek — május 8-ika óta a francia hadtest is Sed-il-Bahrnál küzd — terve volt frontális és átkaroló harcokkal (balszárnyuk akkor még Ari-Burnunál volt) a tenger szine felett 222 méteres magaslaton fekvő *Krithia* helységet, a félsziget déli részének stratégiai főtámaszpontját a törököktől elragadni, de minden vállalkozásuk véres kudarcba fult. Amint az angol támadó rajok kiértek a nagy hajóágyuk lőtávolából, képtelenek voltak helytállani a törökök fanatikus rohamainak s csak azokat a pozíciókat tudták tartani, amelyeket a hajók messzehordó nehéz ágyui védtek. Az entente a második játszmát is elvesztette, mert a gazda nélkül számított.

Mindinkább világosabb lett, hogy túlnyomó hatással beavatkozó kontinentális csapatok nélkül veszett munka az ostrom erőszakolása. A nyomott atmoszféra az entente berkeiben tehát igen természetes pszichológiai okozat volt. Míg a véres helyi harcokban elfecsérelt erőiket pótolgatják és kipihenik a fáradságot: a veszteglés napjaiban megszületik a legújabb haditerv, diplomáciai húzások között. A partra szállított csapatok ellátása és morális állapota éppenséggel nem volt kielégítő. A sivár okkupációs területen még a vizet is hajókon kellett a gallipolii félszigetre szállítani. A pótlás, az egészségügyi és tápszolgálat lebonyolítása kivált azóta ütközött roppant nehézségekbe, mikor a német tengeralattjárók feltűnni kezdtek az Archipelágoson. Az entente hadiflottájának operációs területe mihamar kétségessé vált s nagy veszteségei után (*Triumph, Majestic, Goliath* elsülyesztése) kénytelen volt bázisának drótsövényei mögé elbújni (Imbros, Tenedos). Igaz, hogy az angol és francia tengeralattjárók szintén derekasan dolgoztak (*Barbarossa—Hairedin, Medjidie* nevű török cirkálók elsülyesztése), de a védelem munkáját nem tudták lényegesen megzavarni. Eközben a hadviselő csoportok közt megindul a balkáni valőrök megnyerése céljából a gigászi diplomáciai birkózás. Mikor hovatovább bizonyossá vált, hogy a

dardanellai akció sikere Bulgária állásfoglalásán múlik, mind az Entente, mind a központi szövetség stratégiai ütőkártyákkal iparkodott a legfontosabb balkáni katonai hatalom megszerzéséért folyt diplomáciai campagne-t erősíteni. A német birodalom és a kettős monarchia bizonyos tekintetben kész helyzetet teremtettek Bulgária elhatározásának a tavaszi nagy lengyelországi győzelmek által s azzal, hogy új szerbiai offenzivára szánták el magukat. Az Entente viszont a nyugati fronton szeretett volna mutatós eredményeket elérni (a szeptemberi champagnei áttörési kisérlet és az Arras melletti harcok), hogy a balkáni túlsúlyért vívott mérkőzés finishe saját javára végződjék. Ily politikai környezetben indult meg a nyugati hatalmak legutóbbi és legvéresebb támadása a Dardanellákért — ezúttal főleg az anafortai szakaszon.

Az Entente nem első izben áldozott fel stratégiai érdeket politikai célok kedvéért s ezúttal sem járt vele jobban, mint máskor. Régi igazság ugyan, hogy a háború a politikának más eszközökkel való folytatása, de a háborúban más, mint az adott helyzet stratégiai értékelése, súlyos következmények nélkül számba nem jöhet. Az anafortai támadás principiuma nem volt helytelen, csak a kivitellel késtek el. Ha ez a támadás a flottaakcióval kombinálva megvalósul márciusban vagy májusban s a török jobbszárny áttörésére akkor elegendő erőt gyűjtenek össze, kétségkívül nehéz válságba juttatták volna a török védelmet. Az Entente az anafortai kisérletre külön, függetlenül a dél-gallipolii frontoktól százezer katonát helyezett készenlétbe s az volt a célja ezzel a hadsereggel, hogy körülbelül a közepén átmetszi a török védővonalat, a déli török sereget kapitulációra, az északit pedig arra kényszeríti, hogy Gallipoli városába vonuljon vissza s ezzel feladja a tengerszoros kulcsául tekintett kilid-bahri vonalat. Ám Liman v. Sanders résen volt. Mire az egyesült flották fedezete mellett Hamilton tábornok partra tette az új hadsereget, a törökök jó védelmi pozicióban fogadták és három napi rettentő öldöklés után (állítólag az angolok csak az első napon 10.000 halottat vesztettek) a partszegélyre vetették vissza a támadókat. Ezzel érte el tetőpontját az Entente erőfeszítése. Törökország többé nem kerülhetett oly helyzetbe, hogy ily koncentrált támadás ellen kelljen védekeznie.

A dardanellai kudarc szánalmas finálója szimbolikusan jellemzi az Entente-hadviselés rendszertelenségét 1915-ben. A központi hatalmak ha nem is semmisítették meg ellenségeiket, mégis

hatalmas csapásokat mértek reájuk s bebizonyították, hogy vezetésük jósága és katonai anyaguk értéke következtében, legalább egy ideig, a világ minden koalíciójánál erősebbek. De vajjon milyen kilátások biztatnak bennünket a világháború harmadik esztendejére?

Mindenekelőtt továbbra is számíthatunk központi helyzetünk által biztosított előnyeinkre, amelyeknek többek közt azt is köszönhetjük, hogy a számbeli túlsúlyban levő ellenséggel a frontnak bizonyos kényes szektorain mindig relativ túlsúlyt vethettünk szembe. Igaz, hogy ezek az előnyök bizonyos mértékben redukálódnak s az Entente vezetősége nem alaptalanul épít erre a körülményre. A belső front stratégiai értéke ugyanis megfordított viszonyban áll az arcvonalak által határolt terület szélességével. Másrészt pedig a belső frontok birtokában levő hadviselő felet egy egyidejű összpontosított támadás megfosztja attól, hogy erejével gazdaságosan operálhasson és kiteszi annak a veszedelemnek, hogy egyszerre éri összes arcvonalainak áttörése kivált akkor, ha belső tartalékok híjjával van. Mióta a központi szövetség seregei meghódították Lengyelországot és legázolták Szerbiát, nem rendelkeznek oly gazdag vasúthálózattal, mint eddig. Haderőket nem tudunk oly könnyen egyik arcvonalról a másikra vetni még akkor sem, ha egyébiránt a hadászati helyzet megengedné. A St. Quentin és Riga közti légvonal 1550 km, a Strassburg és Pinsk, valamint a Riga és Belgrád közti távolság 1350 km, míg a Brüsszel és Gallipolin áthúzódó diagonális 1060 km-t tesz ki. A számításból nem lehet kihagyni esetleg új tényezőknek beavatkozását sem, amelyek a semleges világ mostani hangulatában sorompóba léphetnek ellenünk épp úgy, mint mellettünk s így még mindig nem valószínűtlen, hogy új frontokat kell képeznünk. A központi szövetség tagjai a körülmények ellenére is bizakodva nézhetnek az új hadműveletek elé: 1. mert az operációk legfőbb irányítása egységesebb és egyöntetűbb lesz náluk, mint ellenfeleiknél még akkor is, ha a párisi haditanács képes volna állandó rendet teremteni az Entente-csoportban; 2. a közép-európai hatalmak tökéletesebb védelmi eszközök birtokában vannak, mint az entente támadó fegyverekben; 3. emberanyaguk minőségileg határozottan jobb, mint ellenségeiké, földerítő szolgálatuk legalább is egyenértékű, a vezetés és tisztikar, valamint a csapatokban uralkodó szellem *klasszisokkal* áll az Entente-é fölött. A kipróbált hadvezetés, a pergő tüzet megszokott legénység idegzete, a nehéz

ágyukban és lőszerben való organizált túlsúly szintén döntő szempontok. A párhuzamosan kiépített védelmi állások labirintusán és géppuskáin elvérezne a legnagyobb erejű támadás is s legfeljebb helyi sikerekre vezetne. A német és osztrák-magyar hadvezetőség legjobban ismeri hosszú arcvonalának minden megsebezhető pontját: ennélfogva ki van zárva, hogy meglepetésszerű nagy offenziva a front e kényes részein készületlenül zuduljon reája.

Mellettünk szól a háborúviselés különb organizáltsága is. Szervezni annyit tesz, mint életet teremteni, mely nélkül a legjobb anyagú hadsereg is *ingens indigestaque moles*. Ha az Entente bizonyos joggal számít a maga tömegeinek előbb-utóbb kérlelhetetlen biztossággal érvényesülő túlerejére, a központi szövetség a tömeg ellen szembe állíthatja a szervezete és adminisztrációja túlerejét. Oly korszakban, mikor tömegek felvonulása néhány ütközetben megszerezte a döntést, a szervezés nem volt a győzelem előkészítésének alapföltétele. Ma azonban, midőn állandóan fegyelmezett, nyilvántartott és organizált csapatok egy hatalmas gép rendszerével harcolnak, az ellenséges felek küzdelmébe elhatározó súlyként avatkozik be a szervezés. Ehhez járul az a tény, hogy Németország katonai anyaga semmivel se lett silányabb annál, amellyel a háborúba indult. Az idősebb és fiatalabb német tartalékok épp oly feltűnő szabatossággal hajtják végre a kiadott parancsokat, mint a régi s jóformán már elhasznált első vonalbeli katonaság. Katonái a német állam szociális viszonyait és a német társadalom erkölcsi világát testesítik meg. Egészséges és életerős munkás és paraszt rétegei, kiegészítve oly tisztikarral, amelynek tartalékos elemei zászlóaljak és ezredek önálló vezénylésére is alkalmasak, hála a német testnevelésnek, épp oly frissen és szívósan marsolnak, mint a régi sorezredek. Erkölcsileg pedig minden más hadsereg mélyen alatta áll annak a szellemnek, amelyet a német muskétás reprezentál. A kötelességteljesítés, az a kanti parancsolat, amely minden német katona vérébe és idegébe van írva, hosszú háborúkban többet ér, mint a francia *sacré-feu* lendülete, mint az orosz fatalista közömbössége.

II.

Iskolánk és a háboru.

I. *Az intézeti épület.* Iskolánkat mindjárt a mozgósítás alkalmával lefoglalta a hadügyi vezetőség. 1914. július 25-től szept. 24-ig katonai elszállásolásra használta fel, innen 500 beteg részére hadikórházat rendezett be benne. A hadikórház a mult évi október hó 24-ével rokkant kórházzá, majd rokkant utókezelő intézetté alakult át. Az új céloknak megfelelően kisebb átalakítások is történtek az épület egyes részein. Az egész épületből csak az igazgatói irodai helyiség, a természetrajzi, természettani szertár maradt meg. A többi szertári felszerelések (történelmi, földrajzi, filologiai, orvosi és tornaszerek) részben a természettani s nagyobb részben a természetrajzi szertár helyiségeiben halmozódtak fel.

A tanítás idegen helyen és pedig az 1914/15. és 1915/16. tanévben is a tisztviselőtelepi áll. főgimnázium épületében folyt. Délelőtt a tisztviselőtelepiek 8—12, délután pedig 3—7, illetve 2—6 óráig mi tanítottunk, tehát szorgalmi időnk naponkint egy óra veszteséget szenvedett, illetőleg az alsó osztályok (I—IV.) hetenkint 4, a felsők (V—VIII.) 6 órát vesztettek. Ez a redukció a különböző s főként nagyobb óraszámmal szereplő tárgyak közt arányosan oszlott meg. Minthogy azonban a szépírás és testgyakorlás tanítása mindkét tanévben szünetelt, a redukció az I—II. osztályban tulajdonképen csak 1 óra, a III—IV. osztályban 2, az V—VIII. osztályban heti 4 óra volt.

II. *Az intézeti tanárság.* A háború a tanári kar több tagját szólította el hivatásától. Mindjárt a mozgósításkor vonult be Csóka Lajos zászlós a 14. honv. gy.-ezredhez Nyitrára mint közember. A tiszti iskola végeztével az északi harctérre került, hol ez év tavaszán megbetegedett. Kórházi kezelés alatt most itthon tartózkodik.

Dávid Lajos dr. mint a 35-ik tábori tüzérezred tartalékos hadnagya a mozgósítástól kezdve az orosz fronton teljesített

szolgálatot. 1914. évi december hóban betegség miatt tartós szabadságot nyert.

Gaál Zoltán tornatanár mint póttartalékos tizedes szintén a mozgósítás idejétől kezdve végzett katonai szolgálatot. 1915. év januárjában orosz fogságba esett.

Huszák József tényleges népfelkelői szolgálatát 1915. évi március 15-én kezdte meg a budapesti cs. és kir. 32. gyalogezrednél, majd a 89. gyalogezredbe osztatott be. Most mint zászlós a kelet-galiciai fronton küzd.

Lukinich Imre dr. 1914. július végén vonult be a gyulai 2. népfelkelő gyalogezredhez mint népfelk. főhadnagy, századparancsnok. A signum laudissal kitüntetve jelenleg az albániai fronton van.

Nagy Dénes dr. 1915. január 17-én a budapesti cs. és kir. 11. tábori tüzérezrednél jelentkezett szolgálatra, honnan azonban csakhamar a bécsi hadügyminiszteriumba került irodai szolgálatra fordítónak.

Olofson Gusztáv 1914. október és november havában a pécsi hadapródiskolához mint hadnagy volt beosztva, azonban betegség miatt tartósan szabadságolták.

Poór Sándor a mozgósításkor mint a 16. népfelkelő gyalogezred hadnagya vonult be. A kenyérmezei, majd a marchtrenki (Felső-Ausztria) fogolytáborhoz vezényelték ki, hol jelenleg mint főhadnagy teljesít szolgálatot.

Póka Gyulának 1915. február 15-én kellett katonai szolgálatra jelentkeznie a budapesti 1. honvéd gyalogezrednél. A tiszti vizsgálat után a 24. honv. gy.-ezredbe osztatott be, mely ezreddel most a galiciai fronton mint zászlós harcol s legutóbb az I. oszt. ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Schőner Ferenc dr., ki ezidőszerint ideiglenes áthelyezésben a budapesti I. ker. áll. főgimnáziumnál működik, a mozgósítástól kezdve mint segédszolgálatra beosztott póttartalékos közember Pilsenben teljesített katonai szolgálatot a mult évi december hó közepéig, amikor tartósan szabadságoltatott.

Szilasi Vilmos dr. szintén a mozgósítás óta teljesít katonai szolgálatot, mikor mint póttartalékos közember a kaposvári honv. gyalogezredhez vonult be, ahonnan mint őrmester a budapesti honvéd térparancsnoksághoz vezényeltetett ki.

Ujházy László mint tartalékos tüzérhadnagy a mozgósításkor Ujvidékre a lótáposztályhoz vonult be. Most mint főhadnagy

a signum laudissal kitüntetve a belgrádi őrparancsnokságnál teljesít szolgálatot.

A zavartalan tanítás lehetősége végett 7 tanár a katonai szolgálat alól ideiglenesen felmentetett.

Az így hiányzó tanerőket a tanári testület többi tagjai helyettesítették. Természetesen az csak úgy vált lehetségessé, hogy párhuzamos osztályokat vontunk össze: a mult tanévben az V. a) és b)-t, a VI. a) és b)-t s a VII. a) és b)-t; a most elmult tanévben pedig a III. c) és d)-t, a VI. a) és b)-t s a VII. a) és b) osztályokat. Emellett s a már fentebb említett óraredukció mellett is azonban 18—23 heti óraszámmal tanítottunk.

A háború vonatkozásainak, tanuságainak alkalomszerű felhasználása az egyes tantárgyak keretén belül önként kínálkozott elsősorban a történelemnél és földrajznál; amott a mult tanulságaival, itt a jelen tanításaival. Háborús tárgyú írásbeli feladatokat is dolgoztattunk ki a növendékekkel, külön háborús előadásokat azonban nem tartottunk, mivel a szorgalmi időn túl az iskolai helyiségekkel nem rendelkeztünk s emiatt háborús emléktárgyakat sem gyűjthettünk.

A hadbavonult állami tisztviselők családjainak támogatására a tanári testület tagjai fizetésük 1%-át ajánlották fel, ami havonkint átlag 130—140 korona, a hadikölcsönökre pedig összesen 187.650 K-t jegyeztek. Míg a hadbavonult kartársaink helyettesítésével az intézeten belül a tanári kar minden tagja egyaránt kivette részét a munkából, addig Vayer Lajos a háború eleje óta az intézeten kívül is tevékenykedett, mint a könyveket és nyomtatványokat tartalmazó postai csomagokat felülvizsgáló kultuszminiszteri megbízott.

III. *A tanulók.* Növendékeink közül többen ifjúi nemes lelkesedésből önként siettek a haza oltalmára, még többet a katonai sorozó-bizottság válogatása állított fegyverbe, de ezek sem kisebb örömmel és lelkesedéssel néztek új hivatásuk elé, mint amazok. (Hadbavonult tanítványainkra vonatkozó adatokat a következő fejezet tárgyalja.)

Az iskola padjaiban maradt tanulótársak is megtalálták azonban a módját, hogy a hazáért küzdőkön és szenvedőkön tehetségükhöz mérten segítsenek. Különféle szeretetadományaikkal (cigaretta, szivar, dohány, ruha, könyv stb.) elsősorban az iskolánkban ápolt beteg és rokkant katonákat segítették, a karácsonyi szeretetadományok fejében 441 K 45 fillért juttattak a Hadse-

gélyző hivatalhoz, a kárpáti falvak újjáépítésére 530 K 70 f, a Bolgár Vöröskereszt támogatására kibocsátott képeslapok árusításából pedig 110 K 10 f gyűlt össze. Diákfalva felépítésére a IV. b) osztály 90, a Nemzeti Áldozatkészség szobrára meg a IV. a) osztály 50 koronát adott össze. Az Orsz. Hadsegélyző Bizottság „Könyvet a katonáknak" felhívására diákjaink 214 db könyvet és folyóiratot juttattak a harctéren küzdő katonák számára.

Sajátos helyi viszonyainkban leli magyarázatát, hogy a szederlevél, csalán s gyógynövények gyűjtésével az ifjúság nem támogathatta a hazafias ügyet. A délutáni tanítás egyébként is nagyban befolyásolta a tanulók lehető társadalmi tevékenységét s a cserkészet különben sem volt bevezetve intézetünknél. Szünetelt az ifjúsági egyesületek működése is, valamint a mezőgazdasági tevékenységre sem nyílott tere az ifjúságnak. Az ifjúsági egyesületek közül csak a Segítő Egyesület működött, mire a két háborús esztendőben fokozott mértékben volt szükség.

A tanulmányi előmenetelen is nagyon érezhető volt a rendkívüli idők hatása s az intézeti helyiség hiánya. A délutáni tanítás elvonta növendékeinket a szülői felügyelet alól, az apai irányítás legtöbbnél megszűnt. Az iskola munkáját megnehezítette a tanszerek és könyvtárak hiánya is. A fegyelmezés több és nehezebb munkával járt, mint a rendes időben. A növendékek a délutáni órákra már fáradtan jöttek, figyelmük már nem volt oly friss és élénk, mint a reggeli órákban szokott lenni, mikor az agy és test még teljesen pihent. A körülmények kényszerűsége miatt a tanításnak csak a lényegesebbre kellett szorítkoznia, ami úgy a tanulók, valamint a tanárok részéről a szokottnál nagyobb erőfeszítéssel járó munkát követelt. Tanár és tanulók számoltak a szorgalmi idő rövid voltával is és ezért buzgó és intenziv munkát fejtettek ki, hogy a tananyagot idejekorán végezzék el. Az iskola munkájának eredménye semmivel sem volt kedvezőtlenebb a mult évinél, ami örvendetesen bizonyítja, hogy a tanártestület és az ifjúság nemes ambiciója, kötelességtudása és felelősségérzete méltó volt a nagy időkhöz.

Az idén talán kevesebb ismeretet nyújtottunk, mint rendes években, de az iskola lelkiismerettel megtette a magáét. Közölte az ismereteket, fejlesztette az érelmet, nevelte a szívet és akaratot, tanított lelkesedni és megtartani az erőt a veszedelem kemény megpróbáltatásai között is.

A szülőkkel való érintkezés a háború alatt látszólag alig szenvedett.

Valláserkölcsi szempontból a háború az ifjúságra egészben véve emelőleg és erősítőleg hatott. A korunkban mindinkább uralomra jutott végtelen önzés, könnyelműség, léhaság helyébe önzetlenség, erkölcsi komolyság és a kötelességteljesítés értékének felismerése lépett, noha az a körülmény, hogy növendékeink igen messze fekvő idegen iskolát voltak kénytelenek látogatni, hol a délutáni tanítás mellett az utolsó órák, különösen télen, már a késő éjszakába nyúltak, az ifjúság erkölcsi épségét erősen veszélyeztette.

Tanulóink létszámára a háború apasztólag hatott, főként az alsó osztályokban, amit közvetlenül nem annyira a háborúnak, mint iskolánk kedvezőtlen elhelyezésének kell tulajdonítanunk. A háború előtti tanévben felvett rendes tanulók száma 987 volt, tavaly 981, az idén már csak 932. A magántanulók száma a mult iskolai évben a szokottnál valamivel kevesebb, az idén valamivel több volt, a változás azonban nem jelentős. Míg ugyanis az utolsó 10 év adatai szerint az évi magánvizsgálatok átlagos száma 35, tavaly 28, az idén 59 magántanuló tett vizsgálatot. Az idei szaporulatot a katonai szolgálatra besorozottak nagyobb számmal való jelentkezése adja, részben pedig az a körülmény magyarázza, hogy a szeptemberi és decemberi érettségi vizsgálatok a f. tanévben intézetünkben folytak le.

Egyéb adatok az év történetéhez.

A tanév kezdete. A tanév elején a szokásos javító-, pótló- és magánvizsgálatokat, valamint a beírásokat is a rendes időben megtartottuk, a tanítást azonban csak szeptember 9-én kezdhettük meg. Anyaintézetünk 14 osztályával ez évben is a X. ker. Tisztviselő-telepi m. kir. áll. főgimnáziumban talált hajlékot, itt végeztük az egész éven át iskolai munkánkat s ezért most a tanév zártával ezúttal is őszinte hálás köszönetet mondunk dr. Gaál Mózes igazgató úrnak és a vezetése alatt álló tanári testületnek azért az odaadó támogatásért és az év folyamán mindig tanusított előzékenységéért, mellyel munkánkat megkönnyíteni iparkodott.

A Mester-utcai párhuzamos osztályaink ez évben teljes

nyolc osztályú intézetté fejlődtek. Ezen osztályok, mint a mult tanévben is, részben a IX. ker. Mester-utca 65. sz. a. bérháznak a vallás- és közokt. miniszterium 1910. júl. 22-én kelt 78904. sz. rendeletével kibérelt I. emeleti helyiségeiben, részben Budapest székesfőváros tanácsától bérelt, a Gr. Haller- és Ernő-utca sarkán elhelyezett barakk-iskola épületében nyertek elhelyezést. — A 22 osztályba az egész év folyamán 932 rendes tanulót vettünk fel, amely létszám az év végével 867-re apadt le.

Személyváltozások a tanártestületben. Balogh Dezső r. tanárnak a mult tanévben bekövetkezett halálával megürült tanszéket Putnoky Imre pancsovai áll. főgimn. r. tanárral töltötte be a vallás- és közokt. m. kir. miniszterium. Hegedüs István r. tanárt betegsége a tanév elején akadályozta az iskolai munkában miért is a ngyméltóságú miniszterium a VII. ker. Istvánúti áll. főgimn.-tól ideiglenesen áthelyezte Szabó István r. tanárt, aki február hó végéig tanított intézetünknél. Március hóban dr. Fodor Gyula r. tanár betegedett meg, óráinak ellátására s az ugyanazon időben fia betegsége miatt kitiltott Gyergyai J. Dezső helyettesítésére Asztalos Lajos dr. tanárt óraadóul alkalmazta a tanügyi kormány március 27-től kezdődőleg. Betegség miatt szabadságot kapott még f. é. ápr. 1-től Bán K. Aladár r. tanár, kinek helyettesítését kartársai megosztva látták el.

Kristóf A. József távozásával a róm. kath. hittan tanítását az anyaintézetnél Bárdos István, a Mester-utcai párhuzamos osztályoknál dr. Zsigovits Béla róm. kath. lelkész hitoktatóra bízta az egyházmegyei főhatóság. A Mester-u. párhuzamos osztályoknál az I. osztályban az izraelita vallástant Gábor Nándor tanította. A francia nyelvet, mint rendkívüli tárgyat a Mester-u. osztályainknál ez évben dr. Matskássy József ny. kir. főigazgató tanította két csoportban.

Valláserkölcsi nevelés. Az ifjúság valláserkölcsi nevelésére kiváló gondot fordítottunk és ebben az egyes felekezetek hittanárainak mindenkor segítségére voltunk. A róm. kath. vallású tanulók az elmult tanévben is vasár- és ünnepnapokon szentmisét, vasárnapokon ezekívül szetbeszédet is hallgattak, a húsvéti lelki gyakorlatokon résztvettek s a gyónás és áldozás szentségéhez négyszer járultak. A vallásos érzület ápolását jelentékenyen előmozdította az a körülmény, hogy a kath. növendékeink nagy számmal tagjai voltak „Mária kongregáció"-nak. Az alsó négy osztály tanulói hetenkint egy órában egyházi éneket tanultak

Dötsch Károly józsefvárosi karnagy vezetése mellett. A többi vallásfelekezethez tartozó tanulók vallási kötelezettségüknek szintén eleget tettek.

Tanulmányi és fegyelmi állapot. A tanulmányi előmenetel a rendkívüli idők izgalmai és nehézségei dacára is kielégítőnek mondható. A tanulmányokban tett haladásról és az erkölcsi magaviseletről egyébiránt a tanulóknak osztályok szerint összeállított érdemsorozata teljes tájékozást nyúj.

Egészségi állapot. Növendékeink egészségi állapota az egész tanév folyamán eléggé kedvező volt; mindamellett előfordultak, habár csak szórványosan, súlyos termszetű betegségek is. Ragályos betegség miatt több növendékünket tiltották ki, de a kitiltás legtöbb esetben a tanuló valamely hozzátartozójának megbetegedése miatt történt. Dr. Szukováthy Imre iskolaorvos és egészségtan-tanár a Vörös Kereszt kötelékében katonai szolgálatot teljesített ugyan, miáltal a mindennapos iskolalátogatásban akadályozva volt s emiatt az egészségtan tanítása is szünetelt, mindazonáltal az intézetet időnkint meglátogatta, a szokásos és előírt vizsgálatokat pontosan megtartotta.

Ünnepek és nevezetesebb napok. Mint más években, úgy az idén is a vallásos és hazafias érzelmek ápolására ifjainkkal megfelelő isteni tiszteleteken részt vettünk. Igy október 4-én, Ő Felsége nevenapján, november 19-én, megdicsőült Erzsébet királynénk emlékünnepén és március 15-én ifjúságunkat hálaadó istentiszteletre vezettük. A kárpáti falvak újjáépítésére 1916. május hó 1-én a Mester-utcai párhuzamos osztályok ifjúsága a barakkiskola udvarán szépen sikerült ünnepet rendezett az alábbi műsorral:

1. Himnusz. Énekelte az ifjúság.
2. Czensztohói legenda. Irta Kiss Menyhért. Szavalta Kolozs Gergely VIII. o. tanuló.
3. Ünnepi beszéd. Tartotta Dr. Pethő Sándor tanár.
4. Szózat. Énekelte az ifjúság.

Szemléltető és tanulmányi kirándulások. Az Uránia-szinház tanulságos előadásait a tanári kar vezetésével ifjaink az idén is megtekintették. Egész- és félnapos tanulmányi kirándulásra több izben vezettük növendékeinket. A természetrajzi oktatás szerves kiegészítői voltak azon kirándulások, melyeket a szaktanárok a növendékekkel végeztek, hogy így a tanultakat részint a természetben, részint gyűjteményekben lássák.

Testnevelés. Ez évben, minthogy Gaál Zoltán tornatanár katonai szolgálatot teljesített s különben is redukált órabeosztással tanítottunk, az anyaintézetnél a testgyakorlást nélkülözték növendékeink, a Mester-utcai párhuzamos osztályoknál azonban volt tornatanítás. És pedig tornaterem híjján oly módon, hogy jó idő esetén az iskola előtt elterülő ú. n. Ujvásár-téren szabadgyakorlatokkal, vagy szakbavágó felolvasásokkal foglalkoztatta a tornatanár az ifjúságot.

A nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszterium által a középiskolai tanulóifjúságnak katonai nevelése céljából létesített céllövő tanfolyamot a lefolyt évben nem tarthattuk meg.

Hivatalos látogatások. Fest Aladár kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató a tanév folyamán több napon át időzött intézetünkben; meghallgatott minden osztályt, fölkeresett tanítás közben minden egyes tanárt több izben is s a tapasztaltakról a tanári testülettel március hó 4-én értekezletet is tartott. Hock János józsefvárosi plébános, orsz. képviselő úr, érseki biztosi minőségben a róm. kath. tanulók vallási óráit meglátogatta és hittani vizsgálataikon elnökölt. Az izraelita vallású tanulók oktatását a hitközség kiküldöttei megfigyelték és a tanulók vizsgálatain jelen voltak.

Vizsgálatok. Az évközi szeptemberi és decemberi, sőt ez évben a rendkívüli háborús viszonyokkal kapcsolatban áprilisi érettségi vizsgálatok a tanker. kir. főigazgató úr rendelkezése folytán a most elmult tanévben intézetünkben folytak le. Az idevonatkozó további adatok a VIII. fejezetben találhatók. A tanévi rendes érettségi írásbeli vizsgálatokat május hó 22., 23. és 24. napjain, a szóbelieket pedig június hó 13—17-én Fest Aladár kir. tanácsos, tank. kir. főigazgató elnöklete alatt tartottuk. Az évvégi osztályvizsgálatok május hó 25—29-ig, a magánvizsgálatok pedig június 8. és 9-én, továbbá június 19. és 20-án voltak.

Ifjúsági körök. A rendkívüli viszonyok miatt, idő, hely, alkalom híjján az ifjúsági körök: Önképző-kör és Testedző-kör működése szünetelt ebben az esztendőben is, valamint nem alakulhatott meg a zenekar sem. Természetszerűleg a körök vagyoni állapota sem változott. Az Önképző-kör 584 korona 70 fillér vagyona a Pesti M. Kereskedelmi Bankban van elhelyezve. A Testedző-kör vagyona 30 korona 86 fillér.

Adományok és jutalmak. Az ifjúsági segítőegyesület részére juttatott adományok részletes felsorolása az ifjúsági segély-

egylet rovatában található. A nemeslelkű adakozóknak úgy a gondjainkra bízott ifjúság, mint a magunk nevében e helyütt is hálás köszönetet mondunk, valamint azoknak a nemesen érző szülőknek és tanítványainknak is, akik édes hazánk és szent ügyünk hősies védelmében megsebesült s intézetünkben ápolt katonáink fájdalmát jótékony adományaikkal enyhíteni iparkodtak.

III.

Volt tanítványaink a háborúban.

Már második éve dúl a rettenetes világháború s a haza védelmében a nemzet ifjúsága mellett ott küzdenek az élet küzdelmeiben már megedzett, dereshajú férfiak, életük delén félben hagyva polgári foglalkozásukat, s melléjük sorakoznak a legifjabbak is, a jövő ifjúsága és reménye, az iskola padjai közül lépve be egyenesen a katonai szolgálatba. Volt tanítványaink közül is mind többen és többen vesznek részt vitéz hadseregünk küzdelmeiben. S mi annál nagyobb büszkeséggel és önérzettel kísérjük figyelemmel az intézet volt növendékeinek táborát, minél többnek jutott jelentős része az eddig kivívott győzelmekben s jut még ezentúl is az eljövendő béke áldásainak megszerzésében.

Mult évi értesítőnk adatait igyekeztünk kiegészíteni és javítani, a hiányokat pótolni, hogy minél teljesebb legyen a kép, melyet tanítványaink részvételéről a háborúban adhatunk. A napilapokban közölt újabb felhívásunk elég szép eredménnyel járt s jóleső örömmel töltött el bennünket a ragaszkodásnak az a számos jele, mely volt tanítványaink leveleiből kisugárzott. Igyekeztünk személyes érintkezéssel, közvetlen tudakozódással is tökéletesebbé tenni összeállításunkat s nem a mi buzgóságunkon mult, ha e kegyeletes összeállítás még mindig nem teljes.*) Reméljük, hogy a jövő évi értesítőnk már a háború dicsőséges befejezése után még teljesebb képet adhat tanítványaink részvételéről a háborúban.

Hála és elismerés mindazoknak, akik értünk harcolnak és szenvednek s mindannyiunknak soha el nem muló hálás kegyelete kíséri a hősök emlékét, akik ifjú életüket áldozták a haza védelmében.

---

*) Adataink az ez év június elsejéig beküldött rangokat, kitüntetéseket hozzák. Amennyiben adataink nem teljesek és kimerítők, kérjük a kiigazító, helyesbitő és javitó észrevételek közlését *dr. Balassa József* vagy *Vayer Lajos* tanárok címére (VIII. Tavaszmező-u. 17.).

Hadi szolgálatot teljesítenek a világháborúban.

Ábrahám Gergely e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Acél Pál tizedes, 69. gy. ezr.
Adler Marcell segédorvos.
Adorján Béla hadapródjel., 1. honv. gy. ezr., olasz harctér.
Adorján János, a boszniai 2. vadász-zászlóaljnál mint hidász-hadapród-osztagparancsnok teljesít szolgálatot a déli harctéren.
Adorján Sándor hadapród, 1. honv. gy. ezr. az olasz harctéren.
Aigner Vilmos, cs. és kir. tüzér tart. hadnagy, II. o. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.
Dr. Alter Márk katonaorvos.
Ambrózy Béla 6. ulánus ezr. tizedes, Przemysl.
Ambrózy Kálmán hadapródjelölt, 6. ulánus ezr. orosz harctéren.
Angyal József százados.
Antal József hadapród, 30. gy. ezr., orosz fogságban.
Arató Imre 38. gy. ezr. északi harctéren.
Arató Sándor kiképzés alatt (Prága).
Asztalos Béla tényleges huszár-főhadnagy, 3. o. katonai hadiékítményes érdemkereszttel kitüntetve, az orosz harctéren elesett.
Atlasz Gyula.
Dr. Áts (Austerlitz) József tart. segédorvos, a szerb harctérről visszajöve a szatmár-németi fogolytábor vezető orvosa.
Bajkay Tibor.
Dr. Bajusz Zoltán hadapród, 32. gy. ezr. 8. század.
Bakos Döme tüzérönkéntes, a 8. honv. tüzérezredben (Lugos).
Balassa Béla tart. honvéd-huszár zászlós, északi harctéren, kis ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.
Balázs Endre tüzérhadnagy. II. o. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve a délkeleti harctéren.
Bálint (Breisach) László zászlós, 4. boszniai gy. ezr.
Bálint Mihály hadapród, csász. és kir. 24. vadász-zászlóalj, az olasz harctéren, a kisezüst vitézségi éremmel kitüntetve.
Balla Gyula, a lugosi 8-as honv. tábori tarack-ezredben hadnagy, olasz harctéren.
Balog Imre gy. hadnagy, orosz harctéren.
Bánócz Lajos I. bpesti népfelkelő honv.
Bányai Géza zászlós, cs. és kir. 59. gy. ezr., résztvett a kárpáti harcokban, a gorlicei áttörésben, — Lublin elfoglalásánál teljesített harcokban, orosz fogoly.
Bányai Zoltán orvostanhallgató, 310-es honv., egészségügyi hadapr. az orosz harctéren.
Baráth Jenő 32. közös gy. ezr. e. é. ö. tizedes, az orosz harctéren teljesített szolgálatot.
Baross Tibor 3. tart. közös huszár-hadnagy, orosz harctéren megsebesült.
Dr. Bársony Dezső tart. vártüzér-főhadnagy.

Dr. Bársony Tivadar tart. közös főorvos, a pécsi tartalékkórházak központi sebészetének vezetője, a pécsi helyőrség Röntgen-laboratoriumának vezetője, a pécsi csapatkórház és egy fiók-hadikórház orvos-főnöke.

Bauer Ede tart. hadnagy, a 19. közös gyalogezrednél, kétszer megsebesült, ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Békési Rezső, déli harctéren.

Gróf Berchtold Antal közös huszár-hadapród, az északi harctéren elesett.

Bercsy Lajos hadnagy, cs. kir. 3. boszniai honv. gy. ezr., orosz harctéren volt 6 hónapig, jelenleg kiképző tiszt.

Beretvás Endre m. kir. honv. Ludovika akadémia tagja.

Bergl Jenő e. ö. hadapród, az orosz harctéren.

Beskó Béla 32. gy. ezr.

Beznák István északi harctéren.

Bevall Tibor.

Biró Géza hadnagy, az orosz, majd az olasz harctéren szakaszparancsnok; 1915. julius 18-án Doberdón megsebesült. A II. o. ezüst vitézségi éremmel, majd a hadiékítményes katonai érdemkereszt III. osztályával kitüntetve.

Bodnár István, a munkácsi hadikórház megfigyelő osztályában teljesít szolgálatot.

Dr. Bogyay Ernő, elesett Sabácnál.

Dr. Bohn Ede, tényl. honv. ezredorvos. Jelenleg harctéren van, több kitüntetést kapott.

Dr. Bóka Károly tart. honv. főhadnagy, hadbiró; a m. kir. kolozsvári honv. ker. parancsnokságnál mint honvédügyész helyettes teljesít szolgálatot.

Örkényi Bonta Géza hadnagy, sebesülten eltünt, signum laudisszal kitüntetve.

Bonitz Ferenc 30. honv. gy. ezr. önkéntes szakaszvezető, délnyugati (olasz) harctéren.

Borisz Győző zászlós, a cs. kir. 14. huszárezredben, az orosz harctéren többször megsebesült.

Boronkay György tüzérfőhadnagy.

Borovánszky Károly.

Böbl László 38. gy. ezr.

Dr. Böhm Artúr.

Breisach Géza hadapród.

Bucsinszky Viktor honv. kadétőrmester.

Bukovics József tüzérhadnagy, 4. honv. tarack-ezred 1. ütege.

Dr. Búsfy István tábori póstatiszt, hiv. vez. cs. kir. 63. gyaloghad-osztály. A mozgósítás óta a déli harctéren teljesít szolgálatot.

Dr. Büchler Pál a 4. bosnyák gy. ezr. segédorvosa, az északi harctéren teljesített szolgálatot, jelenleg az olasz harctéren.

Császár Géza hadnagy, századparancsnok, a signum laudisszal és a III. katonai érdemkereszttel kitüntetve. 1916. jan. 19-én Raranczénál elesett.

Cserjés Károly műszaki hadnagy, erődítő tiszt.

Diamant Dezső 1. honv. gy. ezr. őrvezető.

Dr. Dirner Gusztáv segédorvos, a 40. tábori tarackezrednél az orosz harctéren teljesített szolgálatot. Jelenleg a honv. helyőrségi kórház belosztályán működik.

Doleschall Rezső, 32. honv. gy. ezr.-ben hadapród, az északi harctéren.

Donner Lajos.

Dötsch Károly.

Duschek Ferenc zászlós, 30. honv. gy. ezr., elesett az olasz harctéren, nagy ezüst vitézségi érmet kapott.

Éder Bertalan e. é. ö., 4. trén divizió.

Dr. Egyedi (Klein) Heinrich segédorvos-helyettes, a lucki laboratoriumban.

Dr. Engelmann Géza tart. hadnagy, ezüst és arany vitézségi éremmel kitüntetve.

Erdély Imre, a cs. kir. 5. hidászzászlóalj hadapródja, a szerb harctérről az olaszra került.

Dr. Erdély Jenő 1. honv. tábori ágyus ezred tart. hadnagya. Jelenleg az olasz harctéren küzd. 1915-ben a tüzér-parancsnokságtól ezüst vitézségi érmet kapott.

Erődi Béla népfelkelő-hadnagy, a nagyszebeni 64. gy. ezr.-ben, arany érdemkereszttel kitüntetve.

Evva Lajos főhadnagy, északi harctéren, 12. lovas lövészosztály, signum laudisszal kitüntetve.

Fabricius Lajos tart. főhadnagy, m. kir. 40. honv. nehéz tarackos osztály, 1. üteg. 1914. aug. 15. óta a harctéren. 1915. január eleje óta az orosz harctéren teljesít az ütegnél első-vonalbeli szolgálatot. A szerbiai offenziva után hadseregparancsnoki elismerésben részesült, később az orosz fronton signum laudist kapott.

Farkas Attila honv. hadnagy, északi harctéren.

Farkas Balázs dragonyos önkéntes, az északi harctéren elesett.

Dr. Farkas Zoltán kadétőrmester, ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Farkas Zoltán h. huszár-hadnagy, az I. és II. o. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Dr. Farkasfalvi Lajos tart. hadnagy. Megsebesült Sabácnál. Signum laudisszal kitüntetve.

Fedor Ferenc.

Fehér Alfréd hadapródjelölt, 9. h. gy. ezr., orosz harctéren beteg lett. Bronz vitézségi éremmel kitüntetve.

Fehér Elemér.

Feistl Ede.

Fejes István szakaszvezető, 29. honv. gy. ezr., kis ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Fekete Sándor honv. hadapródjelölt-tűzmester a m. kir. 38. honv. tábori tarack-ezredben.

Fellegi Ferenc, a 38. gy. ezredben zászlós, orosz harctéren.

Fellegi János 1. honv. gy. ezr. szakaszvezető, olasz harctéren.

Fellner Károly 11. tüzérkáplár.
Fényes József zászlós, a nagyszebeni 12. train hadosztálynál; az orosz harctérről, hol 11 hónapot töltött, Szebenbe ment és itt teljesít szolgálatot.
Ferdinandy László zászlós, m. kir. 40. honv. tábori tarack-ezred 2. üteg. Északi harctér.
Fillinger Jenő elesett.
Fodor László hadapródjelölt, olasz harctéren, 1. honv. gy. ezred.
Fodor Miklós tüzér-hadapród.
Fogarasi Ernő tart. hadnagy. Szerb hadifogoly.
Folkmann Ferenc hadnagy, a 66. gy. ezredben, északi harctéren kétszer megsebesült.
Follmann János zászlós, (K. u. K 47. m/m Marine Batterie) az olasz harctéren küzd.
Foltényi Vilmos zászlós, 38. gy. ezr. orosz fogoly.
Frank Tibor hadnagy, 1. honv. gy. ezr., az orosz harctéren küzd.
Fráter Imre tart. gy. hadapród.
Freller Lipót tart. hadnagy.
Dr. Freund Gyula segédorvos, 1915. nyarán a doberdoi fennsíkon megsebesült.
Földváry Ernő e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Fuchs Károly elesett Rohatynnál. 3. o. hadiékítményes érdemkeresztel kitüntetve.
Fürst István 1. honv. gy. ezr. önk. őrvezető.
Gaál György e. é. ö., 38. gy. ezr.
Gerely Jenő hadnagy, 38. gy. ezr., északi harctéren (Wolchinia).
Dr. Gergely Jenő tart főorvos, 2. népfelkelő gy. ezr., olasz harctéren, signum laudisszal kitüntetve.
Gergely Lajos zászlós, 5. közös gy. ezr., olasz harctéren, bronz és a II. o. vitézségi éremmel kitüntetve.
Dr. Germanus István e. é. ö. szakaszvezető, 1. honv. gy. ezr., 1914. szept. 8-án Galiciában megsebesült.
Gink István 32. gy. ezr. e. é. önkéntese.
Glatter Zoltán hadapród, az orosz harctéren.
Gotléb Béla tart. hadnagy, északi harctéren megsebesült, vitézségi érmet, majd első és második signum laudist kapott.
Gotléb István tart. hadnagy, hadifogoly Olaszországban.
Göttler Gyula hadapród, olasz front.
Dr. Grexa Gyula tart. honv. tüzér-hadapród, északi harctéren.
Dr. Grichvalszky Artúr hadapródjel., 67. gy. ezr., Militär-Commando.
Grimm Gyula tart. tüzér-zászlós, északi harctéren.
Grochmann Mór megsebesült az északi harctéren.
Gyuricza János hadapród, 310. honv. gy. ezr., az orosz harctéren.
Gyurkovics Henrik e. é. önk. tizedes, az autó-trén colonnál, olasz harctéren.
Gyurkovics Sándor e. é. ö. hadapródjelölt, 69. gy. ezr. olasz harctér.
Gyurkovics Tibor e. é. ö., 38. gy. ezr.

Háber Antal 24. honvéd gy. ezr. hadnagy, századparancsnok, orosz harctéren.

Hajda Jenő.

Haitsch Géza 6. vártüzér-ezr., Budapest.

Halász Béla 1 honv. gy. ezr. hadapród. Elesett Belgrád második bevételénél.

Halász Jenő népfelkelő segédorvos.

Halász Imre honvéd hadapród, elesett.

Halász Tibor hadapród.

Halász Zoltán népfölkelő önkéntes.

Halmi József egészségügyi zászlós, olasz harctéren. Koronás ezüst érdemkereszttel és II. o. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Harazdi Károly.

Hartmann Brunó százados, kitüntetve a signum laudisszal.

Hartmann Imre honv. önk. tizedes.

Hauszner Béla hadapród, 4. számú vonatosztálynál, 16 hónap óta az orosz harctéren, többször megsebesült.

Hegedüs Vilmos egészségügyi hadapród.

Dr. Hermann Imre segédorvos, az északi, majd a délnyugati harctéren; koronás, arany érdemkereszttel és hadiékítményes, másodosztályú vöröskereszt díszjelvénnyel kitüntetve.

Hermann Gyula 6. sz. vártüzér-hadnagy, a déli harctéren teljesített szolgálatáért signum laudisszal kitüntetve, jelenleg az olasz harctéren.

Herpka Árpád 1. honv. gy. ezr. hadapródjelölt.

Herpka Károly 30. honv. gy. ezr.-ben szolgált, a nagy ezüst vitézségi éremmel kitüntetve, orosz hadifogoly.

Herpka Rezső zászlós, 38. gy. ezr., a szerb harctérről betegen jött vissza, majd az északi harctéren orosz fogságba esett.

Hersich Sándor honv. hadapród, orosz hadifogoly.

Herskovich Árpád 38. honv. gy. ezr.

Hetényi Imre lugosi 8. honv. gy. ezr. hadapródjelölt, a harctéren.

Dr. Hoffmann Béla önkéntes, az 1. honv. gy. ezr.-ben.

Dr. Hoffmann Mihály tart. hadnagy, 4. honv. gy. ezr., megsebesült az északi harctéren.

Hofner Nándor hadapr., 1. honv. gy. ezr., orosz harctéren megsebesült.

Hohmann János 52. gy. ezr. e. é. ö. tizedes, orosz harctéren megsebesült.

Hojnos Rezső 32. gy. ezr. zászlós, sebesült.

Holmok Sándor honv. főhadnagy, Rarancénál megsebesült, 3. o. hadiékítményes kat. érdemkereszttel, ezüst- és bronz-, signum laudisszal kitüntetve.

Dr. Holits Rezső tart. főorvos.

Holló Mihály önkéntes tűzmester, cs. kir. hegyi-tüzérség 18.,

Horovitz Árpád. tart. hadnagy, 68. gy. ezr. az északi harctéren kétszer megsebesült, a kis és nagy vitézségi éremmel kitüntetve, orosz hadifogoly.

Hortobágyi Tibor főhadnagy, a signum laudisszal kitüntetve.

Csepreghi Horváth Antal huszár-főhadnagy, 3. o. hadiékítményes kat. érdemkereszttel kitüntetve.

Horváth József népfölkelő tüzérönkéntes.

Horváth György hadapród, 31. tábori tarack-ezred, 3. üteg, orosz harctéren, a III. o. vitézségi éremmel kitüntetve.

Horváth László tart. honv. huszár-hadnagy, a II. o. vitézségi éremmel kitüntetve.

Horváth Lóránt honv. főhadnagy.

Dr. Huzella Lajos tart. honv. főorvos (honv. térparancsnokság).

Imhoff Dezső a déli, majd az északi harctérről betegen tért vissza.

Istvánffy László 10. közös huszár zászlós, északi harctéren.

Dr. Ivánka Imre a 6. vártüzér-ezredben szakaszvezető.

Ivánka Miksa.

Izsó László hadapród, 25. gy. ezr., harctéren.

Jandik József tábori lelkész, déli harctéren.

Jankovics Rezső tüzérzászlós, északi harctéren.

Járdek Andor népfölkelő önkéntes.

Jilly Bertalan hadapródjelölt szakaszvezető, a 4. sz. vártüzér-ezredben.

Jónás László 6. vártüzér-hadnagy.

Dr. Junger Miksa segédorvos, az orosz harctéren teljesít szolgálatot; írásbeli elismerő dícséretet kapott.

Dr. Kakucsy László.

Kalapos Barnabás tényl. honv. százados, a signum laudisszal és a katonai érdemkereszttel kitüntetve.

Karlovszky Sándor tüzérönk. kadét.

Kelety Károly hadnagy (4. lovastüzér ezr.).

Dr. Kemény Imre a 314. ezrednél zászlóalj orvosfőnök.

Dr. Kenszler Hugó népf. önk.

Kerekes Barna tart. hadnagy, a signum laudisszal kitüntetve.

Dr. Kerekes Pál elesett.

Dr. Keresztes Miklós tart. honv. tüzér-hadnagy, 1. honv. tábori ágyus ezred. A szerb, majd az orosz harctéren.

Kéri (Kraumann) Jenő zászlós, a 15. sz. tábori vadász-zászlóaljnál; a szerb hadjáratban megsebesült; most a 16. sz. helyőrségiben fekszik.

Dr. Kertész Jenő katonaorvos.

Király (Porjesz) Miklós.

Kirchner István.

Kiss Gyula 26. vadász.

Dr. Kis Gyula vártüzér-hadapródjelölt (6-os vártüzér-ezr. Budapest.).

Kiss István szakaszvezető, 1. honv. gy. ezr.

Kis Iván 19. honv. gy. ezr.-ben hadapródjel., szerbiai harctéren megsebesült.

Kiss József hadapródjelölt, 29. honv. gy. ezr.

Kis Károly egészségügyi hadapródjelölt.

Klaris György e. é. ö. tizedes.

Klein Aladár gyalogos, északi harctéren megsebesült.

Klein József hadapród, 22. honv. gy. ezr., északi harctéren teljesített szolgálatot.

Dr. Klein Zsigmond katona-orvos, az északi harctéren teljesített szolgálatot, jelenleg a trencséni járványkórházban működik.

Kohn Andor e. é. önk., a 30. honv. gy. ezr., elesett 1916. jan. az orosz harctéren, Rarancénál.

Kolos János 32. gy. ezr. e. é. önk. tizedes, Szerbiában.

Komáromy László 1. honv. gy. ezr.

Kmetty Elemér 1. honv. tüzér-kadét.

Kónya Sándor e. é. ö., 38. gy. ezr.

Koplik Gyula 6-os vártüzér, betegség miatt szabadságolva.

Kozma Béla hadapród, olasz harctéren.

Kölber Jenő 12. ulánus e. é. ö.

Kőnig József a 4. árkász zászlóaljban hadapród, olasz harctéren.

Köpf Árpád hadapród, északi harctéren megsebesült.

Kremsier Pál.

Krisztea Virgil tényl. hadnagy.

Krizsán Endre hadapród, 30. honv. gy. ezr. megsebesült.

Kubinyi Imre honv. zászlós, 29. honv. gy. ezr.

Dr. Kulcsár Andor honv. főorvos, a harctéren teljesít szolgálatot.

Kullmann István 32. közös gy. ezr. hadnagy, északi harctéren.

Dr. Kún J. József 86. gy. ezr. tiszt.; a sabáci harcokban megsebesült.

Kurucz Jenő tart. honv. huszár-hadnagy, a II. o. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve, északkeleti harctéren.

Lajtos Elemér aktiv főhadnagy, az 1. honv. gy. ezr.-ben, sebesülten orosz fogságba esett.

Lazarus Walter.

Leipold Elemér m. kir. honv. Ludovika-akadémikus.

Létmányi László tart. honv. huszár-hadnagy, a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Dr. Lindner József 3. vártüzér, hadapródjelölt, beosztva a léghajók ellen védő ágyukhoz.

Lorberer Árpád 30. honv. gy. ezr. olasz harctéren, hadapródjelölt.

Löcherer Béla 5. gy. ezr. tart. szakaszvezetője, az orosz harctéren.

Hadikfalvi Ludmann Gábor honvéd huszár-főhadnagy, megsebesült, signum laudisszal kitüntetve.

Ludvig Ákos 1. honv. gy. ezr.

Lukacsevics János önkéntes őrvezető.

Dr. Lukácsy Béla tart. segéd-orvos, a salzburgi 59. gy. ezr.-nél. Az orosz harctérről az olaszra került.

Dr. Lukácsy Endre közös tüzérkadét az orosz harctéren.

Dr. Lukácsy József tart. tüzér-főhadnagy, a háború eleje óta az orosz harctéren.

Machovitsch Antal hadapródjelölt, az orosz harctéren, a 30. honv. gy. ezrednél.

Dr. Mács Miklós tart. tüzér-főhadnagy, a 4. honv. tüzér-ezredben.

Dr. Mahler Lénárd 32. gy. ezr.

Mandler Ottó egészségügyi csapatnál zászlós.

Mándi György tart. honv. huszár-főhadnagy, 8. honv. huszár-pótszázadnál helyi szolgálatot teljesít Pécsett.

Markovics Béla hadapródjelölt, utász-zászlóaljnál.

Matolcsy Attila tüzér-zászlós, a harctéren.

Matolcsy Zoltán huszárönkéntes.

Matusch Konrád.

Mayer Ede.

Medvey Artúr elektro-mérnök, Polában a háború eleje óta szolgál.

Medvey Lajos főhadnagy, 5/13. árkász-század. Szerbiában súlyosan, az orosz harctéren könnyen megsebesült. A signum laudisszal kitüntetve.

Mérő László 1. honv. gy. ezr. önk., 1915. decemberében meghalt.

Dr. Mészáros János aktiv ezredorvos.

Mészöly Elemér m. kir. honv. Ludovika-akadémikus.

Miklós Géza egészségügyi zászlós.

Dr. Miklós Gyula 1915. február 15-én bevonult.

Mingovits István e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.

Morgenstern Henrik zászlós, északi harctéren.

Nagy Béla tüzérönkéntes, az északi harctéren.

Nagy Bódog aktiv huszár-főhadnagy.

Nagy Endre tart. hadnagy, arany, nagy és kis vitézségi éremmel kitüntetve.

Nagy István hadapród, a m. kir. dési 32. honv. gy. ezrednél, északi harctér.

Nerád Béla zászlós.

Nyáry Miklós zászlós, 1. honv. gy. ezr., az olasz harctéren, kis és nagy ezüst vitézségi éremmel kitüntetve.

Oeffner Rezső elesett az északi harctéren.

Osvald Nándor tüzér-zászlós, a déli harctéren.

Pagács Márton hadnagy, az olasz harctéren megsebesült.

Palmer Tibor elesett.

Páris Ferenc 1. honv. gy. ezr. zászlós, az északi harctéren elesett. Az I. o. vitézségi éremmel kitüntetve.

Petényi Géza, mint segédorvos 1914. augusztusban szerb fogságba került, augusztus 24-én megszökött a fogságból.

Péterffy Endre elesett, I. o. vitézségi éremmel kitüntetve.

Pfannenwald Mátyás zászlóalj-orvosfőnök, 312. honv. gy. ezrednél.

Pigall József tábori lelkész.

Dr. Pilisi Lajos tart. hadnagy, 1. honv. tábori ágyus ezred, déli, majd északi harctéren.

Pirovits Lajos 26. vadász.

Báró Podmaniczky György tart. honvéd huszár-hadnagy, orosz harctéren megsebesült.

Pogány Gyula hadnagy.

Dr. Pogány Kálmán tart. főhadnagy, 16. honv. gy. ezr. 1. géppuskás osztagának parancsnoka, a radymnoi ütközetben megsebesült, bronz és ezüst, signum laudisszal kitüntetve.

Pózder Gábor tényleges főhadnagy.
Princz Jenő főhadnagy, az orosz fogságban meghalt.
Procskó Pál önkéntes szakaszvezető, északi harctéren súlyosan megsebesült.
Prohászka János hadnagy, déli harctéren megsebesült.
Przsbilla Jenő szekerész-főhadnagy.
Pünkösti Andor tart. honv. huszár-hadn., I. és II. o. vitézségi éremmel és signum laudisszal kitüntetve. Rarancénál megsebesült.
Quitt Géza hadapródjelölt, orosz harctéren eltünt.
Radocsay Tibor tüzér-kadét.
Ralbowszky Vladimir zászlós, II. o. vitézségi éremmel kitüntetve, az északi harctéren.
Dr. Ranschburg Béla katonaorvos, harctéren megsebesült, majd sebesülésébe belehalt.
Dr. Rausch Géza hadapródjelölt, mint megfigyelő tiszt teljesít szolgálatot az olasz harctéren.
Rausch Oszkár hadapródjelölt, az orosz harctéren.
Rausch Zoltán hadapród, 306. honv. gy. e. második zászlóalj orvosfőnöke.
Rákosi Béla hadnagy, az 1. honv. gy. ezredben, az északi harctéren megsebesült.
Rákosi Tibor tart. huszár-hadnagy.
Rátz Károly hadnagy, harctéren megsebesült.
Reichel Dezső e. é. ö. huszárkáplár.
Dr. Reinitz Miksa tart. főorvos.
Reiter Béla 6. honv. huszártizedes.
Dr. Rendl Sándor 23. honv. gy. ezr.-ben népfelkelő zászlós, II. o. vitézségi éremmel kitüntetve.
Réti Illés e. é. tüzér ö., kiképzés alatt.
Révhegyi Iván honv. huszár-főhadnagy, megsebesült, signum laudisszal kitüntetve.
Roller Emil hadnagy, 32. gy. ezr., a szerb harctérről az olasz harctérre ment, ahol jelenleg is teljesít szolgálatot.
Rónai Sándor tart. főhadnagy, a szerb harctéren súlyosan megsebesült, az orosz harctérről tüdőbetegen jött vissza.
Rózsavölgyi István.
Rózsavölgyi Lajos.
Dr. Ruszt László megsebesült Niskónál.
Sándor Imre automobil-csapatnál szolgál.
Sauer Zoltán tart. segédorvos, északi harctéren (Besszarábiában).
Schambach Károly.
Schindelek Ferenc e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Schlesinger József.
Dr. Schön Salamon tart. főhadnagy, 15. honv. gy. ezr. északi harctéren, a bronz és ezüst éremmel kitüntetve.
Schönwald Gyula hadapród, 38. gy. ezr.
Schreil Károly tart. hadnagy, 1914. őszén az orosz harctéren elesett; utólag kitüntetést kapott.

Dr. Schwarz Ernő segédorvos, a laibachi gymn. spitalban teljesít szolgálatot.
Schwarz Pál zászlós, a 30. honv. gy. ezr., orosz harctéren.
Schwarz Sándor 1. honv. gy. ezr. hadapródjelölt.
Schwarzkopf Pongrác e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Sebők Lajos hadnagy, 23. honv. gy. ezr., orosz harctér.
Stohbe Ferenc e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Sepácz Gyula kadét az olasz fronton.
Siegler Sándor zászlós, az északi fronton.
Sikos Károly tüzér-zászlós, északi harctér, bronz vitézségi éremmel kitüntetve.
Siminszky Jenő főhadnagy elesett, többször kitüntetve.
Singer Ferenc 19. honv. gy. ezr. zászlós, olasz harctéren megsebesült.
Sohár Jenő tart. hadnagy, 52. gy. ezr., háromszor megsebesült.
Somló Ferenc 1. bosnyák gy. ezr.-beli hadnagy, megsebesült.
Sommer Alfréd kiképzés alatt.
Somoghy Jenő 1. honv. gy. ezr. hadapródjelölt, az olasz harctéren megsebesült.
Sömjén Pál zászlós, 30. honv. gy. ezr., a bronz és kis ezüst éremmel kitüntetve.
Sperlinger Elemér tart. főhadnagy, a déli harctéren megsebesült.
Dr. Stadler Győző e. é. ö. tizedes, 32. közös gy. ezr., orosz harctéren.
Steiner József egészségügyi zászlós, beosztva a nagyváradi katonai kórházba.
Strauss Jenő, Mil. Med. Official. Abbazia, Erholungsheim, a „Vörös-kereszt" II. o. tiszti jelvényét kapta hadi-ékítménnyel.
Streicher Jenő 1. honv. gy. ezr. önk. tizedes, 1916. március 10-én az olasz harctéren, St.-Michelnél hősi halált halt.
Strömpl Jenő zászlós, I. o. vitézségi éremmel kitüntetve.
Sugár László 6. vártüzér hadapródjelölt.
Surányi Károly az északi harctéren elesett.
Szabó Sándor.
Szabó József.
Szalay Ákos tüzér-hadapród, a harctéren.
Dr. Szántó Rezső hadapródjelölt az olasz harctéren.
Szárnovszky János e. é. ö., 30. honv. gy. ezr.
Dr. Szarvas Jenő.
Dr. Szász (Rutsek) Ágoston zászlós, 30. honv. gy. ezr., jelenleg Montenegróban.
Szathmáry Jenő.
Székány Róbert.
Dr. Székely József 315. gy. ezr. zászlóalj orvosfőnök.
Dr. Székely Ödön 23. gy. ezr. hadapród.
Székely Zoltán.
Szekeres Andor kadét-őrmester.
Szénásy István tűzmester, cs. kir. 5. vártüzér-ezredben.
Szenes József hadapród, 38. gy. ezr.
Szereday Ferenc tüzérhadnagy, Póla.

Szinte János tart. tüzér-hadapród.
Szinte László tart. utász-főhadnagy, a déli harctéren.
Sztanek Jenő tényleges hadnagy, az északi harctéren.
Szüsz Ottó tart. főhadnagy, elesett.
Szvetics István honvéd hadapród.
Tanos Béla 11. honv. gy. ezr. tényl. főhadnagy, megsebesült, signum laudisszal kitüntetve.
Tarninger Ferenc hadnagy, az orosz harctérről a balkáni harctérre került.
Dr. Taubner Géza 3. vártüzér.
Tauszig Lipót 38. gy. ezr., északi harctéren.
Teichter Rudolf 32. gy. ezr. önk. tizedes.
Dr. Theisz Oszkár segédorvos, 90. gy. ezr., zászlóalj orvosfőnök, az északi harctéren.
Timár N. tart. hadnagy, kétszer sebesült, az orosz harctéren.
Tomcsányi Béla e. é. ö. tizedes, távirász.
Dr. Tomor (Steiner) Ernő dunabalparti rokkantiskola orvosa.
Tóth István.
Tóth Kálmán tábori lelkész.
Totis Géza 1. honv. gy. ezr., olasz harctér.
Török Antal hadapród, a cs. kir 35. ágyus ezredben. 6 hónapi harctéri tartózkodás után orosz fogságba jutott.
Dr. Török Emil Gyula segédorvos, 8 hónapig az orosz harctéren, II. o. vitézségi éremmel kitüntetve.
Török Pál.
Török Tibor hadapródjelölt, 38. közös gy. ezr., olasz harctéren.
Trogmayer Károly elesett.
Dr. Troján Emil segédorvos, Albániában.
Tuszkai Ferenc tart. élelmező tiszt-helyettes.
Ujházy György, 1. honv. gy. ezr.
Dr. Ullmann János 1915. febr. 15-én vonult be.
Vadász János hadnagy, a 29. honv. gy. ezr., orosz hadifogoly.
Dr. Vágó Árpád segédorvos, az olasz harctéren.
Vágó Vilmos állatorvos, az 1. honv. huszár-ezredben, északi harctéren.
Vágó Győző kadét-őrmester.
Vajda István tart. honv. hadnagy.
Vállas Lajos hadapródjelölt, 19. gy. ezr., orosz harctéren.
Váradi Zoltán.
Varga Lajos népf. mérnök-hadnagy, északi harctéren.
Varga Vilmos hadnagy, 1914. októberében Ivangorodnál eltünt.
Verebélyi B. Béla 4. honv. tábori ágyus ezred e. é. ö.
Dr. Véssey Ede tüzér-főhadnagy.
Vörös Sándor.
Wahl Imre utász-hadnagy, 2. közös gy. ezr., olasz harctéren.
Wahl Miklós hadapród, 67. közös gy. ezr., orosz harctér.
Wald Leo hadnagy.
Wámoser Béla tüzér-tizedes.
Wéber Artúr, északi harctér.

Wexler Gyula északi harctéren elesett.
Weixl Sándor önkéntes tizedes, megsebesült Bukovinában.
Weil Miklós tüzér-zászlós.
Weisz Gyula kadét-őrmester.
Weisz Gyula e. é. ö., 1. honv. gy. ezr.
Weisz Oszkár.
Dr. Welwarth Vilmos 1915. február 15-én vonult be.
Dr. Weszely Sándor tart. honv. számtiszt.
Ifj. Willheim Gusztáv főhadnagy, a csász. és kir. vasutezrednél, 1914. augusztus 2-ika óta teljesít hadiszolgálatot.
Wonnesch Frigyes katonaorvos.
Woycsechowszky Vilmos 30. honv. gy. ezr. szakaszvezető.
Zilzer László 30. honv. gy. ezr. e. é. ö.
Zirner Ákos tüzér.
Zoufaly László.
Zyka Lajos kadét-őrmester, a déli harctéren, 4. pionir bataillon.

IV.

Tanári kar.

1. Dr. **Létmányi Nándor**, igazgató.

2. Dr. **Asztalos Lajos**, óraadó tanár. Tanította márc. 27-től május 1-ig a latin nyelvet a IV. B., a görög nyelvet az V. C., VI. B., VII. B. és VIII. C. osztályban, heti 24 órában; május 2-tól a latin nyelvet a II. C., III. C. és IV. B., a görög nyelvet a VII. B. osztályban, heti 20 órában.

3. **Bakos János**, rendes tanár. Tanította a földrajzot az I. B. osztályban, a természetrajzot az I. A. és B., II. A. és B., IV. A. és B., V. A. és B. osztályokban, heti 23 órában. A természetrajzi szertár őre, az I. B. osztály főnöke.

4. Dr. **Balassa József**, rendes tanár. Tanította a IV. B. osztályban a magyar nyelvet, a III. B., IV. B., V. A. és B., VIII. B. osztályban a német nyelvet és a VIII. A. és B. osztályban a görögpótló irodalmat heti 22 órában. A tanári könyvtár őre, a IV. B. osztály főnöke.

5. Dr. **Bán K. Aladár**, rendes tanár. Tanította ápr. 1-éig a III. C. osztályban a latin nyelvet, a III. C., VI. B. és VIII. C. osztályban a magyar nyelvet és a VIII. C. osztályban a görögpótló irodalmat heti 18 órában. A III. C. osztály főnöke. A III C., VI. B. és VIII. C. osztály ifjúsági könyvtárának őre. Ápr. 1-től a tanév végeig betegség miatt szabadságon.

6. **Bátori Ármin**, rendes tanár. Tanította a természetrajzot az I. C., IV. C., V. C. és VI. B. osztályokban, a földrajzot az I. C., II. C. és a szépírást az I. C. osztályban, heti 18 órában. A Mester-utcai párhuzamos osztályok természetrajzi szertárának kezelője, az I. C. osztály főnöke.

7. **Bonyhádi Ede**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az I. B. és a III. A. osztályban, a német nyelvet a III. A., VI. A. és VII. A. osztályban s a bölcseletet a VIII. A. osztályban, heti 22 órában. A III. A. osztály főnöke.

8. **Csóka Lajos**, rendes tanár. Katonai szolgálatot teljesített az egész iskolai év alatt.

9. Dr. **Dávid Lajos**, helyettes tanár, egyetemi magántanár. Tanította a mennyiségtant a II. C., V. C., VII. B., a természettant a VII. B. és VIII. C. osztályokban, heti 18 órában. A VIII. C. osztály főnöke, a Mester-utcai párhuzamos osztályok természettani szertárának őre.

10. **Elekes István**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. C., III. C., IV. C., VI. B. és VIII. C. osztályban, heti 18 órában. A VI. B. osztály főnöke.

11. **Faragó Andor**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. B., III. A., V. A., VIII. B., a természettant a VIII. B. és a mértani rajzot az I. B., III. A. osztályban, heti 21 órában. Az V. A. osztály főnöke.

12. **Fellegi Alajos**, rendes tanár. Tanította a mértani rajzot az I. C., II. C., III. C., IV. C. osztályban s a görögpótló rajzot az V. C., VI. B., VII. B. és VIII. C. osztályban, heti 18 órában, továbbá a szabadkézi rajzot, mint rendkívüli tárgyat, heti 2 órában. A Mester-utcai párhuzamos osztályok mértani és rajz-szertárának őre, ápr. 1-től a tanév végéig a III. C. osztály főnöke.

13. Dr. **Fodor Gyula**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a VII. B. osztályban és a görög nyelvet a VII. B. osztályban, heti 10 órában. Márc. 11-től a tanév végéig betegség miatt szabadságon.

14. Dr. **Friml Aladár**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a III. A., VII. és VIII. B., a görög nyelvet a VIII. A. és B. osztályban, heti 19 órában. A VIII. B. osztály főnöke.

15. **Gaál Zoltán**, rendes tornatanár, okl. vívómester. Az egész tanévben katonai szolgálatot teljesített.

16. **Gyergyai J. Dezső**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a VIII. C., a görög nyelvet az V. C., VI. B. és VIII. C. osztályban, heti 18 órában.

17. **Haitsch Sámuel**, rendes tanár. Tanította a német nyelvet a III. C., IV. A., IV. C. és a VIII. A. osztályban, a földrajzot a II. A., a természetrajzot a II. C. osztályban, heti 18 órában.

18. **Hegedüs István**, rendes tanár. Tanította a földrajzot a II. B. osztályban, a történelmet az V. A. és B., VI. A., VII. A. és VIII. A. osztályban, heti 18 órában. A történelmi és földrajzi szertár őre. Tandíjkezelő és az ifjúsági segítő-alap pénztárosa.

19. **Huszák József**, rendes tanár. Az egész iskolai évben katonai szolgálatot teljesített.

20. **Kende Ferenc**, rendes tanár. Tanította márc. 11-ig a magyar nyelvet a II. C., IV. C. és V. C. osztályokban, a latin nyelvet a II. C. osztályban, heti 18 órában. A II. C. oszt. főnöke, a II. C., IV. C. és V. C. osztály ifj. könyvtárának kezelője. Márc. 11-től május 1-ig a magyar nyelvet a II. C., IV. C., V. C. és VIII. C. osztályokban, a latin nyelvet a II. C., III. C. és VII. B. osztályokban, heti 23 órában, május 1-től a tanév végéig a magyar nyelvet a II. C., III. C., IV. C., V. C. és VIII. C. osztályokban, a latin nyelvet a VII. B. osztályban, heti 20 órában.

21. Dr. **Kéky Lajos**, rendes tanár, egyetemi magántanár. Tanította a magyar nyelvet a III. B., V. B., VI. és VIII. A. osztályban, a latin nyelvet a III. B. osztályban, heti 19 órában. A III. B. oszt. főnöke, az ifjúsági és irodalomtörténeti könyvtár őre.

22. **Kiss Béla**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet az I. B. és a VI. A. osztályban, a görög nyelvet a VI. A. és VII. A. osztályban, heti 21 órában. A VI. A. osztály főnöke.

23. **Klima Lajos**, kir. igazgató. Tanította a latin nyelvet az V. C. és VI. B. osztályban, a német nyelvet és a görögpótló irodalmat a VI. B. osztályban, a szépírást a II. C. osztályban és ápr. 1-től május 1-ig a latin nyelvet a VIII. C. osztályban, heti 17, illetőleg 21 órában. Az V. C. osztály főnöke.

24. Dr. **Lukinich Imre**, rendes tanár, egyetemi magántanár. Az egész iskolai évben katonai szolgálatot teljesített.

25. Dr. **Nagy Dénes**, rendes tanár. Az egész iskolai évben katonai szolgálatot teljesített.

26. **Olofson Gusztáv**, rendes tanár. Tanította az I. A., II. A., II. B., III. B., IV. A. és B. osztályban a mértani rajzot, az V. A., V. B., VI. A., VII. A., VIII. A. és B. osztályban a görögpótló rajzot, heti 22 órában. A mértani rajzszertár őre.

27. **Parcsetich Vince**, rendes tanár. Tanította a történelmet a III. A. és B., IV. A. és B. s a VIII. B. osztályban a magyar nyelvet és a történelmet, heti 18 órában.

28. Dr. **Pethő Sándor**, rendes tanár. Tanította a történelmet a III. C., IV. C., V. B., VI. B., VII. B. és VIII. C. és a bölcsészetet a VIII. C. osztályban, heti 19 órában.

29. **Péterfi Lajos**, rendes tanár. Tanította a magyar és latin nyelvet a II. A. osztályban, a magyar nyelvet az V. A.-ban, a

bölcsészetet a VIII. B.-ben. Heti óráinak száma 20. A II. A. osztály főnöke.

30. Dr. **Pétergál Henrik**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet a VI. B. és VII. B. osztályokban, a német nyelvet az V. C. és VII. B. osztályokban, a gör. p. irodalmat az V. C. és VII. B. osztályokban s április 1-től május 1-ig ugyanezekhez a III. C. osztályban, május 1-től pedig a tanév végéig a VI. B. osztályban a magyart, heti 17, illetőleg 19 órában. A VII. B. osztály főnöke, a VII. B. osztály ifjúsági könyvtárának kezelője és a Mester-utcai párhuzamos osztályok tanári könyvtárának őre.

31. **Poór Sándor**, rendes tanár. Az egész évben katonai szolgálatot teljesített.

32. **Posch Jenő**, rendes tanár. Tanította az I. C. és IV. C. osztályban a latin, az I. C.-ben a magyar nyelvet, heti 17 órában. A IV. C. osztály főnöke.

33. **Póka Gyula**, rendes tanár. Az egész iskolai évben katonai szolgálatot teljesített.

34. **Putnoky Imre**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az I. A. osztályban, a latin nyelvet az I. A. és dec. 1-ig a IV. B. osztályban, heti 17, illetőleg 11 órában.

35. **Richter Rezső**, rendes tanár. Tanította a számtant az I. A., II. B. és III. B.-ben, a mennyiségtant az V. B. és VII. A.-ban, s a természettant a VII. A. osztályban, heti 21 órában. A VII. A. osztály főnöke.

36. Dr. **Schöner Ferenc**, rendes tanár. A tanév I. felében katonai szolgálatot teljesített, a II. félévtől kezdve pedig ideiglenesen a budapesti I. ker. m. kir. áll. főgimnáziumhoz helyeztetett át.

37. Dr. **Székely István**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a II. B., IV. A. és VIII. A. osztályban, heti 16 órában. A II. B. osztály főnöke. A philologiai szertár őre.

38. **Széll Sándor**, rendes tanár. Tanította a földrajzot az I. A., III. A. és III. B., a természetrajzot a VI. A. osztályban, heti 10 órában s végezte az igazgatóság irodai munkálatait.

39. Dr. **Szilasi Vilmos**, rendes tanár. Katonai szolgálatot teljesített az egész tanévben.

40. **Tomcsányi Béla**, rendes tornatanár. Tanította a Mester-utcai párhuzamos osztályokban a tornát, heti 16 órában. A tornaszertár őre.

41. Ifj. **Ujházy László**, rendes tanár. A tanévben katonai szolgálatot teljesített.

42. **Vayer Lajos**, rendes tanár. Tanította a latin nyelvet az V. A. és B. osztályban, a görög nyelvet az V. A. és V. B. osztályban, a görögpótló irodalmat a VI. és VII. A. osztályban, heti 23 órában. Az V. B. osztály főnöke, értekezleti jegyző. A segítő egyesületi könyvtár kezelője.

43. **Winter József**, rendes tanár. Tanította a mennyiségtant a II. A., IV. A. és B., VI. A. és VIII. A., a természettant a VIII. A. osztályban, heti 20 órában. A VIII. A. osztály főnöke. A természettani szertár őre.

44. Dr. **Zlinszky Aladár**, rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet a II. A. és IV. A. osztályban, a görögpótló irodalmat az V. A. és B. osztályban, heti 12 órában.

Iskolaorvos:

Dr. **Szukováthy Imre**, iskolaorvos, egészségtan-tanár.

Vallástanárok:

1. **Barát József**, okl. ref. lelkész, hitoktató. Tanította a református vallástant az I—VIII. osztályban.

2. **Bárdos István**, okl. hitoktató, róm. kath. lelkész. Tanította a róm. kath. vallástant az I—VIII. oszt.-ban, heti 16 órában.

3. **Bikár Radivoj**, gör kel. szerb plébános, tanította a gör. kel. szerb vallást.

4. **Csopják Attila**, baptista lelkész. Tanította a baptista vallást.

5. **Gábor Nándor**, izr. vallástanár. Tanította az I. C. osztályban az izr. vallástant.

6. Dr. **Horvát Dezső**, okl. rabbi. Tanította az izr. vallástant az I—VIII. osztályban, heti 16 órában.

7. **Józan Miklós**, unitárius lelkész. Tanította az unitárius vallást.

8. Dr. **Katz Márton**, izr. vallástanár. Tanította az izraelita vallástant a Mester-utcai párhuzamos osztályoknál a II—VIII. osztályban, heti 14 órában.

9. **Martony Elek**, ág. hitv. ev. hitoktató. Tanította az ág. hitv. ev. vallástant az V—VIII. osztályokban.

10. **Steuer Lajos**, ág. ev. hitoktató. Tanította az ág. h. ev. vallást az I—IV. osztályban.

11. **Talios Fülöp**, gör. kel. román plébános. Tanította a gör. kel. román vallást.

12. **Ulicsák Béla**, gör. kath. hitoktató. Tanította a gör. kath. vallástant.

13. Dr. **Zsigovits Béla**, okl. vallástanár, róm. kath. lelkész. Tanította a róm. kath. vallástant a Mester-utcai párhuzamos osztályoknál, heti 16 órában.

Személyzet:

Balázs István, Kállay Mátyás, Somodi Lajos, Süveg István, márc. 1. óta katonai szolgálatot teljesít.

Mádi György az egész évben a harctéren volt.

V.

A tanárok irodalmi és társadalmi müködése.

Dr. *Balassa József*, a Keleti Kereskedelmi Akadémia fonetikai laboratóriumának vezetője.

Dr. *Bán K. Aladár*, a Magyar Néprajzi Társaságnak főtitkára és a Folklor-Fellows Szövetkezetnek titkára, a Szt. István Társulat tudományos és irodalmi szakosztályának, a dorpáti Eszt Irodalmi Társaság, a helzingforszi Finn Irodalmi Társaság és a Turáni Társaság tagja, a Kath. Tanáregyesület igazgatótanácsosa.

Irt ez évben több cikket folyóiratokba és napilapokba. Felolvasásokat tartott a Magyar Néprajzi Társaságban.

Bátori Ármin, a Dugonics Társaság tudományos osztályának tagja.

Faragó Andor: a IX. ker. munkásgimnázium igazgatója. Irt a Magyar Középiskola c. folyóiratba és a K. Tanáregyesületi Közlönybe.

Fellegi Alajos: A Magyar Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja. Kiállított a Nemzeti Szalonban.

Dr. *Fodor Gyula:* A Phil. Társ. választmányi tagja s a Nagy Görög-Magyar szótár társszerkesztője, a bp. IX. ker. 3. iskolaszék tagja. A Kath. Középiskolai Tanáregyesület budapesti körének alelnöke.

Dr. *Friml Aladár:* Az Országos Közoktatási Tanács és a budapesti Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja, Magyarország közoktatásügyéről cikket irt a freiburgi Herder cégnél megjelenő Paedagogiai Lexikonba. A „Magyar Középiskola" szerkesztője.

Dr. *Kéky Lajos:* A XIX. század magyar irodalomtörténetének egyetemi magántanára, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság jegyzője és titkárhelyettese, az Orsz. Színművészeti Akadémián a lélektan előadótanára, a M. Tud. Akadémia irodalomtör-

téneti bizottságának t. tagja. Nagyobb tanulmányai: A szabadságharc verses krónikája (Irodalomtörténet), Baksay Sándor (Budapesti Szemle, 1915. szept.), A jellemzés (U. o. 1916. jan.), Élmények és emlékek Baksay Sándor elbeszéléseiben (U. o. 1916. máj.). Titkári jelentés a Magy. Irodalomtörténeti Társaság közgyűlésén (Irodalomtörténet). Cikkek, bírálatok a Budapesti Szemlében s az Irodalomtörténetben. A Kisfaludy-Társaság megbízásából sajtó alá rendezte s bevezető életrajzzal ellátta Baksay Sándor irodalmi dolgozatait 3 k.-ben. Résztvett a Kisfaludy-Társaság s a Budapesti Szemle szerkesztési munkálataiban.

Dr. *Lukinich Imre:* A Magy. Tört. Társulat ig. választmányának tagja.

Olofson Gusztáv: A Magyar Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja.

Dr. *Pethő Sándor:* A Révai-lexikon munkatársa, ezenkívül különböző történeti és külpolitikai tárgyú cikkeket írt az Új Nemzedék-be, Pester Lloyd-ba, Alkotmány-ba, Nyugat-ba.

Posch Jenő: A Philosophiai Társaság választmányi tagja.

Putnoky Imre: A M. Tud. Akadémia Szótári Bizottságának segédtagja, a Nagy Szótár központi munkatársa, nyelvészeti cikkeket írt a Magyar Nyelv-be.

Dr. *Székely István:* A Phil. Társaság választmányi tagja, az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület alelnöke, a M. Tud. Akadémia Class. Phil. Bizottságának segédtagja. Írt bírálatokat, cikkeket, tartott felolvasást.

Vayer Lajos: Az Orsz. Magy. Gyorsíró-Egyesüle vál. tagja, a Magyar Humanisztikus Gimnáziumi Egyesület pénztárosa. A könyveket és nyomtatványokat tartalmazó postai csomagokat felülvizsgáló kultuszminiszteri megbízott.

Dr. *Zlinszky Aladár:* A Magyar Irodalomtörténeti és a Philologiai Társaság vál. tagja.

VI.

Irásbeli dolgozatok.

A) A magyar nyelvből:

V. A., B. és C. osztály.

1. Levél édesanyámhoz nevenapján.
2. A Dunapart. (Leírás.)
3. Történelmi tárgyú isk. dolgozat.
4. Az öreg Bence alakja Toldi Estéjében.
5. A király és Toldi utolsó találkozása.
6. Kőrösi Csoma élete. (Eötvös emlékbeszéde alapján.)
7. Deák felírati beszédének gondolatmenete.
8. Kampós uram alakja.
9. Emlékbeszéd egy harctéren elesett katona sírjánál.

VI. A. és B. osztály.

1. A költő hivatása.
2. A szigetvári Zrinyi mint eposzi hős. (Isk.)
3. A hun élet festése Buda Halálában.
4. A költői igazságszolgáltatás Arany balladáiban.
5. A magyar hazafias érzés líránkban.
6. Coriolanus tragikuma.
7. Az epikus és tragikus hős közt levő különbség. (Isk.)
8. A kérők komikuma.

VII. A. és B. osztály.

1. Milyen könyveket olvassunk és hogyan?
2. A keresztény középkor szelleme. (Irodalmi maradványaiból ítélve.)
3. Balassi Bálint szerelmi lírája. (Értekezés.)

4. A francia alkotmány fejlődése 1789-től a császárság megalapításáig. (Tört. ért., isk.)

5. A Zrinyiászban a török jellemek. (Tanulmány.)

6. Mikes *Törökországi levelei*, tartalmuk nézőpontjából. (Értekezés.)

7. Csokonai-ünnepségre való emlékbeszéd. (Isk.)

8. Berzsenyinket minő eszmék indítják ódaírásra? (Széptani értekezés.)

VIII. A., B. és C. osztály.

1. Az irodalom és a nemzeti köztudat.
2. A Bánk-bán jellemei.
3. Vörösmarty lírájának főbb tárgykörei. (Isk.)
4. Eötvös regényeinek irányzatossága.
5. Tompa lírájának jellemző vonásai.
6. Petőfi mint a családi érzelmek költője. (Isk.)
7. Az Ember Tragédiája egy színének méltatása.

B) A német nyelvből:

V. A., B. és C. osztály.

Összefüggő mondatok fordítása a tárgyalt olvasmányok alapján.

VI. A. és B. osztály.

Tartalmi részletek fordítása az olvasott költemények alapján.

VII. A. és B. osztály.

Tartalmi részletek fordítása a tárgyalt olvasmányok alapján és Lessing „Minna von Barnhelm"-jéből.

VIII. A., B. és C. osztály.

Tartalmi részletek fordítása és szabad dolgozatok, t. i. kisebb magyar elbeszéléseknek egyszeri hallás után németül való megírása. „Iphigenia" és „Tell" c. drámákból.

VII.

Rendkívüli tantárgyak.

Rendkívüli tantárgyakat e lefolyt évben is csak a Mesterutcai párhuzamos osztályainknál taníthattunk, az anyaintézetnél a délutáni és idegen helyen való tanítás miatt nem volt lehetséges.

I. Francia nyelv.

A francia nyelvet a tankerületi kir. főigazgatóság 1915. évi szeptember hó 22-én kelt 584. sz. engedélye alapján *Matskássy József* ny. tanker. kir. főigazgató tanította két csoportban és heti 2—2 órában. A bevégzett tanítási anyag és az elért eredmény, ahol az érdemjegyek megállapításánál kivált a tanulók szorgalma volt irányadó, a következő:

A) *Kezdők csoportja.*

A helyes kiejtés, hangsúlyozás, olvasás. A legszükségesebb nyelvtani ismeretek. A segédigék és rendes ragozású igék egyszerű alakjai *(présent, imparfait, futur, conditionel présent, passé défini;* az összetettek közül a *passé indéfini).* Valamennyi az állító, kérdő, tagadó és kérdő-tagadó alakban, továbbá a magyar tárgyas és tárgyatlan igeragozásnak megfelelően szenvedő tárgyú névmással kapcsolatban és nélküle. A határozott és határozatlan névelő; ezeknek többes számú és a praepositiókkal összevont alakjaik. A főnév és melléknév többesszáma. A melléknév nőnemének képzése. Comparatio. Számnév. Praepositiók.

II. C. osztály.

Friedmann Imre — — — 1
Klein József — — — — 1
Ringhoffer Béla — — — 2
Uhlitz Ágoston — — — 2

III. C. osztály.

5 Bátor Endre — — — — 3
Brünauer István — — — 1
Csákány Béla, *kim.* — — —
Csákváry Jenő — — — 2

Fodor István (pesti) — — 2
Fodor István (péceli) — — 1
Fürstner József — — — 2
Gottesmann Lipót — — — 1
Guttmann Lajos — — — 3
Kamerlór Antal — — — 2
Kulin István — — — — 1
Lengyel Béla — — — — 2
Reiner Ferenc — — — — 2
Rosenberg László — — — 1
Roskó Alajos, *kim.* — — —
Rozinszky János — — — 2

IV. C. osztály.

Geleszka János — — — 3
Héger Ferenc — — — — 1
Schwartz Miklós — — — 2
Szilágyi Zoltán — — — 2
Takátsy Dénes — — — — 1
Weisz Alfréd, *kim.* — — —

B) *Haladók csoportja.*

A nyelvtani ismeretek bővítése és kiegészítése a tárgyalt olvasmányok alapján. Beszédgyakorlatok és az olvasmányok tartalmának francia nyelven való megbeszélése, kérdésekben és feleletekben. A szókincs gyarapítása tárgyi csoportok szerint és a rokonértelmű szavak magyarázatával. *Kézikönyv:* Fr. W. Steup: Petits Contes (21. kiad.). A tárgyalt olvasmányok a következők: 1. Le coq. 2. L'ermite. 3. Le trésor de la forêt. 4. L'hameçon d'or. 5. La borne. 6. Le cep de vigne. 7. Les pommes. 8. Les bons voisins. 9. Le petit chien. 10. Les cailloux. 11. La pliue. 12. L'éclat. 13. Le sourd. 14. Le mulet. 15. Le brou de la noix. 16. La corbeille de fleurs.

IV. C. osztály

Balás Ernő, *kim.* — — — —
Rozinszky Emil, *kim.* — —
Strausz László — — — 1

V. C. osztály.

Abelsberg Zoltán — — — 1
Frank Miklós — — — — 1
Kalapos Imre — — — — —
Kende László, *tdjm., kim.* —
Méhes Árpád — — — — 3

VI. B. osztály

Bergl Béla — — — — — 2
Fodor Géza, *tdjm.* — — 1
Ilkovits Árpád — — — 1
Solt Elemér — — — — 2
Teszárasz Géza, *tdjm.* — — 1

VII. B. osztály.

Grünfeld Sándor, *tdjm.* — 2
Schlesinger Elemér, *kim.* — —
Stein László, *kim.* — — — —
Stern Jenő — — — — — 2

II. Szabadkézi rajz.

A IX. ker. párhuzamos osztályokban tanította *Fellegi Alajos* heti 2 órában.

I. C. osztály

Drágffy Miklós — — — 3
Kuffler Antal — — — — 3
Strauss József — — — — 1
Vincze Sándor — — — — 3

II. osztály.

Fellegi István — — — — 1
Kurzenreiter Károly — — 2
Prajzák László — — — 3
Schlesinger Gyula — — — 3

Szegő Andor — — — — 2
Kipian László — — — — 2
Uhlitz Ágoston — — — 2

III. osztály.

Adler Aurél — — — — 2
Bánócz Zoltán — — — — 2
Berger Sándor — — — 3
Dirner László — — — — 2
Farkas Ferenc — — — 2
Fürstner József — — — 2
Kammerlor Antal — — 1
Kleiner Ferenc — — — 2
Rosenberg László — — — 2
Szalay Zsigmond — — — 1
Weidinger György — — 2
Weidinger Mihály — — 1

IV. osztály.

Abrahamsohn Márton — 3
Böhm Nándor — — — 3
Geleszka István — — — 2
Hirsch Ferenc — — — — 2
Hunfalvi Lajos — — — 2
Lámer László — — — — 2
Schwarz Miklós — — — 2
Szilágyi Zoltán — — — 2
Takácsy Dénes — — — 1
Weisz Alfréd — — — — 3

V. osztály.

Abelsberg Zoltán — — — 2
Bärnkopf Pongrác — — — 3
Halász István — — — — 1
Harmat Pál — — — — — 2
Kovács János — — — — 1
Müller Ferenc — — — — 2
Rákosi Ottó — — — — 3
Springer István — — — 1
Stepán Ferenc — — — — 1

VI. osztály.

Bertója Sándor — — — — 1
Fodor Géza — — — — 1
Fodor István — — — — 2
Frankl János — — — — 2
Ilkovits Árpád — — — — 2
Mezey József — — — — 1
Nagy Károly — — — — 1
Varga Dénes — — — — 1

VII. osztály.

Fellegi László — — — — 1

VIII.

Tanári könyvtár.

Bötger: Physik I—II. Encyclopädie der Math. Wissensch. Horger: Nyelvtudomány alapelvei. Kis—Erős: A magyar nyelv. Straub: Elektrotechnika. Paedagogiai könyvtár I—IV. Vojnovich: Madách. Kultura és tudomány. Váczy J.: Kazinczy Ferenc. Dr. Sebestyén: A magyar rovásírás emlékei. Sommer: Handbuch der Latein. Lautlehre. Der Völkerkrieg. I—VI. Budapesti Cím- és Lakjegyzék.

Folyóiratok. a) Akadémiai folyóiratok: Akadémiai Almanach. Akadémiai Értesítő. Archeologiai Értesítő. Emlékbeszédek. Értekezések a nyelvtudomány köréből. Értekezések a társadalomtudomány köréből. Mathematikai és természettudományi Értesítő. Nyelvtudományi Közlemények. Magyarország Történeti Emlékek.

b) Belföldi folyóiratok: Athenaeum. Budapesti Szemle. Huszadik Század. Magyar nyelvőr. Hivatalos Közlöny. Philologiai Közlöny. Irodalomtörténeti Közlemények. Irodalomtörténet. Magyar Figyelő. Nyugat. Uránia. Uj élet. Ethnographia. Középiskolai Tanáregysületi Közlöny. Magyar Paedagogia. Századok. Történelmi Tár. Magyar Történelmi Életrajzok. Természettudományi Közlöny. Növénytani Közlemények. Állattani Közlemények. Mathematikai és Physikai Lapok. Időjárás. Keleti Szemle. Magyar Középiskola. Philosophiai Közlemények. Jó Egészség. Tanszermuzeum Hivatalos Értesítője. Néptanítók Lapja.

c) Külföldi folyóiratok: Die Neueren Sprachen. Zeitschrift für phis. u. chem. Unterricht. Literar. Zentralblatt. Neue Jahrbücher. Zeischrift f. Math. und Naturwiss. Unterricht. Lehrproben und Lehrgänge. Das Humanistische Gymnasium.

A könyvtár állománya a mult évi adatok szerint 3216 kötet 23055 K 34 f értékben. Ez évi gyarapodás 54 kötet 730 K 82 f.

A IX. ker. párhuzamos osztályoknál.

A tanári könyvtár szaporodása *a)* vétel útján: Fabriczy: Kisebb dolgozatok; Takáts: Rajzok a törökvilágból, 2 köt.; Csengeri: Euripides drámái, II. r.; Foerster: Az élet művészete; Latin iskolai klasszikusok 81 kötetben. *b)* Ajándék útján: Csoma József: A magyar heraldica korszakai. Összesen 87 kötet. — Folyóiratok: Magyar nyelvőr; Irodalomtörténet; Magyar Paedagogia; Orsz. tan. egyl. Közlöny; Magyar Középiskola; Földrajzi Közlemények; Történeti Szemle; Egyet. phil. Közlöny; Természettudományi Közlöny; Hivatalos Közlöny; Neue Jahrbücher; Litterarische Zentralblatt; Budapesti Szemle; Századok; Akadémiai kiadványok.

IX.

Ifjusági könyvtár.

Immár a második évet töltöttük intézetünkön kívül, ami ez évre is lehetetlenné tette könyvtáraink és szertáraink használatát. Fölösleges bizonyítgatni, hogy mily hatalmas nevelő és segítő eszköztől fosztotta meg munkánkat ez az állapot. Irodalmi tanításunk alapját szolgáltató és megelevenítő eszközét nélkülözte az ifjúsági könyvtárban; kisebb s különösen szegényebb sorsú diákjaink pedig kénytelenek voltak olvasókedvüket olcsó, silány fércművekkel elégíteni ki. Őszintén fájlalva ez állapotot, hálás köszönetet mondunk a Székesfővárosi Könyvtár igazgatóságának azért, hogy szíves készséggel juttatott olvasnivalót hozzá forduló diákjainknak. Egyébként könyvtárunknak ez évben is nagyértékű, szép gyarapodásáról számolhatunk be.

Ez évi beszerzésünk: Beöthy László: Goldbach et Co. (3 pld.), Beőthy Zsolt: Kálozdy Béla (9 pld.), Eötvös J.: A falu jegyzője (3 pld.), Fáy: A Bélteky-ház (3 pld.), Gaál J.: Szirmay Ilona (6 pld.), Gárdonyi: A láthatatlan ember (9 pld.), Gyulai Pál: Egy régi udvarház (9 pld.), Herczeg F.: Fenn és lenn (3 pld.), Pogányok (9 pld.), Jókai: Az új földesúr (20 pld.), Mire megvénülünk (9 pld.), Az elátkozott család (9 pld.), Janicsárok végnapjai (9 pld.), A lőcsei fehér asszony (3 pld.), Az aranyember (9 pld.), A kőszívű ember fiai (9 pld.), Eppour si muove (9 pld.), Szeretve mind a vérpadig (9 pld.), Egy az Isten (9 pld.), Egy magyar nábob (9 pld.), Kárpáthy Zoltán (9 pld.), Az élet komédiásai (9 pld.), A kis királyok (9 pld.), Fekete gyémántok (9 pld.), Szabadság a hó alatt (6 pld.), Politikai divatok (9 pld.), A régi jó táblabírák (6 pld.), Török világ Magyarországon (9 pld.), Erdély aranykora (9 pld.), A sárga rózsa (6 pld.), A barátfalvi lévita (9 pld.), A gazdag szegények (6 pld.), A jövő század regénye (3 pld.), Csataképek (9 pld.), Hétköznapok

(3 pld.), Népvilág (9 pld.), Szomorú napok (6 pld.), A debreceni lunatikus (12 pld.), Magyarhon szépségei (6 pld.), Jósika: Abafi (20 pld.), A csehek Magyarországban (9 pld.), Az utolsó Báthory (3 pld.), Kemény Zsigmond: A rajongók (12 pld.), Zord idő (12 pld.), Mikszáth: A beszélő köntös (6 pld.), A Noszky-fiú esete (3 pld.), Akli Miklós (6 pld.), Jókai élete és kora (3 pld.), Magyarország lovagvárai (9 pld.), Nagy Ignác: Magyar titkok (3 pld.), Rákosi Viktor: Az elnémult harangok (9 pld.), Korhadt fakeresztek (9 pld.), Humoreszkek I—III. (3 pld.), Humoros elbeszélések I—III. k. (3 pld.), Vadnai Károly: A kis tündér (3 pld.), Vas Gereben: Garasos arisztokrácia (6 pld.), Nagy idők, nagy emberek (9 pld.), Pörös atyafiak (6 pld.), Verseghy F.: A természetes ember (3 pld.), Abonyi: A mi nótáink (3 pld.), Az utolsó kurucvilág (3 pld.), Eötvös József: Gondolatok (6 pld.), A nővérek (3 pld.), Shakespeare minden munkái I—VI. k. (3 pld.), Dickens: Twist Olivér (3 pld.), Copperfield (3 pld.), Sebők: Dörmögő Dömötör utazásai (8 pld.), D. D. újabb utazásai (8 pld.), D. D. utazásai hegyen-völgyön (8 pld.), Verne: Két évi vakáció (4 pld.), Robinsonok iskolája (4 pld.), Utazás a föld körül 80 nap alatt (4 pld.), Várkastély a Kárpátokban (4 pld.), Utazás a hold körül (4 pld.), Servadac Hector (4 pld.), Öt hét léghajón (4 pld.), Kéraban (4 pld.), Juventus (12 pld.).

Ez a szaporulat megoszlik az anyaintézet s a Mester-utcai párhuzamos osztályok ifjúsági könyvtára közt. Ezenkívül két Mester-utcai osztály számára a következő beszerzés történt:

V. C. osztály. Erdélyi: Pályák és pálmák; Szitnyai E.: Levelek; Kossuth L.: Beszédei; Deák F.: Beszédei; Mikszáth K.: Jókai élete (2 pld.); Kemény Zs.: Beszélyek és regények (2 pld.); Gaál M.: Az utolsó lantos; Jókai M.: És mégis mozog a föld (2 pld.); Szabolcska M.: Költemények, Ujabb versek; Vas G.: Egy alispán; Herczeg F.: Fenn és lenn; Arany János: Toldi szerelme; Erődi B.: Fáraok országában; Gyulai P.: Emlékbeszéd; Jókai M.: Az új földesúr (2 pld.); Mikszáth K.: Szent Péter esernyője (2 pld.), Prakovszky a süket kovács; Madzsar: Bécsi képes krónika (5 pld.); Molière: A fösvény; Mikszáth K.: A jó palócok; Gyulai P.: Arany János (emlékbeszéd, 5 pld.); Ilosvay Selymes: Toldi (5 pld.); Vörösmarty M.: Zalán futása (2 pld.); Berzsenyi D.: Ódák; Cserép: Vergil. Aeneis (3 pld.); Vörösmarty: Cserhalom, Csongor és Tünde; Toncs: Szemelvények a magyar epikusokból (3 pld.); Heinrich: Német balladák; Greguss: Arany

balladák (3 pld.); Vas G.: Régi jó idők (ajándékkönyv); Juventus ifj. folyóirat 1915—16. évre (4 pld.).

VIII. B. osztály. Kisfaludy: Csalódások, Kérők, Vál. költeményei, Víg elbeszélései, Petőfi összes költeményi; Madách: Ember tragédiája, Tompa összes költeményei; Vörösmarty: Csongor és Tünde; Czuczor: Botond; Jókai: Az új földesúr; Endrődi: Költeményei; Garay: Szt. László; Fáy: Meséi és aforizmái; Tóth K.: Vál. költeményei; Kéky: Tompa Mihály (Remekírók); Vas G.: Nagy idők; Kemény: Zord idő, Rajongók; Eötvös: A falu jegyzője, Karthausi; Vajda J.: Költeményei, Népköltési gyűjtemény (Kisfaludy-társ., 10 pld.); Szigligeti: Liliomfi (O. K.); Gaál: Peleskei nótárius; Arany: Nagyidai cigányok; Fáy: Külföldiek (O. K.); Szigligeti: Csikós; Jósika: Abafi; Szigligeti: A trónkereső; Gyulai: Vörösmarty élete; Gárdonyi: A bor; Arany: Murány ostroma, Zalán futása (O. K., segédkönyv), Garai balladái (O. K.); Arany: Buda halála (O. K.); Vörösmarty: Áldozat, Cserhalom; Szigligeti: Bélda Pál (O. K.); Jósika: Zólyomi; Horger: A nyelvtud. alapelemei; Szigligeti: Fenn az ernyő (O. K.). Ajándék útján: Pázmándi Horvát E.: Árpád; Finn költőkből. Akad. kiadványok: Takáts Sándor: Rajzok a török világból; Euripides drámái II. Csengeri ford.; Fabriczy K.: Kisebb dolgozatai. — Összes ez évi szaporulat 842 kötet, 4167 kor. 80 fill. értékben.

X.

Kimutatás a szertárak gyarapodásáról az 1915—16. tanévről.

Természetrajzi szertár.

Állomány az 1913/14. évi adatok szerint 3147 darab 8900 K 01 f értékben.

Gyarapodás ez évben nem történt.

Természettani szertár.

Ezen szertár állománya 1915. év június hó 30.-án 570 darab volt 24.768 K 67 f értékben.

Az 1915/16. iskolai évi szerzemény 6 darab 641 K értékben, úgy hogy az állomány 1916. év június hó 30-án 576 darab 25.409 korona 67 fillér értékben.

A jelen iskolai év szerzeménye: egy pár hőtükör, Marconi drótnélküli telegráf-készülék, jeladó és jelfogó, iriszdiafragma, drótspirális hanghullámok előállításához, rheosztat 1000 ohmig.

Földrajzi szertár.

Gyarapodás ez évben sem volt.

A szertárban összesen 354 darab falitérkép, atlasz, könyv és egyéb szemléltető eszköz és gyűjtemény van 3713 K 58 f értékben.

Történelmi szertár.

Beszerzés ez évben sem volt.

A szertárban összesen 567 darab falitérkép, atlasz és egyéb szemléltető eszköz van 2711 K 26 f értékben.

Philologiai szertár.

Uj beszerzés az idén sem volt.

A szertár állománya a tanév végén 360 darab taneszköz 2308 K 92 fillér értékben.

Szabadrajzi szertár.

Gyarapodás ez évben sem történt

A szertár állománya összesen: 1259 darab 5293 K 90 f értékben.

Mértani szertár.

Gyarapodás ez évben: Normal tanmenet.

A szertár állománya összesen: 176 darab 1366 K 55 f értékben.

Tornaszertár.

A tanév folyamán uj beszerzés nem volt.

Állomány 518 darab 5700 K 58 f értékben.

Orvosi szertár.

Gyarapodás ez évben sem volt. A szertár berendezésee áll 83. sz. alatt 112 drb-ból 1021 K 57 fillér értékben.

A IX ker. párhuzamos osztályoknál:

Természetrajzi szertár.

Gyarapodás ez iskolai évben sem volt.

Philologiai szertár.

Uj beszerzés ez évben sem történt.

Földrajzi szertár.

A mult tanévi állomány 185 db-ból állott 161.28 K értékben. Ez évi gyarapodás vétel útján: Übersichstkarte des südwestlichen-, des deutsch-französischen-, des südlichen Kriegs-

schauplatzes. West- und Inner-Russland, összesen 4 drb 22.60 K értékben. A szertárban van tehát 189 drb 183.88 K értékben.

Történelmi szertár.

Gyarapodás ez évben nem történt. A szertári állomány összesen 80 drb 456.90 K K értékben.

Természettani szertár.

Az 1914—15. iskolai év végén volt 158 drb 4731.80 K értékben. Gyarapodás ez évben: légtűzszerszám, Gravesande-készülék, gőzgép-modell, készülék hővezetéshez, szénsavas cső kritikus hőfokhoz, Tyndoll-cső, kryophor, orvosi hőmérő, R.-C.-F.-szobahőmérő, max.-min. hőmérő, radiometer, hygrometer, mágnestű, mágnesrúd, mágnespatkó, Lechlanché elem, elektromos csengő, kommutator, tg.-buszola, Geissler-cső, 2 drb Crookes-cső, Bunsen-telep, szikrainduktor, thermo-elem, Röntgen-lámpa, indukciós tekercsek, üvegrúd, ebonitrúd, szigetelő zsámoly, kisütő, elektrofor, leydeni palack, influenc-készülék, szigetelő gömb levehető félgömbökkel, Wheatstone-hid, Bunsen- és Daniel-elemek, telefon, Bunsen-lámpa, mikrofon-model, Weinhold-féle kalori-meter, Ingenhouss-készülék, mágnestű állványon, Peltier-féle hatáshoz készülék, elektroszkop, Kolbe-féle sodronyháló, Morse távíró, üvegkád, Coulomb torsiós mérlege, deklinatorium és inklinatorium, rheosztat, Ampère-állvány, szikra-állvány, Hertz kísérletekhez berendezés, Joule-készülék, bariumplatincyanür ernyő, Voltmeter, influenz-gép és hozzá Holtz-korong, elektroszkop, elektromos inga, Ampère- és Voltmérők, galvanometer, elektromágnes. Összesen 71 drb 2797.60 K értékben.

Állomány az 1915—16. iskolai év végén 229 drb 7529.40 K értékben.

Rajzszertár.

Gyarapodás ez évben nem történt. A rajzszertári állomány 193 drb 1683.10 K értékben.

XI.

A „Segitö-egyesület" az 1915—16. iskolai évben.

a) BEVÉTEL.

Egyenleg értékpapirosokban (névérték)	11,500.— K
Egyenleg készpénzben	98.02 „
Az értékpapirosok szelvényeiért	468.— „
A „Bpesti Ferencvárosi Jótékony-Egyesület" adom.	400.— „
A „Bpesti Egyesült Főv. Takarékptár" adománya	60.— „
Gróf Zichy Béla úr adománya	100.— „
Dr. Dávid Lajos tanár úr adománya	14.— „
Dr. Gyulai Noé ügyvéd úr adománya	10.— „
Kende Ferenc tanár úr adománya	10.— „
Schwarz Antalné adománya	10.— „
Vayer Lajos tanár úr adománya	11.40 „
Tandíjelőleg visszatérülésből	264.— „
A tanulók önkéntes adományaiból, és pedig: I. A. 59.86 K; I. B. 27.60 K; I. C. 20.20 K; II. A. 57.76 K; II. B. 54.90 K; II. C. 30.24 K; III. A. 42.60 K; III. B. 101.80 K; III. C. 74.70 K; IV. A. 86.90 K; IV. B. 56.64 K; IV. C. 19.20 K; V. A. 12.20 K; V. B. 37.80 K; V. C. 41.70 K; VI. A. 64.60 K; VI. B. 57.70 K; VII. A. 72.50 K; VII. B. 31.40 K; VIII. A. —.— K; VIII. B. —.— K; VIII. C. 35.— K .	985.30 „
A bevétel összege :	13,930.72 K

b) KIADÁS.

Egy tanulónak lábbeli-segítség	12.— K
A tanulóknak tandíjsegítség	1215.— „
Kézikönyvek és azok beköttetése	366.46 „
Összesen:	1593.46 K

E szerint a „Segítő-Egyesület" vagyona az 1915—16. iskolai év végén 12337.26 K és pedig értékpapirosokban 11500.— K, készpénzben pedig 837.26 K.

A „Segítő-Egyesület" ebben az iskolai évben 225 tanulót segített 1454 drb bekötött kézikönyvvel.

Az 1915—16. iskolai év első felében egész tandíjmentességet 167, féltandíjmentességet 68 tanuló élvezett. A második félévben egész tandíjmentes volt 167, féltandíjmentes 75 tanuló. A vallás- és közokt. m. kir. miniszterium szolgálatában álló szülők gyermekei közül az első félévben 25, a második félévben pedig 24-en részesültek megfelelő előmenetelük alapján egész tandíjmentességben. Az elengedett tandíjak összege az első félévben 8136 K, a második félévben 8222 K, az egész iskolai évben összesen 16,358 K.

Nagy hálára kötelezte intézetünket ebben az évben is a „Budapesti Ferencvárosi Általános Jótékony-Egyesület", amely most is 400 koronát adományozott a IX. ker. Mester-utcai párhuzamos osztályok szegénysorsú tanulóinak tandíjsegítség címén. Ebből az összegből 30 tanuló részesült tandíjsegítségben.

Fogadják a nemeslelkű adakozók, valamint az Egyesület buzgó elnöke: dr. Springer Ferenc ügyvéd és országgyűlési képviselő úr az intézet vezetőségének és a segítségben részesült ifjaknak hálás köszönetét.

Hegedüs István,
tandíjkezelő-tanár.

XII.

Ösztöndíjak.

A folyó 1915—16-ik iskolai évben ösztöndíjban részesültek a következő tanulók:

1. Balogh Lajos VI. A. oszt. tanuló az Adamovits-féle alapból évi 200 K-ás ösztöndíjat élvez. Adományozta a vallás- és közokt. miniszter 1913. évi május 28-án 46606. sz. rendeletével.

2. Berta Vilmos VII. B. oszt. tan. Mária Terézia-féle 240 K-ás ösztöndíj, adományozta a vallás- és közoktatásügyi miniszter 51941/1914. sz. rendeletével.

3. Buchala József II. A. o. tanuló a győri árva-alapítványból évi 200 K-ás ösztöndíjat nyert. Adományozta a vallás- és közoktatásügyi miniszter 31078/1916. sz. rendeletével.

4. Folkmann János V. A. oszt. tan. az Államerdészeti gyermeknevelési alapból 400 K évi segélyt élvez. Adományozta a földmívelésügyi miniszter 84253—1914. sz. rendeletével.

5. Follmann Jenő VIII. A. oszt. tanuló nyerte a folyó tanévben a Wellisch Alfréd-féle 200 K-ás intézeti ösztöndíjat a vall.- és közokt. miniszter 46042/1916. sz. rendeletével.

6. Kugler Sándor VIII. A. oszt. tanuló ösztöndíja a budai Mária Terézia-féle alapból évi 240 K. Adományzta a vallás- és közokt. m. kir. miniszter 28245/1916. sz. rendeletével.

7. László Pál IV. B. oszt. tan. Rökk Szilárd-féle alapból évi 160 K. Adományozta az igazságügyi miniszter a 7423/1915. sz. rendelettel.

8. Mayer Gyula VIII. A. o. tan. az Egyesült Bp. Fővárosi Takarékpénztár 200 K-ás intézeti ösztöndíját nyerte. Adományozta a nevezett takarékpénztár igazgatósága a folyó évi április hó 14-én 247/1916. sz. a. kelt határozatával.

9. Mészöly Elemér VIII. A. oszt. tan. Balassa Antal-féle családi ösztöndíj évi 250 K.

10. Pauka Károly IV. B. o. tan. a győri kir. árva-alapból évi

200 K-ás ösztöndíj. Adományozta a vall.- és közokt. m. kir. miniszter 1914. évi 22980. sz. rendeletével.

11. Potoczky Kálmán VIII. A. o. tan. néhai Paczolay János-féle alapítvány évi 600 K. Adományozta Hont-vm. törvényhatósága 526—1912. M. B. sz. határozatával.

12. Tekula György VIII. A. o. tan. 200 K-ás ösztöndíjat élvez a Czagány-féle alapítványból. Adományozta az alapítványi igazgatóság 180/2679—1909. sz. határozatával.

13. Tóth Dezső VIII. B. oszt. tanuló, budai Mária Terézia-féle ösztöndíj. Évi 240 K. Adományozta a vall. és közokt. m. kir. miniszter, 1911. évi július hó 14-én kelt 87.792. sz. rendeletével.

14. Zacher László III. B. o. tan. Wodianer-féle 200 K-ás ösztöndíj. Adományozta a vallás- és közokt. miniszterium 145.645/1913. sz. a. rendeletével.

Tanulmányi segélyek.

A vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumnak 1916. év május hó 3-án 38752. szám alatt kelt rendelete alapján a következő tanulók részesedtek tanulmányi segélyben:

A váci Mária Terézia-alap terhére: Bukovits Tibor VII. A. o. t. 120 K; Fellegi István II. C. o. t. 100 K; Nagyistók Imre III. C. o. t. 120 K; Németh Antal III. B. o. t. 100 K; Szarvas Sándor VII. A. o. t. 100 K. Az Ottilinger-Bedekovics-alap terhére: Meisels Árpád V. C. o. t. 100 K; Rosenthal Kornél V. C. o. t. 100 K; Veress László II. A. o. t. 120 K. A gróf Löwenburg-féle alap terhére: Eördögh László II. C. o. tanuló 100 K.

XIII.

Érettségi vizsgálatok az 1915—16. tanévben.

A tankerületi kir. főigazgatóság rendelkezése folytán az ez évi szeptemberi és decemberi érettségi vizsgálatok, valamint a háborús viszonyokkal kapcsolatban az április hóban tartott rendkívüli érettségi vizsgálatok is intézetünkben *dr. Erődi Béla* udv. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnöklete alatt folytak le.

Szeptemberben teljes vizsgálatra jelentkezett 31 tanuló és pedig 3 rendes, 24 magántanuló, 4 ismétlő, 35 tanuló javító- és 16 tanuló kiegészítő érettségi vizsgálatra.

Teljes vizsgálatot tevők:

Adolf Iván
Ács Miklós
Ádám Gyula
Baranyi Károly
Barczai Sándor
Bánócz Lajos
Bródy Mária
Csillag Elemér
Darabos Ferenc
Fehér József
Fehér Margit
Gegus Gusztáv
Guzmann R. Marcell
Hartmán Gizella
Kállai Soma
Kollárovits István
Kovács Gábor
Köves Mihály
Krompaszky Endre
Maksa Árpád
Mihalka Károly
Nagy István
Sátor Endre
Schreiber Dániel
Szarvady Pál
Székely Anna Margit
Vancsik Bertalan
Vermes Gábor
Veszprémi József
Vilmon Gyula
Vogl Béla

Javítók:

Balla Melánia
Csató György
Csekey József
Danek Silvia
Dittert György
Erdélyi Irén
Fried Simon
Frühauf Győző
Germán Ervin
Glaser Rózsa
Hajnal István
Jónás Irén
Kovács Margit
Kruntorád Imre
Legeza Pál
Ludasi Marcel
Maitin Tivadar
Meister Mária
Pöschl Dezső
Pummer Imre
Révész Pál
Ribarz Kornél
Rosenberg László
Schinkásch Ernő
Somló Arthur
Szemző Róza
Székács Elek
Vad Jenő
Vida Kálmán
Weinberger Johanna
Weisz Adél
Weisz Hermin
Weiszberger Ármin
Witriol Gizella
Zahajkiewicz Viktor

Kiegészítő vizsgálatot tevők:

Fodor Erzsébet
Gáspár Ferenc
Glaser Rózsa
Hann Erzsébet
Lengyel József
Nagy Lajos
Ottava Gábor
Ottó Ilona
Rabinovski Pál Márius
Schaffer Ilona
Takács István
Tausz Alfréd
Weichherz József
Weisz Karolin
Werber Tibor
Wildner Teréz

Az írásbeli vizsgálatok szeptember hó 4., 6. és 7. napjain tartattak. A szaktanárok által javaslatba hozott tételek közül a tankerületi kir. főigzgató úr a következőket jelölte meg kidolgozásra:

1. A magyar irodalomból: Nemzeti létharcaink emlékei költészetünkben.

2. A latin nyelvből: Ovidius, Trist. III. 3.

3. A mennyiségtanból: a) Mi volt azon háznak a becsértéke, melyért a vétel napján 60,000 K-t s az ezt követő 3 év mindenikének végén 20,563.12 K-t fizettek, ha a pénz évi kamatoztatás mellett 5%-kal gyümölcsöztethető?

b) Az egyenlő szárú trapéz hosszabbik párhuzamos oldala: $\overline{AD} = 36$ cm, nem párhuzamos oldala $\overline{AB} = 10$ cm és az ezek közt fekvő szög BAD $\sphericalangle = \alpha = 36^0\ 52'\ 10''$. Ezen trapéz hosszabbik párhuzamos oldala: AD körül, mint tengely körül forog. Mekkora a támadt forgási test felszine és köbtartalma?

Bár több tanulónak nem sikerült egy-egy tárgyból a dolgozata, az érettségi vizsgálati utasítás alapján valamennyi jelöltet szóbeli vizsgálatra bocsátottuk. A javító vizsgálatok már az írásbeliek idején, 4-én és 6-án megtörténtek, a teljes és kiegészítő vizsgálatokra azonban csak szept. 11—13. került a sor. Jól érett 3, érett 13, a vizsgálatok ismétlésére utasíttatott 1, javítóra pedig 11, s a szóbeli vizsgálatokról lemaradt 3 tanuló. A javítók közül jelesen 2, jól 3, egyszerűen 9 jelölt felelt meg, javító vizsgálatra utasíttatott 2.

Decemberben teljes érettségi vizsgálatra jelentkezett 20, javítóra 19, kiegészítőre 18 tanuló. Az írásbeli vizsgálatok dec. 2., 3. és 4-én, a szóbeliek pedig 7., 9. és 10-én voltak.

Teljes vizsgálatot tevők:	*Javítók:*	*Kiegészítő vizsgálatot tevők:*
Benedek Viktor	Ács Miklós	
Hatschek Róbert	Ádám Gyula	Alfandry Zsófia
Kállai Soma	Barczai Sándor	Cseh Szombathy Margit
Kernstock Károly	Bánócz Lajos	Feigl Dénes
5 Ligeti Árpád	5 Darabos Ferenc	Feller Felicia
Mérey Béla	Gallner Márta	5 Harmati Gyula
Nagy József	Germán Ervin	Hüttl Károly dr.
Nikolényi Dezső	Jónás Irén	Kardhordó Ilona
Pesthy Pál	Kollárovits István	Kulcsár Flóra
10 Rajna Dezső	10 Köves Mihály	Kulmann Ilona
Riegl Gyula	Lajta Mór	10 Lengyel József
Sebastiani Tibor	Maitin Tivadar	Peér István
Steinherz Ödön	Révész Pál	Rabinek Ernő
Szabó Janka	Schinkásch Ernő	Rákóczi-Fucsek Ilona
15 Szerényi Vanda	15 Schreiber Dániel	Sas István
Szold Jenő	Székely Margit	15 Sterk Imre
Ulicsák János	Vad Jenő	Tompa Kálmán
Wahl Henrik lovag	Vancsik Bertalan	Tscheik Gyula
Weil György	Zahajkiewicz Viktor	Zirkl Antal
20 Zucker Jenő		

Kidolgozásra kerültek a következő tételek:

1. A magyar irodalomból: Csaták és párharcok elbeszélő-költészetünkben.

2. A latin nyelvből: Velleius Paterculus, Hist. Rom. IV. 2.

3. A mennyiségtanból: a) Mekkora félévi annuitásokkal törleszthető 100 év alatt egy milliárdnyi 6%-os kölcsön?

b) Mily földrajzi szélesség alatt 100 km hosszú az egyenlítővel párhuzamos kör egy fokának íve, ha a föld sugara 6377.4 km?

A teljes vizsgálatra jelentkezett 20 jelölt közül jól érett 4, érett 7, javítóvizsgálatra utasíttatott 2, két tanuló az írásbeli, két tanuló pedig a szóbeli alapján ismétlő érettségi vizsgálatra utasíttatott; a szóbeli vizsgálatról elmaradt 3 tanuló. A javítóvizsgálaton jól megfelelt 2, megfelelt 15, második javítóra utasíttatott 1 jelölt, egy tanuló pedig véglegesen visszavettetett. Sikeres kiegészítő érettségi vizsgálatot tett 12 tanuló, javítóra utasíttatott 6 tanuló.

Az áprilisi rendkivüli érettségi vizsgálatot a Ludovika akadémiai tanfolyamra előjegyzett azon tanulók részére engedélyezte a nagyméltóságú miniszterium, kik a május 1-én harctérre induló különböző menetszázadokba be voltak osztva. Engedélyt csak 13 gimn. tanuló kapott, kik közül az alábbi 11 tanuló jelentkezett, nevezetesen:

Büchler Vilmos	Hübner Béla	Ragályi Ferenc
Csánk István	Illy Gábor	Somoghy Jenő
Flóhr Tibor	Neümánny Miklós	Unkelhäusser Károly
Gyimóthy Aladár	Ostermayer Imre	

A tanker. kir. főigazgató a szaktanárok javaslata alapján a következő írásbeli tételeket jelölte ki:

1. A magyar irodalomból: A népies irány fejlődése és diadalra jutása irodalmunkban.

2. A latin nyelvből: Tibullus, Eleg. I. 10, 1—26. v.

3. A mennyiségtanból: a) Valaki 22890 K tőkéjét addig hagyja kamatos-kamatokkal felnövekedni, míg ez a felszaporodott tőke 5% évi kamatláb mellett havonként 200 K kamatot nem hoz. Hány év mulva fog ez bekövetkezni, ha a kamatokat ugyancsak évi 5% kamatláb mellett félévenként csatolják a tőkéhez?

b) Az egyenes körkúp térfogata $V = 439.28$ dm^3. A kúp alkotója $\varphi = 32^0\,43'\,24''$-nyi szöget zár be a kúp tengelyével. Kiszámítandó az alapkör küllője, a kúp magassága és palástjának felszine.

Az április 25., 26. és 27-ik napjain tartott írásbeli vizsgálatok eredménye alapján a jelöltek valamennyien szóbeli vizsgálatra bocsáttattak, s a szóbelin a szabályszerű követelményeknek valamennyien megfelelvén, mindannyian éretteknek nyilváníttattak. A szóbeli érettségi vizsgálatok április hó 28. és 29-én voltak.

A tanévvégi rendes érettségi vizsgálatok írásbeli részét május hó 22., 23. és 24-ik napjain tartottuk meg, a szóbeli része pedig *Fest Aladár* kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató elnöklete mellett június 13—17. napjain folyt le.

A vizsgálatokra jelentkezett 37 rendes-, 10 magántanuló, 2 ismétlő, 6 javító és 2 kiegészítő.

A tanulók a szaktanárok által javaslatba hozott s a tanker. kir. főigazgató által megjelölt következő tételeket oldották meg:

1. A magyar irodalomból: A Toldi-trilogia művészi kiválóságai.

2. A latin nyelvből: P. Ovidius Metamorph. l. Kl. 592—615. oldal.

3. A mennyiségtanból: a) Valakinek 240.000 K vagyona van, mely évi 4%-ot jövedelmez. Az évi kamatok egy részét háztartására és egyéb kiadásaira fordítja. 20 év mulva vagyona 285.000 K. Mennyit költött évenkint?

b) Egy kör fölött, melynek hurja 6.38 m, s ehhez tartozó kerületi szög 58° 34′ 16″ egy ferde kúp van. Mekkora e kúp térfogata?

Noha egy-egy dolgozata több jelöltnek elégtelen volt, szóbelire mehetett valamennyi jelölt. A teljes vizsgálatot tett 49 jelölt közül jelesen érett 9, jól érett 11, érett 24, javító vizsgálatra utasíttatott 5. A javító és kiegészítő vizsgálatot tevők a követelményeknek valamennyien megfeleltek.

Hadi érettségi bizonyítványt nyertek a vallás- és közoktatásügyi miniszter 48230/1916. sz. rendelete alapján mint 1898. évfolyambeli katonai szolgálatra besorozott tanulók 27-en, névszerint:

Ábrahám Gergely VIII. A. oszt.
Földváry Ernő VIII. A. oszt.
Gaál György VIII. A. oszt.
Gyurkovics Tibor VIII. A. oszt.
Kónya Sándor VIII. A. oszt.
Kölber Jenő VIII. A. oszt.
Mingovits István VIII. A. oszt.
Schindelek Ferenc VIII. A. oszt.
Stobbe Ferenc VIII. A. oszt.
Szárnovszky János VIII. A. oszt.
Verebély-Benedek Béla VIII. A. o.
Zilzer László VIII. A. oszt.
Bán Tivadar VIII. B. oszt.
Fischel László VIII. B. oszt.
Füzesséry Tibor VIII. B. oszt.
Pajor József VIII. B. oszt.

Schwarzkopf Pongrác VIII. B. oszt.
Szénássy Ferenc VIII. B. oszt.
Tóth Dezső VIII. B. oszt.
Bárdos Tibor VIII. C. oszt.
Dancz Sándor VIII. C. oszt.
Klima Lajos VIII. C. oszt.
Kolozs Gergely VIII. C. oszt.
Leidenfrost István VIII. C. oszt.
Molnár Ferenc VIII. C. oszt.
Neumann Andor VIII. C. oszt.
Weisz Sándor VIII. C. oszt.

Ugyancsak hadi érettségi bizonyítványt kapott a vallás- és közoktatásügyi miniszter 135873/1915. sz. rendelete alapján Sugár László ism. magántanuló is.

Statisztikai kimutatás az 1915—16. tanévben érettségi vizsgálatra jelentkezett tanulókról.

Teljes érettségi vizsgálatra jelentkezett		Javító	Kiegészítő	Összesen	Az irásbeli vizsgálaton megakadt	Visszalépett	Szóbeli vizsgálatra bocsáttatott összesen	A szóbeliről betegség miatt lemaradt	A szóbeli vizsgálaton megjelent								Érettnek nyilvánittatott	Elégtelen szóbeli feleletek alapján		Az 1883. évi XXX. t. c. 27. §-ának értelmében végjegesen visszavettetett.
									a teljes vizsgálatot tevők közül			a javitók közül			a kiegészitők közül			javító	ismétlő	
először	ismétlő	ifjú	ifjú						jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	elégtelen		vizsgálatra utasittatott		
104	7	60	36	207	2	—	205	6	9	18	55	—	7	42	2	9	19	8	161	38	5	1

Az érettségi vizsgálatot sikerrel végzett tanulók pályaválasztása.

Theologiai	Jogi	Orvosi	Tanári	Mérnöki	Állatorvosi	Erdészi	Bányászi	Gazdászi	Diplomaciai	Tengerészeti	Katonai	Müvészi	Hirlapirói	Iparos	Kereskedelmi	Postahivatali	Vasuti	Hivatalnoki	Összesen
2	29	21	4	14	6	4	1	2	2	3	17	—	—	2	5	3	2	14	131

XIV.

Érdemsorozat.

A számok magyarázata.

Tanulmányi előmenetel:

1 = jeles;
2 = jó;
3 = elégséges;
4 = elégtelen;
fm. = felmentve.

Erkölcsi magaviselet:

1 = jó;
2 = szabályszerü;
3 = kevésbé szabályszerü;
4 = rossz;

I. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Almási Gyula		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Bálint József	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Bondy István	2	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Diamant Béla	3	2	2	3	2	3	3	—	—	1
5	Filisián Radoszláv		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Frankl Ferenc ism.	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
	Freiszáger Endre	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
	Gauzer Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Gauzer Sándor ism.	3	3	2	2	2	3	3	—	—	1
10	Gerő József	3	3	3	2	2	2	2	—	—	1
	Goldstein Alfréd	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1
	Gőbel László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Grimm Péter	3	3	2	3	3	2	3	—	—	2
	Hőgye István ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
15	Kamarás Mihály	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Klein Ferenc	3	2	2	3	3	2	3	—	—	1
	Kohn József	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Korpics Zsigmond	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
	Kovács Gyula	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
20	Kovács Oszkár	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Krausz Loránd	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Kronfuss Richárd	1	2	2	1	1	2	1	—	—	1
	Lax Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Lefkovits Zoltán	3	3	3	3	3	4	3	—	—	2
25	Manojlovics Sándor	2	3	3	3	2	3	2	—	—	2
	Menczer Iván	1	1	2	2	2	2	2	—	—	1
	Nagy Károly ism.	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Nagy Nándor	3	4	4	4	4	4	4	—	—	2
	Novák Endre	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2
30	Palásty Pál	3	3	3	4	4	4	4	—	—	2
	Reich Manó ism.	3	3	2	3	3	3	3	—	—	1
	Rosenfeld Sándor	3	3	3	4	3	3	3	—	—	2
	Sauerteig Géza	2	4	4	4	3	4	4	—	—	1
	Schlesinger Salamon	2	4	3	3	3	4	3	—	—	1
35	Schwartz József ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Simon László ism.	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Simonovits Kornél		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Spergely Ödön	3	4	4	4	4	4	4	—	—	2
	Stimácz Tibor	2	3	2	2	2	2	3	—	—	1
40	Szabadi Gusztáv		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Szőke Sándor	1	1	1	2	1	2	1	—	—	1
	Szűcs Illés		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Thuróczy Jenő	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Varga Rezső	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
45	Weisz László	3	4	4	4	4	4	4	—	—	3
	Weisz Pál	3	3	3	3	2	3	3	—	—	1

I. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Baranyai János		2	3	2	2	3	3	—	—	1
	Barsy Sándor	1	3	3	2	2	2	2	—	—	2
	Bercia János	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Berger Imre	2	2	3	3	2	2	2	—	—	2
5	Berkovics Sándor ism.	2	2	2	2	2	3	3	—	—	1
	Binder Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Bohács Ferenc	2	3	4	3	3	4	4	—	—	2
	Boros István	3	3	4	3	3	3	4	—	—	2
	Erdőkürti Zoltán	1	1	2	1	2	1	1	—	—	1
10	Fischer Tibor	3	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Fodor Pál	3	3	4	3	3	4	3	—	—	2
	Galambos József ism.	3	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Grünwald Imre	3	3	3	3	2	3	3	—	—	1
	Horváth László	3	3	4	3	3	3	3	—	—	2
15	Irás Jenő	1	3	3	2	3	2	2	—	—	1
	Izsák László	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
	József László	3	3	3	2	3	3	3	—	—	1
	Juhász István	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2
	Káldi István	3	3	3	3	2	3	3	—	—	1
20	Kovács László	3	3	3	3	3	1	1	—	—	2
	Kovács Sándor	2	3	4	3	3	3	3	—	—	1
	Kozma Nándor	3	4	4	3	3	4	4	—	—	1
	Körmendy Mihály ism.	2	3	3	3	3	4	4	—	—	2
	Lakatos Pál	3	4	4	4	4	3	4	—	—	2
25	Lefkovits László	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
	Lichtenstein Samu	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Markóczy Miklós	2	2	3	2	2	3	3	—	—	1
	Mayer Endre	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Mayerhöffer László	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
30	Molnár Ferenc ism.	2	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Niebert Károly	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Rohm Péter	3	4	4	3	3	4	4	—	—	2
	Rónai László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Schein Imre	2	3	3	2	2	3	3	—	—	1
35	Schlesinger Aladár		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Schönfeld Ferencs	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Spiegel András	2	2	2	1	1	1	1	—	—	1
	Staw László	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Szántó József	2	4	4	3	3	4	4	—	—	1
40	Szelőczei János	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1
	Tussla Tivadar	2	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Varga Gyula		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Vass Géza	1	2	3	2	2	2	2	—	—	1
	Vig Lajos	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2
45	Weisz Rezső	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1

I. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Binzberger Tivadar	3	3	3	3	3	3	3	1	2	1
	Brandner Elemér	2	3	3	4	3	3	3	2	3	2
	Breuer Endre	2	3	3	3	2	3	3	3	1	1
	Brünauer Sándor	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1
5	Bulyovszky Aladár	1	4	4	3	3	4	4	3	2	1
	Czeglédi István	3	3	3	3	3	4	3	3	2	1
	Czotter Miklós	1	2	3	1	2	2	2	2	2	1
	Diemant Béla	1	1	1	2	2	2	2	1	1	1
	Dobozi György	3	3	4	3	3	4	3	1	1	2
10	Drágffy Gyula	1	3	4	2	2	2	3	2	2	1
	Eisler Pál Győző	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ferenczy József	1	3	3	2	1	2	2	1	1	1
	Fischer Ferencz	3	2	2	3	3	3	3	3	2	2
	Fürst Lajos	1	3	2	2	2	2	1	2	2	1
15	Fürstner János	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1
	Gál István	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Gerber Fülöp	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1
	Gulyás Imre	1	3	3	2	2	2	1	2	1	1
	Halman György ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
20	Halman László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Hausschild Géza	4	4	4	3	3	4	4	2	2	1
	Hoffmann József	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1
	Imregh Pál	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Izrael Imre	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1
25	Klima Zsolt János	2	3	3	2	2	3	2	2	1	1
	Korein Imre	3	3	3	3	4	3	3	2	2	1
	Kővári István	2	2	2	1	1	2	3	1	1	1
	Krausz Ottó	3	4	4	3	4	4	3	3	2	1
	Kretsch Miklós	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1
30	Kronits Miklós	1	2	3	1	1	2	1	1	1	1
	Kuffler Antal	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Kulin György	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1
	Lidák Sándor	1	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Menczer Béla	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
35	Molnár László	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Nagy Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Nagy Sándor	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Nemes Sándor	3	2	3	3	4	3	3	3	3	2
	Radó György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
40	Riznik Rubin ism.	1	4	4	3	3	3	3	2	1	1
	Rothstein Jenő	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1
	Schrötter László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Schuster János	3	4	4	3	3	3	3	3	1	2
	Stössel Hugó	3	3	4	3	3	4	4	3	2	2
45	Strauss József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szabó György	2	3	3	3	3	4	3	2	1	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépirás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Szabó Lajos	3	4	4	4	3	4	3	3	3	1
	Szakállas József	2	2	1	2	2	3	3	2	3	1
	Szinegh Sándor		k	i	m	a	r	a	d	t	
50	Szilágyi László	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
	Szilvás Sándor	3	4	4	3	3	4	4	3	3	2
	Szinyéry László	2	2	3	1	1	2	2	1	2	1
	Ungár Tivadar	3	3	4	3	3	2	3	2	3	2
	Varga István	1	3	4	3	3	4	3	2	3	1
55	Vincze Sándor	2	3	4	3	3	3	3	2	1	2
	Vodraska Béla	1	2	1	2	2	2	1	1	2	1
	Weisz Ernő	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Weiszlovits György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

II. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Almássy László	1	2	3	3	2	3	2	—	—	1
	Balkányi József	3	3	4	3	3	3	4	—	—	2
	Brunovszky Oszkár	2	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Buchala József	1	1	1	2	2	1	1	—	—	1
5	Bukovics Béla	2	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Csermák Lajos	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Dembovszky József ism.	1	2	3	2	3	3	3	—	—	1
	Dékány Lajos	2	2	2	3	2	3	3	—	—	1
	Eltsitsz Béla	1	2	2	3	2	2	2	—	—	2
10	Erdőkürti László	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Erdős Péter	2	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Fekete Gyula	2	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Gara József	1	2	2	1	1	1	2	—	—	1
	Grebe Henrik	1	2	3	3	2	2	3	—	—	1
15	Horovitz Andor	3	3	4	3	3	3	3	—	—	2
	Kárpáti Tibor	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Kotschy Richárd	1	2	3	2	2	2	2	—	—	1
	Kovács Dezső	3	3	3	3	2	3	2	—	—	2
	Leipold Ödön	2	3	4	3	3	3	3	—	—	1
20	Markovics Miklós	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1
	Markusz Ervin	2	1	2	2	1	3	3	—	—	2
	Morócz Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Müller Kálmán	1	3	3	3	3	3	3	—	—	2
	Pintér Béla	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
25	Pogány Béla	2	2	2	3	2	3	3	—	—	1
	Pudler Andor	2	1	1	1	1	2	2	—	—	1
	Reiner Dezső	3	1	2	3	2	2	3	—	—	1
	Rosenfeld Miklós	1	2	2	3	3	2	3	—	—	1
	Schein László	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1
30	Schwartz Ármin	2	2	3	3	3	3	3	—	—	1
	Schwarz Zoltán	2	1	2	2	2	2	2	—	—	1
	Steiner Imre	1	2	2	2	2	2	2	—	—	1
	Stern Izsó	2	2	2	3	2	2	2	—	—	1
	Szabó Antal	1	1	2	1	2	2	2	—	—	1
35	Székely László	1	1	2	1	1	1	1	—	—	1
	Szüsz Artur	1	2	2	2	2	2	2	—	—	2
	Trubács Ferenc	2	3	4	3	2	3	3	—	—	1
	Veress László	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Vékony Tivadar	1	2	3	3	3	3	3	—	—	1
40	Wächter Béla	2	3	3	3	3	3	3	—	—	2
	Wolf László	2	2	3	3	3	2	2	—	—	2
	Wullach Bernát	2	2	2	2	3	2	2	—	—	1
	Zacher Tibor	2	3	3	3	3	3	3	—	—	1

II. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bakonyi Elek	2	2	3	3	2	3	2	—	—	1
	Barb Jenő	2	3	4	4	3	4	3	—	—	2
	Blau Imre	3	3	4	3	3	4	4	—	—	1
	Blau Miklós	2	3	3	2	3	3	3	—	—	2
5	Blitzer Lipót	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
	Braun Sándor	1	2	3	2	2	3	3	—	—	1
	Eichner Béla ism.	3	3	3	3	3	2	3	—	—	1
	Ferdinandy György	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
	Ferdinandy István	2	3	3	3	2	3	3	—	—	1
10	Follmann Lajos	2	2	3	2	2	3	3	—	—	1
	Frank Endre	1	3	4	3	3	4	4	—	—	1
	Gálffy László	1	3	4	2	2	3	3	—	—	1
	Gáspár Miklós	2	2	2	2	2	2	3	—	—	2
	Glasz József	2	3	2	2	2	3	3	—	—	1
15	Glasz Károly	1	3	4	3	3	4	3	—	—	1
	Horner Miklós	2	3	2	2	2	3	2	—	—	1
	Kardos Imre	2	3	4	3	3	4	3	—	—	2
	Kerekes Imre	2	2	2	2	2	2	1	—	—	1
	Menczer Miklós	2	2	2	2	2	2	3	—	—	1
20	Menich Béla	1	2	3	2	2	3	3	—	—	2
	Molnár Imre	2	2	2	3	3	2	2	—	—	1
	Nagel Sándor	2	2	1	3	2	3	3	—	—	1
	Neuwelt Imre	2	3	2	2	2	3	3	—	—	2
	Ondó Miklós	1	3	3	3	3	3	3	—	—	1
25	Osgyáni Árpád	2	3	3	3	3	3	2	—	—	1
	Pál Béla	1	2	2	3	2	3	2	—	—	1
	Repper Simon	2	3	3	3	3	3	2	—	—	1
	Roth Imre	2	2	3	3	2	2	3	—	—	1
	Schäfer László	2	2	3	3	2	2	2	—	—	1
30	Sepitkó József	2	3	3	4	3	3	3	—	—	2
	Somogyi István	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1
	Spiegel Pál	3	2	3	3	2	3	3	—	—	2
	Steiner Imre	2	3	3	4	4	3	3	—	—	1
	Stern Salamon	3	3	3	3	3	3	3	—	—	1
35	Szentmiklósi György	2	1	1	2	2	1	2	—	—	1
	Tóth György	2	3	3	3	3	4	3	—	—	1
	Vadnai László	2	2	2	2	1	3	3	—	—	1
	Vida László	1	2	2	2	2	2	1	—	—	1
	Voit Endre	1	2	1	2	2	2	1	—	—	1
40	Weiszbrunn György	2	2	2	2	2	1	2	—	—	1

II. C. OSZTALY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Balás Sándor	1	3	3	3	1	3	2	2	2	1
	Beke József	2	2	2	3	3	3	2	1	3	1
	Bodnár Ferenc ism.	2	2	3	3	1	3	2	1	1	1
	Csathó Antal	3	4	4	3	3	4	4	2	2	1
5	Csillag Endre	2	1	1	2	1	1	1	2	3	1
	Dávid Béla	3	2	2	3	2	3	2	3	2	1
	Domonkos Sándor	2	4	4	4	3	4	4	3	2	2
	Eördögh László	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Fellegi István	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Friedman Imre	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1
10	Grill Jenő	1	3	3	2	2	3	2	2	2	1
	Hadnagy Béla	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Jaskiewicz István	2	3	3	4	3	4	3	2	2	2
	Kinzel Károly	2	2	3	3	2	3	3	1	1	1
	Kipián László	1	2	3	3	2	3	3	2	1	1
15	Klein József	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Kondor János	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Kurzenreiter Károly	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1
	Kuvanek Lajos	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1
	Lantos Endre	1	2	3	3	1	3	2	2	1	1
20	Lantos Lajos	1	3	3	3	1	3	3	2	1	1
	Lebanovits Jenő		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Lengyel Árpád	3	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Lovászy Gábor	1	1	2	2	1	3	2	2	2	1
	Lőrincze Gergely	2	2	2	3	1	3	3	2	2	1
25	Mándity Bonó		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Meisels István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Mészáros István	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	Molnár I. Zoltán	1	2	2	2	1	3	3	1	1	1
	Nagy György	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	Novák Antal	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1
30	Paxi Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	K. Prajzák László	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2
	Pratscher Jenő	1	2	3	3	2	3	2	2	2	1
	Ringhoffer Béla	2	2	3	2	2	3	2	2	1	1
	Roth Vilmos	2	2	2	1	1	2	3	3	2	1
35	Schlesinger Gyula	3	2	3	2	3	3	3	2	3	1
	Schwarc Béla	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Somogyi Lajos	1	2	3	3	2	3	2	2	2	1
	Stark Miklós	3	3	2	3	3	3	3	3	1	1
	Sturma Nándor	2	1	1	2	1	1	3	3	3	1
40	Szegő Andor	2	2	2	3	2	3	3	2	1	1
	Takács István	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1
	Tauber László ism.	4	3	4	4	3	4	4	3	1	1
	Tiger Zsigmond ism.	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
	Tóth Árpád	3	3	4	3	3	3	3	3	fm	1
45	Uhlitz Ágoston	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Ujvárossy Ferenc	2	3	3	2	3	3	3	3	1	1
	Varga János	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Ványi Zoltán	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1
	Weisinger János ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
50	Weisz Sándor	4	3	4	3	2	4	3	2	3	1
	Weitzner Márton	3	2	3	2	3	1	3	3	1	2

III. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Ács Alajos		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Barta Károly		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Bartole Gyula	1	2	3	2	1	2	3	3	—	1
	Bielek László	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2
5	Cserey Miklós	1	3	4	4	3	4	4	4	—	2
	Czeizel Béla	2	4	4	3	3	3	3	3	—	1
	Dénes Tibor	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2
	Dora Imre	1	2	3	3	2	3	2	3	—	1
	Fendrich Imre	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2
10	Fendrich Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	—	2
	Fichs Rezső		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Galambos Ferenc im.	3	3	4	3	3	3	4	4	—	2
	Garami Ernő	1	2	3	2	1	2	3	3	—	1
	Gmelin Ottó	2	3	3	3	2	3	3	3	—	1
15	Grósz József	2	3	3	3	2	3	2	3	—	2
	Grósz László	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Illés Attila	2	3	3	3	2	2	3	3	—	1
	Ilóczky György ism.	2	3	3	3	3	3	4	3	—	1
	Kaltenecker Béla	3	3	3	3	2	3	3	3	—	1
20	Kaufmann Endre	2	2	2	2	1	2	2	2	—	1
	Kirschner Miklós	2	4	4	3	2	3	4	3	—	1
	Klopfer Imre	2	1	1	1	1	2	1	1	—	1
	Kormos László	2	2	3	3	2	3	3	3	—	1
	Krámer Sándor	1	2	3	3	1	2	2	2	—	1
25	Kronfusz Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Máhler Emil	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2
	Mentsik János	1	4	4	4	3	3	4	4	—	2
	Ragályi Tibor	1	1	2	2	1	1	2	2	—	1
	Siminszky Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
30	Soós Mihály	2	3	4	4	2	3	3	3	—	1
	Steiner Márton	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1
	Stern Jenő	2	3	3	3	3	3	2	3	—	1
	Szabadi Győző	1	3	3	2	2	2	3	3	—	1
	Szegedy Géza	1	2	1	2	1	2	3	3	—	1
35	Szlavicsek Lajos	1	3	3	3	2	3	3	3	—	1
	Vajna Lajos	2	2	3	2	1	3	3	3	—	1
	Valentinyi Nándor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Weinberger Hermann	3	3	3	2	3	3	3	3	—	1
	Wertheim Béla	1	2	2	2	2	3	2	2	—	2
40	Wigner József	3	4	4	3	3	3	4	4	—	2

III. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bánszky Tibor	2	3	3	3	2	3	3	2	—	1
	Benoschofsky Imre	1	2	2	2	1	1	2	1	—	1
	Blum Béla	2	3	3	3	2	3	3	2	—	1
	Bodó Géza	1	3	3	3	3	3	3	3	—	1
5	Czmerk Mihály	2	3	3	4	3	3	3	3	—	1
	Elefánt Imre		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Farkas Ernő	1	4	4	4	3	3	4	3	—	1
	Fazekas László	3	3	4	3	3	3	3	3	—	1
	Frankl László	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
10	Frisch István	1	2	3	3	1	2	3	1	—	1
	Gáspár Géza	2	3	4	3	3	3	4	3	—	1
	Géczi Pál	1	2	3	3	3	3	3	2	—	1
	Gombossy Aladár	1	3	3	3	2	2	3	2	—	1
	Gyulai Bálint	1	2	2	2	2	2	2	2	—	1
15	Hlathy Endre	2	3	3	3	3	3	3	3	—	1
	Hochhoffer Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	—	2
	Horváth György	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Karl Győző	1	3	3	3	3	3	3	3	—	1
	Kelchen Károly	2	3	3	3	2	3	3	1	—	2
20	Koppányi Miklós	3	3	3	3	2	3	3	3	—	2
	Kúnos Pál	2	2	2	2	3	3	3	1	—	1
	Lichard Miklós	2	1	2	1	2	2	2	2	—	1
	Lichtenstein Dávid	2	3	3	2	2	3	2	3	—	1
	Lukács István	3	3	3	3	2	3	3	3	—	1
25	Marchis György	1	3	3	2	1	2	3	2	—	1
	Molnár Béla	1	2	2	3	2	2	2	3	—	1
	Müller Kálmán	1	3	3	3	3	3	3	3	—	1
	Németh Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Péry Jenő	1	3	4	4	3	3	3	2	—	1
30	Prenoszil József	1	2	3	2	2	2	2	2	—	1
	Reichenthal Emil	3	2	3	3	2	3	3	3	—	1
	Reiner Ödön	3	2	3	3	1	3	3	2	—	1
	Rohm István	1	2	2	2	1	2	2	2	—	1
	Schwartz Géza	2	3	3	2	2	3	3	2	—	1
35	Szabó Andor	1	1	2	1	1	1	2	2	—	1
	Szabó József	1	2	1	1	1	2	2	2	—	1
	Szilágyi Ödön	1	2	3	2	1	3	2	3	—	1
	Tóth Béla	1	3	3	3	3	3	3	3	—	2
	Wollner Aladár	2	3	4	3	3	3	4	3	—	1
40	Zacher László	2	3	3	3	3	3	3	3	—	1

III. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Adler Aurél	3	3	4	3	4	2	3	3	2	1
	Bajtay Lajos	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Bánócz Zoltán	2	2	3	3	3	2	3	2	1	1
	Bátor Endre	3	3	3	3	3	3	4	3	1	1
5	Bärnkopf Sándor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Benda Oszkár	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1
	Benedek Zoltán		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Berger Sándor	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2
	Brandner Andor		k	i	m	a	r	a	d	t	
10	Brünauer István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Csákány Béla	2	3	3	3	2	2	2	3	2	1
	Csákváry József	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Dirner László	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Dobozi Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
15	Dobó István	2	4	4	4	3	3	4	3	2	1
	Duka Elemér	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1
	Farkas Ferencz ism.	2	3	3	3	3	1	2	3	2	1
	Fellegi Tibor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Fodor István idb.	3	2	3	2	1	2	2	3	2	1
20	Fodor István ifj.	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1
	Fürstner József	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Gerstenbrein Károly ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Gottesmann Lipót	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Guttmann Lajos	3	4	3	3	3	3	4	3	2	2
25	Halász Géza	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1
	Halász György	3	2	3	3	2	2	3	2	2	1
	Héray Tibor	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
	Holly Antal	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Huczka Pál	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
30	Illyés László	3	3	4	4	3	3	4	3	1	2
	Kalas István	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1
	Kamerlór Antal	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1
	Kirschner Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Kleiner Ferencz	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1
35	Kosztka R. Károly	2	3	3	3	3	2	3	3	1	2
	Kóh József	1	3	3	2	1	2	3	3	1	1
	Kulin István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kurutz Vilmos	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1
	Lauber József ism.	3	4	3	3	2	3	3	3	2	2
40	Lengyel Béla	3	3	3	3	2	2	3	3	2	2
	Marks Tibor	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1
	Mód József	2	4	4	4	1	2	3	3	2	1
	Nagyistók Imre	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1
	Pelle László	1	2	2	1	1	2	2	2	1	1
45	Piller Károly	1	3	3	3	2	3	3	3	1	1
	Prösztel Nándor	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Reiner Ferencz	2	2	2	2	1	1	2	2	2	1
	Riemer Ferencz	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1
	Roboz Pál	3	4	4	3	3	3	3	3	1	1
50	Rosenberg László	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1
	Roskó Alajos		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Rottmann Márk	2	4	3	2	3	2	3	3	2	2
	Rozinszky János	3	3	4	3	3	4	3	3	2	2
	Seewald Alfréd ism.	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1
55	Steiner Ferencz	2	2	3	2	2	1	2	2	2	1
	Szabó Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szalay Zsigmond ism.	2	3	4	3	3	3	2	2	1	2
	Szentes Ernő	1	2	3	2	2	2	1	1	1	1
	Ujvárossy Bertalan	2	2	3	3	3	2	2	2	1	1
60	Vadász Gyula ism.	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Varga Lajos	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1
	Veidinger György	2	3	3	3	2	2	3	2	1	1
	Veidinger Mihály	1	3	3	3	2	3	2	2	1	1
	Weiszhausz Fülöp	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1
65	Zielbauer Ferencz	3	4	4	3	3	4	4	4	1	1

IV. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Abt Rezső	2	3	3	2	2	3	3	2	1
	Almássy Aladár	1	2	2	3	2	3	3	3	1
	Bán Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Bezsilla László	2	2	2	2	2	2	2	1	1
5	Bodai János	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Bretz Valér	1	3	2	2	1	2	2	3	1
	Erdős László	3	2	3	2	3	3	3	3	1
	Fellner Tibor	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Ferdinandy Géza	1	3	3	3	2	2	2	2	1
10	Fleischer Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Furman Ágoston	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Gedeon László	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Gertler Tibor	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Grünfeld Andor	3	3	3	3	3	3	3	3	2
15	Herczeg Miklós	1	1	1	2	1	1	2	1	1
	Horváth Béla	1	2	2	3	1	1	2	3	1
	Horváth Gyula	k	i	m	a	r	a	d	t	
	Illés János	k	i	m	a	r	a	d	t	
	Kandel Győző	3	3	2	2	3	3	3	3	1
20	Keleti László	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Körmendy Lajos	1	2	2	3	2	3	2	1	1
	Künstler Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lichtenstein Lázár	1	3	2	2	2	2	3	3	1
	Markóczy Guidó	1	2	2	1	2	2	2	2	1
25	Márkus Imre	2	2	2	3	1	2	3	3	2
	Mikó Balázs	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Molnár Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Németh Árpád	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Nősner Vilmos	2	3	3	2	3	3	3	3	1
30	Popper Ernő	1	2	1	1	1	1	2	2	1
	Radó Ferenc	3	1	2	1	1	2	2	2	1
	Reismann László	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Rostás Miklós	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Scheitzner Károly	1	3	3	3	2	3	3	3	2
35	Szeiler Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Szerencse Dezső	1	3	3	3	2	3	3	3	1
	Uhlig Kamilló	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Vadnai Endre	3	3	3	3	2	2	3	3	2
	Vállai Gyula	1	1	1	2	1	2	2	2	1
40	Várhidy Imre	2	3	3	3	2	2	3	3	2
	Weiszberg Móric	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Weiszhaus Zoltán	2	1	1	2	2	2	2	2	1

IV. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Adorján László	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Ádám János	2	3	2	3	2	2	3	3	2
	Barta Dezső		k	i	m	a	r	a	d	t
	Beutel Zoltán	3	3	3	2	3	3	3	3	2
5	Bley Miklós	3	1	2	2	2	3	3	3	1
	Brenner József	1	2	1	1	2	2	2	1	1
	Breuer Simon	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Divald Károly	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Durmann Ede	3	3	3	3	3	3	3	3	2
10	Fábián Imre	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Ferpász Béla	1	2	2	2	2	2	2	2	1
	Gyulai Gyula	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Hercog László	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Kajdacsi Ferencz	1	3	3	3	3	3	3	3	1
15	Kálmán László	2	2	2	2	2	2	2	3	1
	Kelchen Rezső	1	2	2	2	3	3	3	1	2
	Kirschner Endre	1	2	3	2	2	2	3	3	1
	Komjáti József		k	i	m	a	r	a	d	t
	Landherr Jenő	3	3	3	3	3	3	3	3	2
20	László Pál	1	2	3	2	2	2	3	3	1
	Lehóczky János	2	3	4	4	3	3	3	3	1
	Markos György	3	2	2	3	2	3	3	3	2
	Milch Mór	3	2	3	3	3	3	3	3	2
	Nébel István	3	3	4	4	3	3	3	3	2
25	Orbán Antal	2	3	4	3	3	3	3	3	1
	Pauka Károly	1	2	2	2	2	2	3	3	1
	Pálfi Géza	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Pintér Gyula	1	2	2	2	1	1	2	2	1
	Princz Dezső	3	3	3	3	3	4	3	4	2
30	Rábl Antal	2	2	2	3	3	3	3	2	1
	Riesz Lajos	3	3	3	3	3	4	3	3	2
	Rusznák József	2	2	1	2	3	3	2	3	1
	Seiden Zoltán	1	1	2	2	1	2	2	3	1
	Sipos Simon	3	3	3	3	3	3	3	3	2
35	Skaloud Ferenc	3	3	4	4	3	3	3	3	2
	Szász István		k	i	m	a	r	a	d	t
	Szlavicsek József	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Szovik János ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Török Béla	2	2	2	2	2	2	2	2	1
40	Weisz Tibor	3	2	2	2	2	2	3	3	1
	Wojticzky Jenő	2	2	2	2	3	3	3	3	1
	Wolsky Sándor	2	2	2	2	2	3	3	3	1

IV. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Term.-rajz	Számtan	Rajzolo mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Abrahamsohn Márton	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2
	Balás Ernő	3	2	3	3	3	3	2	3	2	1
	Balázs László	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1
	Beke János		k	i	m	a	r	a	d	t	
5	Bőhm Béla ism.	3	3	4	3	3	3	4	3	2	2
	Bőhm Nándor ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Dedinszky János ism.	2	3	4	3	3	3	3	3	2	1
	Fischer István	3	3	4	3	3	3	2	3	2	1
	Gaál Elemér	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2
10	Geleszka István ism.	2	3	4	3	3	3	3	3	1	2
	Haas Antal	2	2	4	2	2	3	3	2	1	1
	Hartl Leo	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2
	Héger Ferenc	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1
	Héray Andor	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1
15	Hirsch Ferenc	3	2	3	2	3	3	2	2	1	1
	Hunfalvi Lajos	1	2	3	3	3	3	2	2	1	1
	Kalatovits Mihály	3	3	4	3	4	3	4	2	2	2
	Kardos Ferenc	3	3	4	3	3	3	4	3	1	1
	Keczer Béla ism.	2	3	4	3	3	2	3	3	2	1
20	Lámer László	3	3	4	3	3	3	3	3	1	1
	Maszlay János	3	4	4	3	3	3	4	3	1	2
	Orowan Egon	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ráday László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Reiner Dezső	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1
26	Ritzel József	1	2	3	3	3	3	2	2	1	1
	Roszinszky Emil	3	2	4	3	3	3	3	3	2	1
	Schvartz László ism.	3	3	3	3	3	4	1	3	1	2
	Schvartz Miklós	3	3	3	3	1	3	2	3	2	1
	Steiner Károly	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
30	Stephanits István	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Strauss László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Svarcz István	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Szilágyi Zoltán	1	3	3	3	2	3	2	3	2	2
	Szücs Gyula	2	2	3	3	2	3	1	2	1	1
35	Takátsy Dénes	3	3	3	3	2	2	1	1	3	2
	Ujhelyi László ism.	3	3	3	3	3	3	1	2	1	2
	Urbach Géza	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
	Valek László	1	2	3	2	2	2	3	3	1	1
	Ványi Jenő	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2
40	Wágner Károly	3	3	4	3	3	3	4	3	2	1
	Weisz Alfréd	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Weisz Sándor	1	3	2	2	2	3	3	2	2	1
	Zaharia Gyula	1	2	3	3	3	3	2	3	1	2
	Zsolgya László	1	2	3	3	2	3	1	2	1	1

V. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló: Irodalom	Gör. pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Magaviselet
	Bernád Henrik ism.	3	3	3	—	3	3	3	3	3	4	1
	Bielek Gábor	3	3	3	3	—	—	3	3	3	4	1
	Bodai Jenő	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2
	Egyed László ism.	3	3	3	3	—	—	3	3	3	4	1
5	Fekete Győző	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2
	Fendrich Arnold	2	2	2	—	1	3	3	2	3	3	1
	Folkmann János	1	1	1	—	1	1	2	1	1	2	1
	Fritz Tibor	1	3	3	2	—	—	3	2	3	3	2
	Fürcht Jenő	2	2	3	—	2	2	3	3	3	3	2
10	Gencsi Pál	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Grofcsik Andor	2	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1
	Hirsch Imre	1	3	3	2	—	—	3	2	3	3	1
	Hofbauer Sándor	1	3	3	—	2	2	2	2	2	3	2
	Horner Imre	2	2	2	2	—	—	3	2	2	3	1
15	Kárpáti Zoltán	1	2	3	2	—	—	3	3	1	3	1
	Köröndi Ödön	2	3	2	—	2	1	3	3	3	2	2
	Kőváry János ism.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1
	Kulcsár István	3	1	2	—	2	3	3	2	2	3	1
	Lakos Ferenc	1	2	2	—	1	1	2	1	2	2	1
20	László Gyula	2	2	3	—	2	1	3	3	2	3	1
	Lichtenstein Izor ism.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	4	1
	Németh Lajos	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	1
	Nigreisz Béla	1	3	3	—	1	2	3	2	2	3	1
	Porges István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
25	Puch Béla	1	2	3	—	2	2	3	2	2	3	1
	Reitzer György	1	2	2	2	—	—	2	2	1	3	1
	Stein Marcel	2	2	3	—	3	3	2	2	3	2	2
	Sulyák István	1	2	3	—	1	1	3	2	2	2	1
	Szabadi Elemér	1	1	3	—	3	2	3	2	2	3	1
30	Tóth Elemér	2	3	3	—	3	3	3	3	2	3	2
	Vig Viktor	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2
	Weiszhausz Jenő	2	1	1	1	—	—	3	1	2	2	1

V. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló: Irodalom	Gör. pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Magaviselet
	Balázs György	3	3	2	2	—	—	3	2	2	2	1
	Benecsek Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Bodó Endre	3	3	2	2	—	—	2	2	2	3	1
	Brestyánszky Tibor	1	1	1	1	—	—	2	1	2	2	1
5	Bukovics Ödön	1	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1
	Fernbach László	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	1
	Feuer Gusztáv	1	2	2	—	1	2	1	2	2	2	1
	Follmann Dénes	1	2	1	1	—	—	2	1	1	3	1
	Gottlieb Tibor	1	3	3	—	3	3	3	2	2	3	1
10	Kampis Lajos	2	3	2	2	—	—	3	2	2	3	1
	Kartschocke Antal	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2
	Kiss Lajos	1	3	2	—	2	3	3	2	2	3	2
	Lőwy Sándor	1	3	2	2	—	—	2	2	2	3	1
	Makk Károly	2	3	3	3	—	—	3	3	2	3	1
15	Markovics György	3	2	3	—	1	3	3	2	2	3	1
	Marton Szilárd	1	3	3	—	1	2	1	1	2	3	1
	Mingovits Dezső	2	3	3	—	3	1	3	2	3	3	1
	Molnár Kálmán	1	3	3	—	3	3	2	2	3	3	1
	Mundy Károly	1	1	2	2	—	—	3	1	2	3	1
20	Ochs Oszkár	1	2	1	1	—	—	2	1	2	2	1
	Puhr László	2	3	2	2	—	—	3	3	3	3	2
	Rosenberg Béla	1	3	2	2	—	—	3	2	2	3	1
	Rusznyák István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Schőnfeld Árpád	1	2	3	—	1	2	3	2	2	2	1
25	Schuh Nándor	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1
	Steiner Jenő	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1
	Szelőczei Dénes	1	3	3	—	2	2	3	2	2	3	1
	Tallián Ferenc	1	2	2	—	2	1	2	2	2	2	1
	Timkó László	1	3	3	—	2	2	3	2	1	3	2
30	Waldmann Dániel	1	3	3	—	1	2	3	2	2	3	1
	Wollner Lipót	1	2	1	1	—	—	2	2	2	2	1

V. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló Irodalom	Gör.-pótló Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Abelsberg Zoltán	2	2	2	—	1	2	1	2	1	2	1	2
	Bartalos Béla	2	3	3	—	2	1	3	2	3	3	1	1
	Berta Károly	2	2	2	—	2	1	2	2	1	2	1	1
	Bärnkopf Pongrác	2	3	3	—	2	3	2	3	3	3	2	1
5	Czeglédi József				k	i	m	a	r	a	d	t	
	Demeter László	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2
	Fábián László	3	3	4	—	3	2	3	1	3	4	2	1
	Frank Miklós	2	2	3	3	—	—	3	2	3	2	2	2
	Gaál Egon	2	2	3	3	—	—	2	2	3	3	2	1
10	Hajós György	1	3	3	—	1	3	3	2	3	3	2	1
	Halász István	3	2	3	—	1	2	2	2	2	2	2	2
	Harmat Pál	1	2	2	—	1	2	1	1	1	1	1	1
	Hébel Lajos	3	3	3	—	1	3	3	2	2	3	2	2
	Jankó Antal	1	2	2	—	2	1	2	2	2	3	2	1
15	Kácser Jenő	3	3	4	—	2	3	3	3	3	4	2	2
	Kalapos Imre	3	3	4	—	3	3	4	3	3	4	2	2
	Kende László				k	i	m	a	r	a	d	t	
	Kepes Tibor	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	2
	Komáromy Gyula	2	2	1	—	2	2	2	2	2	3	2	1
20	Komáromi Sándor				k	i	m	a	r	a	d	t	
	Koós István	1	2	3	—	1	2	3	2	3	2	1	1
	Kovács János	1	2	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Koyer Károly	1	2	3	—	2	1	2	2	2	3	1	1
	Lendvay András	3	3	3	—	3	3	4	3	3	3	1	1
25	Méhes Árpád	1	2	3	—	1	3	2	2	2	3	1	2
	Meiszelsz Árpád	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Miesz Béla	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1	2
	Mihályffy Árpád	2	3	4	3	—	—	3	3	2	3	2	1
	Molnár László	2	3	4	3	—	—	3	3	3	4	2	2
30	Móri Károly	2	3	4	—	2	3	3	3	3	3	2	1
	Müller Ferenc	2	3	3	3	—	—	2	3	3	3	1	1
	Nagy László	2	3	3	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Némethy Gábor	2	2	3	—	2	2	3	2	1	3	1	2
	Pelle János	1	3	2	3	—	—	3	3	1	3	1	2
35	Rákosi Ottó	3	2	3	—	2	3	3	2	2	3	1	2
	Rosenthal Kornél	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1
	Schönberger Sándor				k	i	m	a	r	a	d	t	
	Schulz Tivadar	4	4	3	—	3	3	3	3	3	3	2	3
	Simon Jenő Sándor	3	2	3	—	3	2	4	2	2	4	2	1
40	Springer István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Stancsich György	2	3	3	—	2	1	4	3	3	4	1	1
	Stepán Ferenc	2	3	4	—	1	2	3	3	3	3	2	2
	Stern Árpád	3	3	3	—	1	3	3	3	3	3	2	2
	Szabó Kálmán	2	2	3	3	—	—	2	2	3	3	2	1
45	Székely László	1	2	2	2	—	—	1	1	1	1	1	1
	Urbach Béla	2	2	2	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Vaday László	1	3	3	3	—	—	3	2	1	3	2	2

VI. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. pótló: Irodalom	Gör. pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bajó Károly	1	3	4	—	2	3	3	3	2	3	—	1
	Balla Miksa	1	3	3	—	2	1	3	3	3	3	—	1
	Balogh Lajos	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	—	1
	Bene Sándor	3	3	3	—	1	2	2	3	2	3	—	1
5	Bercsi Antal	1	2	3	2	—	—	3	2	3	2	—	1
	Bohdaneczky Ervin ism.	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	—	2
	Breuer Béla	1	2	2	2	—	—	1	2	2	2	—	1
	Csáky Alfonz gr.	2	4	4	—	3	3	4	3	3	3	—	2
	Csorba László	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	1
10	Dévény Andor	2	3	3	2	—	—	3	3	2	3	—	1
	Erdélyi András	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	—	1
	Erdős Sándor	2	3	3	—	2	3	3	2	2	3	—	1
	Feiermann Pál	1	3	3	3	—	—	3	2	3	2	—	1
	Feldmann Ferenc	2	4	3	—	3	3	2	3	3	3	—	1
15	Fischmann László	3	3	4	—	3	3	3	3	3	3	—	1
	Garfunkel Henrik	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	2
	Gergely Ferenc	2	3	3	—	2	1	3	3	3	3	—	1
	Glück Lajos	1	3	2	—	1	3	3	2	2	3	—	1
	Goldblatt Béla	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	—	1
20	Gutwillig Sándor	2	3	2	—	2	3	3	3	3	3	—	1
	Gyenis Imre	1	3	3	2	—	—	3	3	3	3	—	1
	Házy Ferenc	1	2	3	3	—	—	3	2	3	3	—	1
	Heinzmann Ágost	1	3	3	3	—	—	2	3	2	3	—	1
	E. Illés Géza	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	—	1
25	Kapuszta Károly	1	3	3	3	—	—	3	2	2	2	—	1
	Kinizsi Sándor	2	2	3	—	2	2	3	2	2	2	—	1
	Koller Kálmán	1	2	3	—	2	3	3	3	2	3	—	1
	Láng István	1	3	3	2	—	—	3	2	2	2	—	1
	Leipold Lajos	1	3	2	—	2	3	3	2	2	3	—	1
30	Leitersdorfer Ármin	1	3	3	—	2	3	3	3	2	3	—	1
	Liebermann Lajos	1	2	2	2	—	—	1	2	2	3	—	1
	Lindtner Attila	2	3	3	3	—	—	2	3	3	3	—	1
	Lukács István	2	4	4	—	3	3	4	3	3	3	—	1
	Markovics István	3	3	3	—	1	3	3	3	2	3	—	1
35	Molnár Dezső	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	—	1
	Mózes Gyula	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	—	1
	Pfeifer Zoltán	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	—	1
	Pogány Tibor	1	2	3	—	1	2	3	2	2	2	—	1
	Sándor László	1	2	2	—	1	2	2	1	2	2	—	1
40	Stoll Jenő	1	3	3	2	—	—	2	2	2	2	—	1
	Szalai Tibor	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	2
	Szentgyörgyi József	1	3	3	—	1	1	3	3	2	2	—	1
	Tretthán Béla	1	3	3	—	1	1	2	3	1	2	—	1
	Versitz Gyula	1	2	2	—	1	2	1	3	2	2	—	1
45	Wágner Vladimir	2	3	3	2	—	—	2	2	3	3	—	1
	Zacher Endre	2	3	4	—	2	3	3	4	3	3	—	1

VI. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bergl Béla	2	2	2	2	—	—	2	1	2	2	fm	1
	Bertója Sándor	2	2	2	—	1	1	2	2	3	1	2	1
	Cvikovszky Fer. ism.	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	2
	Csaplár Jenő	1	2	2	3	—	—	3	2	2	2	3	1
5	Deutsch Sándor	1	2	2	3	—	—	2	1	3	2	2	1
	Dirner János	2	2	2	3	—	—	2	1	2	2	1	1
	Eisler László	2	2	3	—	2	3	2	1	3	4	2	1
	Fodor Géza	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Fodor István	1	1	2	2	—	—	2	2	2	1	1	1
10	Frankl János	2	2	3	—	3	2	3	2	2	3	2	1
	Frőlich Kálmán	1	3	3	—	3	1	3	2	2	3	2	1
	Hribal Antal	3	3	4	—	3	2	4	3	3	3	2	2
	Ilkovits Árpád	2	2	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1
	Kácsor Lajos	1	1	2	2	—	—	2	1	2	2	1	1
15	Kemenes Endre	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2
	Klima Gusztáv	1	1	1	2	—	—	1	1	1	1	2	1
	Kupits János	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Kuvanek Béla	1	2	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1
	Mezey József	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
20	Nagy Károly	1	1	2	2	—	—	1	1	1	1	1	1
	Neumann József	1	2	1	2	—	—	1	1	1	2	2	1
	Nyikos Imre	1	1	2	2	—	—	2	1	2	2	2	1
	Pálfi Mihály	1	1	1	2	—	—	1	1	2	1	1	1
	Renner Károly	2	3	4	3	—	—	4	2	3	3	2	1
25	Rotkel László	1	2	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1
	Schiller Rezső	1	2	1	2	—	—	1	1	1	2	1	1
	Schönwald Ferenc	2	3	3	3	—	—	3	1	3	3	1	1
	Solt Elemér	2	2	2	—	1	3	2	1	2	2	2	1
	Svarc Gyula	2	2	3	3	—	—	3	2	3	3	2	1
30	Szánthó Elemér	3	3	4	—	3	3	4	4	3	4	1	1
	Szegő László	3	2	3	—	3	3	3	2	3	3	3	1
	Székely Kálmán	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	3	2
	Teszárs Géza	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Tischler Emil	1	2	3	3	—	—	3	2	3	2	2	1
35	Varga Dénes	1	3	3	—	2	1	3	2	3	3	1	1
	Wajdits Géza	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2
	Wieder Nándor	1	2	3	—	2	2	3	1	2	1	3	1

VII. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Magaviselet
	Antal Béla	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1
	Balázs László	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1
	Bán Kálmán	3	3	3	—	2	1	3	3	3	3	1
	Blatt Géza	1	2	3	—	2	2	2	2	2	2	1
5	Blau Tivadar	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2
	Breuer Lajos	1	2	2	1	—	—	2	2	2	2	1
	Bukovics Tibor	1	2	2	1	—	—	2	1	2	2	1
	Castelli Zsolt	1	3	3	—	2	1	2	2	1	2	1
	Dietzl László	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1
10	Fehér József ism.	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2
	Friml Géza	1	1	2	—	1	1	2	2	2	2	1
	Fritsch Antal	1	2	2	2	—	—	2	2	3	3	1
	Gráf Béla	2	2	2	2	—	—	2	3	2	2	1
	Gregorius Nándor	1	1	3	—	1	1	2	3	2	2	1
15	Grünfeld Ernő	1	2	2	2	—	—	1	1	1	2	1
	Guttmann Árpád	1	2	2	—	1	3	1	2	2	2	1
	Gyomlay Béla	1	3	3	—	2	3	3	3	3	3	1
	Havas Tibor	1	1	1	1	—	—	2	1	1	2	1
	Hoffmann Árpád	3	3	3	2	—	—	3	3	3	3	2
20	Ivánszky-Imre	1	2	3	—	1	2	3	3	3	2	1
	Jakubovits Jenő	1	3	3	—	2	2	2	2	2	2	1
	Jancsó Kálmán	1	1	3	—	1	1	2	2	2	3	1
	Janovich László	2	3	3	—	3	3	4	3	3	4	1
	Kárász György	1	3	3	—	1	2	3	3	3	3	1
25	Kerekes György	1	1	2	—	1	1	1	2	1	1	1
	Kis Elek	3	3	3	—	3	3	3	3	2	3	2
	Klein Ákos		k	i	m	a	r	a	d	t		
	Komlós Ferenc		k	i	m	a	r	a	d	t		
	Kováts József	1	2	3	—	1	2	3	2	2	2	1
30	Kurcz Lajos		k	i	m	a	r	a	d	t		
	Langfelder István	3	4	3	—	3	3	3	3	3	3	1
	Marton Alajos	2	3	3	—	1	2	2	2	3	3	1
	Mayer Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Medveczky István	1	3	3	3	—	—	3	3	4	3	1
35	Mészáros Károly	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1
	Molnár Tivadar	1	2	3	—	2	2	3	2	3	3	1
	Nebel Béla	1	2	3	2	—	—	2	3	2	2	1
	Neu László	1	2	2	—	1	1	1	2	1	1	1
	Niegreisz László	1	2	3	—	1	2	3	2	3	3	1
40	Novák István		k	i	m	a	r	a	d	t		
	Oeconomo György	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1
	Petrovics Ferenc	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1
	Pirovich Zoltán		k	i	m	a	r	a	d	t		
	Poltz László	2	3	3	—	1	3	3	3	3	3	1
45	Pózner Vilmos	1	3	3	—	2	1	3	3	2	2	2
	Püspöky Ferenc	1	2	3	—	1	2	3	2	3	3	1
	Radó István	3	3	3	—	2	3	4	3	4	3	2
	Rábl Géza		k	i	m	a	r	a	d	t		

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Magaviselet
	Révész Jenő	2	3	3	—	1	2	3	3	2	3	1
50	Rózsa András	2	2	3	—	2	3	3	3	3	3	1
	Sándor Győző	2	3	3	—	2	3	3	3	2	2	1
	Schul Jenő	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1
	Strammer Ervin	1	3	3	—	1	3	3	3	3	3	1
	Strammer Tibor	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1
55	Szarvas Sándor	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
	Wahl Andor	1	2	3	—	1	3	2	2	2	3	1
	Weisz Károly	1	2	3	2	—	—	2	2	2	2	1
	Weisz Sándor	2	4	3	—	2	3	3	3	3	3	2

VII. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Berta Vilmos	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1
	Bocaniciu Tiberius	1	3	3	2	—	—	3	2	3	3	2	1
	Borsitzky Miklós	1	3	2	—	2	1	2	2	3	3	2	1
	Braun Arthur	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
5	Dusárdy József	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Eisemann Mihály	1	3	2	—	3	3	3	2	3	3	1	1
	Fellegi László	1	2	2	—	2	1	3	2	3	3	1	1
	Fränkel Imre	1	1	2	—	1	2	1	1	1	2	2	1
	Fürst Márton	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1
	Goldmann Géza	3	3	3	—	2	3	3	3	3	4	3	2
10	Grünfeld Sándor	2	3	2	2	—	—	2	1	3	3	2	1
	Herczog Ernő	2	3	3	—	1	3	3	1	3	3	2	1
	Herz Ernő	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Herz Zoltán	3	4	3	3	—	—	3	2	3	3	2	2
15	Hiczinger János	2	2	3	2	—	—	2	2	3	3	3	2
	Hornyák Nándor	3	2	2	—	2	2	3	1	3	3	2	1
	Klinghoffer Henrik	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Knoll József			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Kovács Pál ism.	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
20	Lork Lajos	3	3	3	—	3	3	4	3	4	4	1	2
	Mirt Rezső	3	2	3	—	2	1	2	1	2	3	1	1
	Molnár Sándor	2	2	2	—	1	2	3	1	3	3	2	2
	Öszterreicher Olivér	2	1	2	2	—	—	2	2	2	2	2	1
	Palásthy István	3	3	3	—	3	2	3	1	2	2	1	1
25	Páll Jenő	3	3	2	3	—	—	4	3	3	3	2	2
	Peringer József	3	3	2	—	1	2	3	2	3	3	1	1
	Planer Ernő	1	1	2	1	—	—	1	1	1	1	2	1
	Roboz István	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Romhányi István	2	3	2	—	1	2	3	1	3	2	1	1
30	Ruttkay Imre	2	3	2	—	3	3	3	2	3	3	1	1
	Schiefner Kálmán	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1
	Schlésinger Elemér	1	2	2	2	—	—	2	2	3	3	2	1
	Schönwald Imre	2	2	2	2	—	—	3	1	3	3	2	1
	Schwarz István ism.			k	i	m	a	r	a	d	t		
35	Sólymos László	3	3	3	2	—	—	3	2	3	3	3	2
	Spitzer Jenő	1	2	1	1	—	—	2	1	1	1	2	1
	Stein László	2	3	3	—	1	1	2	1	3	3	2	1
	Stern Jenő	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1
	Sváb Dezső			k	i	m	a	r	a	d	t		
40	Urbach Miklós	2	3	2	2	—	—	2	2	3	2	2	1
	Weisz Dezső	2	2	2	2	—	—	2	1	1	1	2	1

VIII. A OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Erkölcstan	Magaviselet
	Ábrahám Gergely	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	3	1
	Balla Mihály	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	1
	Beretvás Endre	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
	Biró György	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	1
5	Fényes György	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Follmann Jenő	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Földvári Ernő	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	3	1
	Gaál György	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	2	1
	Gyurkovich Tibor	1	1	2	—	1	1	2	1	2	2	1	1
10	Kemény Gyula	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Kónya Sándor	1	2	2	2	—	-	2	1	3	3	1	1
	Kölber Jenő	1	2	3	—	1	3	2	1	2	2	1	1
	Kugler Sándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Mayer Gyula	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
15	Mingovits István	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	3	1
	Molnár Szevér	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
	Potoczky Kálmán	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rostás Kálmán	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Schindelek Ferenc	1	2	2	-	1	2	2	1	2	2	1	1
20	Schulmann Mózes	1	3	2	2	—	—	2	2	3	3	2	1
	Schwarcz Ernő	1	2	1	2	—	—	1	1	2	2	2	1
	Stobbe Ferenc	1	3	2	—	2	2	1	2	3	3	3	1
	Szárnovszky János	2	2	2	2	—	—	2	2	3	3	2	1
	Szeiler Emil	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	1
25	Tekula György	1	2	2	2	—	—	2	2	3	3	2	1
	Török Tibor	h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Toutenuit Sándor	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
	Valkó Géza	2	3	2	1	—	—	1	2	2	3	3	1
	Verebély-Benedek Béla	2	3	2	—	2	3	3	2	3	3	2	1
30	Zilzer László	1	3	2	—	2	2	1	2	3	3	2	1

VIII. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló		Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészet	Magaviselet
						Irodalom	Rajz						
	Bauer Miksa	2	2	3	—	3	3	3	2	3	3	3	1
	Bán Tivadar	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	1
	Benkő Miklós		k	i	m	a	r	a	d	t			
	Diénes Zoltán	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	2	1
5	Fischel László	2	2	3	—	2	3	2	3	3	3	2	1
	Füzesséry Tibor	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	1
	Gregorius József	1	1	3	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Irás Béla	1	3	3		2	1	3	3	2	3	2	1
	Ivanovfszky Artur	1	2	3	3	—	—	2	3	3	3	2	1
10	Káldi Tibor	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Klingenfeld Károly	1	2	3		2	3	3	1	2	2	3	1
	Kulka Zoltán	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Leipold Elemér	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
	Lukács Lajos	2	3	3	—	2	1	3	2	3	3	2	1
15	Mészöly Elemér	1	2	2	2	—	—	3	1	2	3	3	1
	Neumann Aladár	1	3	3	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Neumann Jakab			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Neümánny Miklós ism	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Pajor József	1	2	2	2		—	2	2	3	3	2	1
20	Paupert Oszkár	1	2	3	—	2	3	2	2	3	3	2	1
	Radnai Imre	1	1	3	—	2	3	2	1	2	2	1	1
	Radó Jenő	1	2	2	—	2	2	1	1	1	1	1	1
	Radó Károly	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Schwarzkopf Pongrác	1	3	3	—	3	1	3	3	3	3	3	1
25	Schwartz Dezső	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Somoghy Jenő	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Pirovich Lajos	h	a	d	b	a		v	o	n	u	l	t
	Spiegel Aladár	1	1	3	—	3	3	3	1	3	3	2	1
	Szénásy Ferenc	2	2	2	3	—	—	2	3	3	3	2	1
30	Takách Antal	3	3	3	—	3	1	3	2	2	2	3	1
	Tóth Dezső	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	1	1

VIII. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészet	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bárdos Tibor	2	2	3	—	1	3	3	3	3	2	3	3	1
	Braun Kálmán			k	i	m	a	r	a	d	t			
	Bihari Emil	1	2	2	—	1	2	2	1	1	1	1	2	1
	Dancz Sándor	2	2	2	1	—	—	1	1	3	1	1	1	2
5	Elbert Jenő		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Georgevits János	1	2	3	—	2	2	3	2	2	1	2	fl	1
	Jobst László		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Kirchner Lajos			k	i	m	a	r	a	d	t			
	Klein Gergely	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
10	Klima Lajos	2	2	3	—	2	1	3	3	3	3	3	m	1
	Kohányi Károly	1	3	3	—	2	1	3	3	3	3	3	1	1
	Krausz Adolf	2	2	2	1	—	—	2	1	2	1	1	2	1
	Leidenfrost István	2	2	2	—	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Lővinger Miklós	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
15	Lindauer János	2	2	2	2	—	—	1	3	3	3	3	2	1
	Molnár Ferenc	2	2	2	—	2	2	3	1	2	2	1	2	1
	Neumann Andor	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Öszterreicher László	2	2	3	—	2	3	3	2	3	2	3	3	1
	Pilcz Béla		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
20	Steiner Vilmos		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Suda Jenő	2	2	2	—	2	3	2	2	3	2	2	3	1
	Szálkai Géza	2	2	3	3	—	—	3	3	2	3	3	3	1
	Szobonya Mihály		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	
	Weisz Sándor	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	1	1
25	Zsolgya Árpád		h	a	d	b	a	v	o	n	u	l	t	

XV.

Statisztikai kimutatás.

a nyilvános tanulókról.

a) A tanulók összes száma osztályonkint.

	I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	II. C.	III. A	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.	V. A.	V. B.	V. C.	VI. A.	VI B	VII. A.	VII. B.	VIII. A.	VIII. B.	VIII. C.	Összesen
	osztályban																						
Felvétetett az egész év folyamán	46	45	58	43	40	53	40	40	65	42	42	44	32	31	47	46	37	58	41	30	31	25	936
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	-	-	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kimaradt	10	3	5	—	—	3	4	1	7	2	3	2	—	—	4	—	-	6	6	3	8	8	75
Az év végén volt	36	42	53	43	40	50	36	39	58	40	39	42	32	31	43	46	37	52	35	27	23	17	861
Osztályoztatott	36	42	53	43	40	50	36	39	58	40	39	42	32	31	43	46	37	52	35	27	23	17	861

b) A tanulók között vallásra nézve volt:

róm. kath.	gör. kath.	gör. kel.	ág h. ev.	reform.	unitárius	izraelita	baptista	összesen
404	9	4	38	51	2	350	3	861

c) A tanulók között anyanyelvre nézve volt:

magyar	német	horvát szerb	tót	román	lengyel	orosz	francia	összesen
848	5	2	4	2	—	—	—	861

d) A tanulók nyelvismerete

csakis magyarul beszél	hányan tudnak magyarul
697	861

e) A tanulók szülei között polgári állásra nézve volt:

Őstermelők			Iparos			Kereskedő és vállalkozó			Tisztviselő							
önálló			önálló			önálló										
nagybirtokos és bérlő	birtokos és bérlő	alkalmazott	nagyiparos	kisiparos	alkalmazott	nagykereskedő	kiskereskedő	alkalmazott	köztisztviselő (állami, hatósági	magán és társulati	katona	másértelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító mérnök, író, művész, stb.)	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszámos, szolga)	Magánzó (nyugdijas, vagy tőkéjének jövedelméből stb. élő)	Összesen
1	7	13	6	139	69	23	104	96	106	39	14	130	18	96	861

f) A tanulók életkora december 31-én:

Osztály	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	20-nál több	Összesen
	életévét betöltötte													
I.	28	75	17	10	1	-	—	—	—	—	—	—	—	131
II.	—	11	94	22	5	1	—	—	—	—	—	—	—	133
III.	—	—	10	78	34	8	3	—	—	—	—	—	—	133
IV.	—	—	—	6	67	31	15	2	—	—	—	—	—	121
V.	—	—	—	4	30	52	15	4	1	—	—	—	—	106
VI.	—	—	—	—	—	5	41	30	7	—	—	—	—	83
VII.	—	—	—	—	—	—	5	42	36	3	1	—	—	87
VIII.	—	—	—	—	—	—	—	1	47	9	7	2	1	67
Összesen	28	86	121	120	137	97	79	79	91	12	8	2	1	861

g) A tanuló illetősége (a szülők lakása szerint)							h) A tanuló egészségi állapota				i) A tanulók magaviselete				j) A fegyelmi esetek száma			
							betegségi eset				hány tanuló kapott							
helybeli	pestmegyei	más megyebeli	horvát szlavonországi	fiumei	külföldi	összesen	nem járványos		járványos	meghalt	osztályzatot				osztályfőnöki megrovásban részesült	igazgatói megrovásban részesült	tanárkari megrovásban részesült	eltanácsolfatott
							könnyü	súlyos			jó	szabályszerű	kevésbbé szabályszerü	rossz				
696	97	65	3	—	—	861	2114	96	30	—	679	180	2	—	35	5	1	—

k) A tanulók mulasztása.

A mulasztott tanitási órák közül	I. A	I. B	I. C.	II. A.	II. B.	II. C.	III. A	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.	V. A.	V. B.
	osztályban													
igazolt	1252	876	1083	1108	684	1007	1075	1281	803	1390	1476	763	702	644
nem igazolt	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	10	—	—	—

A mulasztott tanitási órák közül	V. C.	VI. A.	VI. B.	VII. A.	VII. B.	VII. A.	VIII. B.	VIII C.	összesen	Hány tanuló nem mulasztott	Hány mulasztott igazolatlanul
	osztályban										
igazolt	893	1119	1120	1686	1700	402	526	593	22183	144	14
nem igazolt	12	6	—	17	—	—	—	—	48	—	—

Tanulmányi előmenetel
a rendes tantárgyakban.

		I. A.	I. B.	I. C.	II. A.	II. B.	II. C.	III. A.	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.	V. A.	V. B.	V. C.	VI. A.	VI. B.	VII. A.	VII. B.	VIII. A.	VIII. B.	VIII. C.	Összesen	%-ban
		osztályban																							
minden tantárgyból	jeles eredménnyel	2	1	4	2	2	2	3	3	3	1	1	2	2	2	3	2	4	2	3	5	1	4	54	6·28
	legalább jó eredménnyel	6	6	6	10	5	8	4	6	14	7	4	5	2	5	5	4	10	9	7	4	2	5	134	15·57
	legal. elégs. eredménnyel	20	21	24	24	24	23	21	24	27	32	28	21	24	24	24	34	19	36	21	18	20	8	527	61·20
	Összesen	28	28	34	36	31	43	28	33	44	40	33	28	28	31	32	40	33	47	31	27	23	17	715	83·05
elégtelen	egy tantárgyból	2	6	9	6	4	2	1	2	6	—	2	9	4	—	4	3	1	3	3	—	—	—	67	7·78
	két tantárgyból	1	3	4	1	2	1	2	3	4	—	4	2	—	—	6	1	2	2	—	—	—	—	38	4·41
	több tantárgyból	5	5	6	—	3	4	5	1	4	—	—	3	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	41	4·76
	Összesen	8	14	19	7	9	7	8	6	14	—	6	14	4	—	11	6	4	5	4	-	—	-	146	16·95
	Összesen	36	42	53	43	40	50	36	39	58	40	39	42	32	31	43	46	37	52	35	27	23	17	861	100·00

Magántanulók.

	Baranyi Ádám	I. B.
	Altmann Zoltán	III. B.
	Elefánt Imre	III. B.
	Galdon Lajos	III. C.
5	Omelka Ferenc	IV. C.
	Szilágyi Rezső	IV. C.
	Almásy Jenő	V. A.
	Grósz Bernát	V. A.
	Lantos Géza	V. C.
10	Nemcsik Ferenc	V. C.
	Herz Zoltán	VI. A.
	Kovács Béla	VI. A.
	Kovács Ferenc	VI. A.
	Nikolényi Béla	VI. A.
15	Bessenyei Ilona	VI. B.
	Breuer Nándor	VII. A.
	Klein Felix	VII. A.
	Kohn Imre	VII. A.
	Komlós Ferenc	VII. A.
20	Markovits Béla	VII. A.
	Ottlik András	VII. A.
	Pirovich Zoltán	VII. A.
	Pusztai Lajos	VII. A.
	Rollinger Géza	VII. A.
25	Sándor Árpád	VII. A.
	Schlecht János	VII. A.
	Schmiederer János	VII. A.
	Dusárdy József	VII. B.
	Herz Ernő	VII. B.
30	Kovács Pál	VII. B.
	Schwartz István	VII. B.
	Adolf Iván	VIII. A.
	Balázs Nándor	VIII. A.
	Bálint Imre	VIII. A.
35	Bánócz Lajos	VIII. A.
	Fellegi János	VIII. A.
	Gyulai István	VIII. A.
	Korb Erzsébet	VIII. A.
	Nasitz Tibor	VIII. A.
40	Schreiber Dániel	VIII. A.
	Schweiger Gyula	VIII. A.
	Szabó Janka	VIII. A.
	Weil György	VIII. A.
	Zucker Jenő	VIII. A.
45	Bokros Imre	VIII. B.
	b. Hatvany Antónia	VIII. B.
	László József	VIII. B.
	Neümánny Miklós	VIII. B.
	Peschky László	VIII. B.
50	Pesthy Pál	VIII. B.
	Somoghy Jenő	VIII. B.
	Sugár László	VIII. B.
	Szold Jevő	VIII. B.
	Varságh Jenő Valér	VIII. B.
55	Braun Kálmán	VIII. C.
	Kirchner Lajos	VIII. C.
	Polka Béla	VIII. C.
	Schengengel Béla	VIII. C.
	Steiner Vilmos	VIII. C.

Minden tárgyból jeles	—	—
Minden tárgyból jó	3	5·08%
Minden tárgyból legalább elégséges	37	62·71%
Egy tantárgyból bukott	2	3·39%
Két tantárgyból bukott	9	15·25%
Több tantárgyból bukott	8	13·56%

XVII.

A jövő 1916—17. tanévre vonatkozó értesítés.

Beiratás a tanév végén. A beiratást a jövő tanévre már megkezdtük. Mostani növendékeinket ugyanis, akik az osztályozó értekezlet határozata alapján legalább *elégséges* bizonyítványt kaptak s akik itt akarva folytatni tanulmányaikat, felvételre jelentkeztek, már beírtuk a következő osztályba. Azoknak, akiket javító vizsgálatra utasítottunk, biztosítunk helyet, szabályszerű felvételüket azonban az augusztus 31-én tartandó javító-vizsgálat eredményétől tesszük függővé. Ily eljárás mellett a szülők és tanulók nagy része fel van mentve attól az aggodalomtól s izgalomtól, amellyel itt a fővárosban a szeptemberi beiratás jár.

Beiratás az I. osztályba. A beiratást az I. osztályba június utolsó napjain kezdjük és pedig oly módon, hogy az érdekelt szülők, vagy gyámok június hó 25—30. napján délelőtt 8—12 óráig az intézet igazgatóságának átadják a IV. elemi osztályt végzett tanulónak *iskolai bizonyítványát, születési anyakönyvi kivonatát, himlőoltási (újraoltási) bizonyítványát,* valamint *igazolványt (helyhatósági bizonyítványt vagy bejelentő-lapot) arra nézve, hogy a VIII., vagy IX. kerületben laknak.* Ezen okmányokat több, intézeti tanárból álló bizottság átvizsgálja és ennek alapján az igazgatóság a beíratást *július hó 3-án d. e. 8 órakor végzi* a Tavaszmező-utcai áll. főgimnázium igazgatósági irodájában (fsz. 33. ajtó).

Megjegyezzük, hogy szívesen adunk helyet más kerületben lakó tanulóknak is, ha a VIII. kerület gyermekeit már elhelyeztük. Hogy elsőséget adunk a VIII. kerületben lakó szülőknek, azon nem fog senki megütközni, aki tudja, hogy más kerületi gimnáziumok is ezt a territoriális rendszert követik.

A beiratáshoz szükséges okmányok. A szülők tájékoztatása végett megjegyezzük még a következőket: a gimnázium I. osztályába csak azon tanulók vehetők fel, akik a törvényes 9 éves kort elérték és akik a 12 évet még meg nem haladták, amit csak hiteles *anyakönyvi kivonattal* lehet

igazolni és akik a IV. elemi osztályt az erkölcsi magaviseletből nyert jó érdemjeggyel s eredménnyel végezték.

Az intézetnek a IX. ker. Mester-utcai 65. sz. alatt, illetve a Gr. Haller-u. barakk iskolában elhelyezett párhuzamos osztályai a jövő 1916—1917. tanévben is ugyanezen helyen nyernek elhelyezést.

Ismétlő tanulók.

Idegen ismétlő tanulót semmi esetre sem veszünk fel, a mieink közül is csak azokat, akiket betegség akasztott meg a tanulásban.

Javító vizsgálatok.

Azok a növendékek, akik egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kaptak s annak következtében javító-vizsgálatra, illetőleg osztályismétlésre utasíttattak, csak a sikeres javító-vizsgálat után tarthatnak igényt felvételre.

A javító-vizsgálat *engedélyezését minden esetben kérelmezni kell, és pedig egyszerű bélyegtelen folyamodványban a tanári testülettől, ha a tanuló egy tantárgyból bukott; 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényben a tanker. kir. főigazgatótól, ha a tanuló két kötelezett tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, vagy ha csak egy tantárgyból is, de a magaviseletből kevésbbé szabályszerű jegye van.*

Mindkét rendbeli folyamodványok *az utolsó iskolai bizonyítvánnyal felszerelve* az intézet igazgatóságánál *nyújtandók be.* Két tantárgyból bukott tanulók, ha erkölcsi magaviseletből kevésbbé szabályszerű vagy rossz érdemjegyet kaptak, vagy ha ugyanazon tantárgyból mindkét félévben buktak, valamint több tantárgyból elégtelen bizonyítványt nyert tanulók *javító-vizsgálati engedélyt nem kaphatnak.*

A javító-vizsgálat ideje augusztus 31-én reggel 8 óra.

Beirás a tanév elején

Szeptember 1-én (pénteken) 8—10-ig felvétetnek, amennyiben még hely lesz, a II—IV., szeptember 2-ikán (szombaton) ugyancsak 8—10 óráig az V—VIII. osztályokba jelentkező tanulók.

Felvételi és magánvizsgálatok.

A polgári iskolából gimnáziumba átlépni óhajtó tanulókat csak jeles bizonyítvány alapján bocsátjuk felvételi vizsgálatra augusztus 31-én (reggel 8 órakor).

A VIII. osztályú magántanulókkal szeptember 1-én és 2-án tartjuk meg a vizsgálatot, hogy idejük legyen a VII. ker. Barcsay-u. áll. főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgálatra jelentkezni. A többi osztályokból jelentkező magántanulókat szeptember 4-én és 5-én bocsátjuk vizsgálatra.

A felvételi- és magánvizsgálatok legalább két nappal előbb jelentendők be.

A tanév megkezdése. Szeptember 7-én, reggel 8 órakor minden beírt tanuló megfelelő osztálya tantermében jelentkezni tartozik osztályfőnökénél, akinek összes igazolványait: úgymint felvételi jegyét, születési anyakönyvi kivonatát, a mult évi iskolai bizonyítványát, himlőoltási, valamint újraoltási bizonyítványát átadja. Az osztályfőnökök e napon töltik ki az anyakönyvi lapokat és kijelölik a helyeket a tantermekben.

Fizetendő díjak a beiratáskor. Beiratáskor minden tanuló fizet: *a)* a beiratási díj fejében 10 koronát, *b)* Értesítőre 1 koronát, *c)* az ifj. könyvtárra 2 koronát, *d)* énektanításért 1 koronát, *e)* intézeti jégpályára 1 koronát, *f)* tanulmányi kirándulásokra és a szemléltető oktatás céljaira 2 koronát, tintára 20 fillért, összesen tehát 17 korona 20 fillért. Ezen díjak alól nincsen felmentés.

Tandíj. A *tandíj* egész évre 72 korona. Az intézetünkre nézve megállapított évi tandíjat a postatakarékpénztár útján kell lefizetni. A lefizetés a postatakarékpénztárnak bármely közvetítő (posta) hivatalánál történhetik.

A tandíjat négy egyenlő részletben legkésőbben október 1-ig, november 15-ig, március 1-ig és április 15-ig kell lefizetni. Az a tanuló, ki a tandíj-részleteket a jelzett határidőig le nem fizeti, az intézet tanulóinak sorából töröltetik, tekintet nélkül a mulasztást előidéző körülményekre.

A tandíjrészletek fizetése a postatakarékpénztári „befizetési lapok" segélyével eszközlendő. A tanulók a befizetési lapot az intézetben jóval az esedékesség előtt kézhez kapják. A befizetési lapot a szövegnek megfelelően tintával, minden félreértést kizáró módon kell kitölteni és különös gond fordítandó arra, hogy a tanuló neve és az általa látogatott osztály olvashatóan legyen kiírva. A befizetési lap „szelvény" és „elismervény" elnevezésű részeit egymástól elválasztani nem szabad. A tulajdonképeni „befizetési lap" és „könyvelési szelvény" részeket a befizetés alkalmával a postaalkalmazott levágja és visszatartja, míg az „elismervényt" aláírva és lebélyegezve a „szelvénnyel" együtt a befizetőnek nyugtatványkép visszaadja.

Az így nyert elismervény a tanuló által megőrzendő és az igazgatónak vagy a tandíjkezelőnek felszólítására bemutatandó.

A postatakarékpénztári befizetést vagy a tanuló maga, vagy

célszerűbben helyette a szülő (gyám) teljesíti a legközelebbi postahivatalnál.

Ha a tanuló a befizeési lapot a tandíj befizetése előtt elvesztette, helyette újat kérhet a tandíjkezelő tanártól.

Szegénysorsú, jeles vagy legalább jó előmenetelű és jó erkölcsi magaviseletű tanulók a tandíj elengedéseért folyamodhatnak; a gimnázium igazgatóságához címzett, szegénységi bizonyítvánnyal és a mult évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvények szeptember 15-ig és február 1-ig az osztályfőnöknél nyújtandók be. — *Az I. osztályú tanulók azonban az első félévben nem tarthatnak igényt e kedvezményre, mivel még nem bizonyos, hogy beválnak-e a gimnáziumba.*

Kelt Budapesten, 1916. évi június hóban.

Az igazgatóság.

XVIII.

Az 1916—17. évben használandó tankönyvek jegyzéke.

I. OSZTÁLY.

Balassa J. Kis magyar nyelvtan, I. rész, 4. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, I. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, I. rész, 3. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, I. rész, 8. kiadás.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy L. Magyar olvasókönyv, I. rész, 4. kiadás.
Szterényi Hugó. Természetrajz, I. rész, 6. kiadás.
Vajda. Szépírási minták.

II. OSZTÁLY.

Balassa J. Kis magyar nyelvtan, II. rész, 4. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, II. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, I. rész, 3. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, II. rész, 6. kiadás.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy L. Magyar olvasókönyv, II. rész, 3. kiadás.
Szterényi Hugó. Természetrajz, II. rész, 4. kiadás.
Vajda. Szépírási minták.

III. OSZTÁLY.

Balassa József. Rendszeres magyar nyelvtan, 2. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, II. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, II. rész, 2. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, III—IV. rész, gimnázium számára, 5. kiadás.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Dr. Létmányi Nándor. Magyarország története.
Dr. Lévay Ede. Mathematikai és fizikai földrajz.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy. Magyar olvasókönyv, III. rész, 2. kiadás.
Timár. Német nyelv- és olvasókönyv, I. rész, 3. kiadás.

IV. OSZTÁLY.

Zlinszky A. Stilisztika és verstan.
Székely-Fodor. Liber Sexti, II. rész, 2. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, III—IV. rész, 5. kiadás.
Lehr Albert. Arany: Toldi, 12. kiadás.
Mocnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Szterényi Hugó. Növénytan, 7. kiadás.
Timár. Német nyelv- és olvasókönyv, I. rész, 3. kiadás.
Ujházy László. A magyar nemzet történelme, II. rész, 3. kiad.

V. OSZTÁLY.

Ábel-Lévay-Polikeit. Mértan, I. rész, 6. kiadás.
Cserép. Görög olvasó- és gyakorlókönyv, I.
Cserép. Homérosi görög nyelvtan, 2. kiadás.
Cserép. Szemelvények Ovidiusból, 3. kiadás.
Friml-Prónai. Görögpótló irodalmi olvasmányok.
Hittrich Ö. Római régiségek.
Kogutowicz. Történelmi iskolai atlasz.
Köpesdi-Cserép. Latin stilusgyakorlatok, III. rész, 2. kiadás.
Létmányi-Szende. Világtörténet, I. rész.
Mocnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Szterényi Hugó. Állattan, 5. kiadás.
Timár. Német olvasókönyv, II. rész, 2. kiadás.
Wagner-Horváth. Görög régiségek, 2. kiadás.
Zlinszky A. Szemelvények a nemzeti lira köréből, 2. kiadás (J. i. 44.).
Zlinszky A. Rhetorika.
Zsámboki. Ciceronis orationes pro Roscio et de imperio Gn. Pompei, 4. kiadás (J. i. 27.).

VI. OSZTÁLY.

Ábel-Lévay-Polikeit. Mértan, I. rész, 6. kiadás.
Badics Ferenc. Magyar irodalmi olvasókönyv, II. rész, 5. kiadás.
Bartal-Malmosi-Paulovics. Titi Livii ab u. c. I., XXI—XXII. rész, 5. kiad.
Bartha-Prónai. Poetika, 2. kiadás.
Csengeri J. Aischylos Agamemnonja, 2. kiadás.
Csengeri. Latin stílusgyakorlatok. IV.
Cserép J. Római régiségek és irodalom.
Cserép. J. Szemelvények Vergilius Aeneiséből. (Jeles írók 57.), 44. kiad.
Cserép J. Homérosi görög nyelvtan, 2. kiadás.
Cserép J. Görög olvasó- és gyakorlókönyv, I.
Csiky Gergely. Sophokles Elektrája (J. i. 52.), 2. kiadás.
Euripides. Iphigenia, ford. Kempf J., 2. kiadás.
Geréb. Szemelvények Xenophon, Herodotos, Platon műveiből, 3. kiad.
Kogutowicz. Történelmi iskolai atlasz.
Létmányi-Szende. Világtörténet, II. rész.
Lutter. Logarithmustáblák, 16. kiadás.
Mocnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Schill. Görög irodalomtörténet, 4. kiadás.

TARTALOMJEGYZÉK.

Oldal

I. Kisérlet a világháború katonai történetének (1914—15.) összefoglalására. Irta: Dr. Pethő Sándor ... 3
II. Iskolánk és a háború ... 29
III. Volt tanitványaink a háborúban ... 38
IV. Tanári kar ... 51
V. A tanárok irodalmi és társadalmi működése ... 57
VI. Irásbeli dolgozatok ... 59
VII. Rendkivüli tantárgyak ... 61
VIII. Tanári könyvtár ... 64
IX. Ifjusági könyvtár ... 66
X. Kimutatás a szertárak gyarapodásáról az 1915—16. tanévről ... 69
XI. A „Segitő-egyesület" az 1915—16. iskolai évben ... 72
XII. Ösztöndijak ... 74
XIII. Érettségi vizsgálatok az 1915—16. tanévben ... 76
XIV. Érdemsorozat ... 82
XV. Statisztikai kimutatás ... 109
XVI. Magántanulók ... 111
XVII. A jövő 1916—17. tanévre vonatkozó értesités ... 112
XVIII. Az 1916—17. évben használandó tankönyvek jegyzéke ... 116